

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA
MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

BROJ / NO. 1-2
SIJEČANJ-VELJAČA /
JANUARY-FEBRUARY 2014.

MATICA

Stota obljetnica smrti slikara
Miroslava Kraljevića

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXIV
Broj / No. 1-2/2014

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knezović

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Miroslav Kraljević: Mala s bebom, 1911.

*Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!*

www.matis.hr

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4 Savjet Vlade za Hrvate izvan RH
- 6 Budimpešta: Obljetnica hrvatske škole
- 7 Beč: Hrvatski bal
- 8 Zimska škola folklora
- 12 Muzej grada Vukovara
- 15 Chicago: Stoti rođendan fra Častimira Majića
- 16 HMI Split u posjetu kanadskim Hrvatima
- 18 Tiskovna konferencija HSI-a
- 19 Festival hrvatske glazbe u Beču
- 22 Adresar Hrvata izvan RH
- 23 Ekranizacija Šegrt Hlapića
- 24 HMI: Hrvatsko-slovenski skup
- 26 Hrvatske nošnje u Poljskoj
- 27 Split: Dani Australije
- 28 SAD: Umro Karlo Mirth
- 31 Željko Batarilo, ravnatelj HSI
- 34 Auckland: Obljetnica "Kralja Tomislava"
- 36 Beč: Obljetnica akademika Benčića
- 38 Izložba Miroslava Kraljevića
- 42 Povratnica Marija Durakovich
- 46 Prelo Kordunaša u Clevelandu
- 48 Obljetnica operne dive Milke Trnine

- 50 Punta Arenas: Luka Bonačić
- 54 SAD: Hrvati u Houstonu
- 55 Matičin vremeplov
- 56 Razgovor s Jadrankom Klabučar Gros
- 59 Fotografije iz Boke kotorske
- 62 Splićani u Bugarskoj
- 63 Pečuh: Obljetnica KUD-a Tanac
- 64 Santovo (Bačka): Baka Marica

KOLUMNNE

11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)	45 (S)kretanja (Šimun Šito Ćorić)	52 Naši gradovi (Zvonko Ranogajec)	60 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)	71 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)	68 Glas iz tuđine (Jozo Župić)
---	---	--	---	--	--------------------------------------

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Pred Savjetom je časna i odgovorna dužnost

Za predsjednika Savjeta izabran je prof. Nevenko Herceg, a potpredsjednici su: Tomislav Žigmanov, predstavnik hrvatske nacionalne manjine, Luka Krilić, predstavnik europskih zemalja, John Peter Kraljić, predstavnik prekooceanskih zemalja i Ilija Nakić, predstavnik Hrvata u BiH

Članovi Savjeta za Hrvate izvan RH

Tekst: Uredništvo Snimke: Hina

Od 18. do 20. prosinca 2013. godine u Zagrebu, u organizaciji Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, održana je konstituirajuća sjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan RH.

Savjet koji je utemeljen Odlukom Vlade RH od 6. lipnja 2013. ima zadaću pomagati hrvatskoj vladi te joj savjetovati kako i na koji način jačati suradnju između matičine domovine i Hrvata koji žive izvan njezinih granica. Sjednica Savjeta bila je prigoda za prvi izravni i institucionalni susret predstavnika Hrvata iz cijelog svijeta i predstavnika izvršne vlasti u RH na kojoj su razmatrane mogućnosti daljnjeg unapređenja suradnje.

Prvog dana sjednice konstituiran je

ČLANOVI SAVJETA:

Predstavnici Hrvata iz BiH: Iljo Kapić, Ilija Nakić, Branko Ivković, Josip Suvalj, Drago Bilandžija, Nevenko Herceg, Zoran Tomić, Vlado Džoić, Darko Tomašević.

Predstavnici hrvatske manjine: Srbija: Slaven Bačić, Petar Kuntić, Tomislav Žigmanov; Austrija: Gabriela Novak-Karall, Stanko Horvath; Mađarska: Mišo Hepp, Franjo Pajrić; Slovenija: Đanino Kutnjak, Filip Božić; Bugarska: Josip Roko Čolak; Crna Gora: Andrija Vuksanović; Češka: Lenka Koprivova; Italija: Antonella D'Antuono; Kosovo: Sebastijan Čolakić; Makedonija: Snježana Trojačanec; Rumunjska: Petar Hategan; Slovačka: Radoslav Janković.

Predstavnici hrvatskog iseljništva/dijaspore: SAD: Nenad Bach, John Peter Kraljić, Ivan Tomić, Zvonko Labas, Niko Hazdovac; Australija: Stjepan Asić, Mladen Leko, Luka Budak; Kanada: Zvonimir Aničić, Ivan Tomislav Grbešić, Caroline Spivak; Njemačka: Monika Adžamić, Mijo Marić, Ivica Orlović; Argentina: Jose Maria Vrljićak, Vjera Bulat Petrošić; Čile: Marco Buzolić Buzolić, Franco Ferrera Cvitanović; Austrija: Miroslav Piplica; Brazil: Dubravka Sidonija Šuto; Francuska: Yvan Cindrić; Italija: Luka Krilić; Južnoafrička Republika: Danijela Tasovac; Novi Zeland: Leo Penzić; Švedska: Josip Zorica; Švicarska: Šimun Šito Ćorić; Velika Britanija: Mira Malović-Yeeles; Belgija, Danska, Luksemburg, Nizozemska i Norveška: Edita Leš Lothe; Bolivija, Ekvador, Paragvaj, Peru, Urugvaj i Venezuela: Robert Jakubek.

Herceg: Hrvatima u BiH i Vojvodini najteže

„Ovo je poruka Hrvatima u BiH da izvandomovinska Hrvatska prepoznaje važnost Hrvata u BiH i na simboličan način šalje poruku da nisu zaboravljeni“, rekao je prof. dr. sc. Nevenko Herceg nakon što je izabran za predsjednika Savjeta. Herceg je naglasio da je pred njim, ali i pred Savjetom, jedna časna i odgovorna dužnost. Govoreći o ciljevima Savjeta, naveo je zaštitu prava i interesa Hrvata izvan Hrvatske te zaštitu i jačanje hrvatskih zajednica, gospodarsku, kulturnu i svaku drugu suradnju s Hrvatima izvan RH. Važnim je istaknuo i povratak iseljenika.

„Hrvati izvan Hrvatske u različitim su položajima. Hrvati BiH, kao i Hrvati Vojvodine, u najtežem su položaju“, rekao je Herceg. Objasnio je da su Hrvati u BiH samo na papiru konstitutivni narod i u vrlo su teškom položaju jer ne mogu birati svoje predstavnike ili im se to pravo onemogućava. Uz to, imaju nepovoljno ustavno rješenje i nisu ravnopravni u svim segmentima s ostala dva konstitutivna naroda, Srbima i Bošnjacima. Također je rekao da se hrvatske zajednice u susjednim zemljama kao manjine nalaze u teškoj situaciji, osobito hrvatska manjina u Vojvodini. Izrazio je nadu da će Vlada imati razumijevanja za probleme Hrvata izvan Hrvatske. Upitan što očekuje od Savjeta da će učiniti za Hrvate u BiH, Herceg je odgovorio kako bi volio da za njih postoji poseban savjet.

Prof. Nevenko Herceg,
predsjednik Savjeta

Nevenko Herceg rođen je 1964. godine u Ljubuškom. Osnovno obrazovanje stekao je u rodnome mjestu. Diplomirao je i magistrirao na Sarajevskom sveučilištu, a doktorirao u Mostaru na Agronomskome fakultetu. U HDZ-u je aktivan od 1990. godine. Obnašao je dužnost općinskog vijećnika, a tijekom rata tajnika ureda HVO-a i zamjenika ministra Hrvatske Republike Herceg Bosne. Bio je i zastupnik u Parlamentu Federacije BiH, savjetnik za ekonomiju člana Predsjedništva BiH te je ministar okoliša i turizma Federacije BiH. Nevenko Herceg je oženjen i ima troje djece.

Prijem kod premijera Milanovića

Prijem kod predsjednika Sabora Josipa Leke

Savjet te je izabran predsjednik i potpredsjednici Savjeta. Za predsjednika Savjeta izabran je prof. dr. sc. Nevenko Herceg, a potpredsjednici su: Tomislav Žigmanov, predstavnik hrvatske nacionalne manjine, Luka Krilić, predstavnik hrvatskog iseljništva/dijaspore iz europskih zemalja, John Peter Kraljic, predstavnik hrvatskog iseljništva/di-

jaspore iz prekoceanskih zemalja i Ilija Nakić, predstavnik Hrvata u BiH. Na plenarnom dijelu sjednice predstojnica Krstičević predstavila je aktivnosti i programe Državnoga ureda.

Na prvoj sjednici sudjelovalo je 55 članova Savjeta – predstavnika Hrvata izvan RH i 27 članova Savjeta po položaju iz Republike Hrvatske. Zastupljenost Hrvata izvan RH u Savjetu određena je prema brojnosti i značaju Hrvata u određenoj državi, njihovim aktivnostima i povezanosti zajednice s RH, kao i radu na afirmaciji ugleda i interesa RH. Tako Hrvati u Bosni i Hercegovini imaju 9, hrvatska manjina 17, a hrvatsko iseljništvo - 29 predstavnika. Članovi Savjeta

iz reda pripadnika Hrvata izvan RH su predstavnici udruga, organizacija i institucija Hrvata izvan RH. Članovi Savjeta po položaju su predstavnici državnih tijela i institucija u RH.

Prije službenoga početka zasjedanja članove Savjeta primio je predsjednik Vlade Zoran Milanović. U razgovoru je naglašeno kako je donošenjem Strategije i Zakona te osnivanjem Državnoga ureda napravljen značajan iskorak na području unapređenja odnosa između RH i Hrvata izvan RH. Članove Savjeta primio je i predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko. Na završnoj večeri članovima Savjeta pridružio se i predsjednik Ivo Josipović. ■

Sa sjednice Savjeta

ENG The first session of Croatian Government's Council for Croats Abroad was held late last year. Professor Nevenko Herceg was elected as president of the Council. 55 members took part in the session.

“Sve za materinsku riječ i narodnosnu svijest”

Na svečanom otvorenju Tjedna bili su prisutni i hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman, potpredsjednik Odbora za Hrvate izvan RH Hrvatskoga sabora Ivo Jelušić, ravnatelj HMI-ja Marin Knezović te predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp

Razgovor: Tako je nastao HOŠIG

Napisala: **Kristina Goher**

Pod pokroviteljstvom predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Darije Krstičević te Tibora Navracsicsa, ministra javne uprave i pravosuđa, zamjenika premijera Mađarske, u predvorju budimpeštanske Hrvatske škole od 18. do 22. studenoga održana je tradicionalna manifestacija škole “Tjedan hrvatske kulture”, koja je ovaj put bila u znaku 20. obljetnice HOŠIG-a (Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti). Uzvišena je i prijateljska gesta pismena čestitka u povodu jubileja predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića, predsjednika Mađarske Jánosa Ádera, zamjenika premijera Mađarske Tibora Navracsicsa (na hrvatskome jeziku), predstojnice Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Darije Krstičević, predsjednika Hrvatskoga sabora Josipa Leke, u ime djelatnika i polaznika santovačke Hrvatske škole čestitao je ravnatelj Josko Šibalin, ali čestitali su i djelatnici i polaznici dubrovačkoga Ženskoga učeničkog doma.

HOŠIG-ov “Tjedan hrvatske kulture” postao je značajan događaj u životu budimpeštanske hrvatske zajednice pa i šire. Datum se upisuje u rokovnike, izbjegava se organiziranje programa za te dane, a uzvanici se trude odazvati pozivu. Ovoga puta pod povećalom je bila zajednička osmostoljetna prošlost Hrvata i Mađara te dvadeseta godišnjica osamostaljenja Hrvatske škole.

Na svečanom otvorenju Tjedna bili su prisutni i hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman, potpredsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske Hrvat-

skoga sabora Ivo Jelušić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović te predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp.

Nakon svečanih govora doravnateljica škole Marija Šajnović uz prikaz fotografija ukratko je predstavila HOŠIG-ovu povijest. “Iako natpis govori o 20 godina, naša ustanova postoji i djeluje više od 70 godina. Tijekom sedamdesetogodišnje povijesti ona je bila južnoslavenska, zatim hrvatsko-srpska, dok 1993. godine nije postala samostalnom višenamjenskom, dvojezičnom odgojno-obrazovnom ustanovom hrvatske nacionalne zajednice”, rekla je uz ostalo doravnateljica Šajnović te dodala kako polaznici škole redovito postižu izvrsne rezultate na raznim natjecanjima po različitim kategorijama pa je tako škola od lanjske godine nositeljica rada s darovitim učenicima.

Zatim je uslijedio zanimljivi igrokaz koji su izveli učenici škole na temu osmostoljetne zajedničke prošlosti Hrvata i Mađara. Tjedan je bio bogat raznolikim programima. Održan je i okrugli stol pod naslovom “Tako je nastao HOŠIG” na kojem je novinar Andrija Pavleković o povijesti ustanove na peštanskom Trgu Őrs razgovarao s bivšim predsjednikom Hrvatske državne samouprave Mijom Karagićem, bivšom voditeljicom vrtića Katarinom Gubinski Takač i bivšim predsjednikom HOŠIG-ove roditeljske zajednice Martinom Ispanovićem. ■

Povijesni igrokaz
Koloman mudri

ENG Croatian Culture Week, a traditional event staged by the Croatian elementary and secondary school in Budapest, was held late last year. The event also celebrated the 20th anniversary of this Croatian education institution in Hungary.

“Lijepo je večeras biti Hrvat u Beču”

Uzvanike je u ime organizatora pozdravio predsjednik Hrvatskoga centra u Beču Tibor Jugović i Hrvatski bal opisao kao europsku priču koja dokazuje pripadnost Hrvatske europskome civilizacijskom krugu

Publika prati svečano otvaranje bala

be spleta hrvatskih narodnih plesova i pjesama, uzvanike je pozdravio predsjednik Hrvatskoga centra u Beču i Hrvatsko-gradišćanskoga kulturnog društva Tibor Jugović u ime organizatora i Hrvatski bal opisao kao europsku priču koja dokazuje pripadnost Hrvatske europskome civilizacijskom krugu.

Pokrovitelj ovogodišnjega bala je Grad Zagreb s gradonačelnikom Milanom Bandićem, koji se rado odazvao pozivu i došao u Beč. “Bal gradišćanskih Hrvata je važna integralna europska priča koja dokazuje da je Hrvatska od uvijek pripadala srednjoeuropskim civilizacijskim krugovima”, rekao je zagrebački gradonačelnik Bandić. Dodao je kako je “ponosan kao prvi čovjek Zagreba, 28. europske metropole, na načinu kako gradišćanski i svi ostali Hrvati u Austriji i njezinu susjedstvu promoviraju naš europski pristup kulturi, povijesti i tradiciji. Lijepo je večeras biti Hrvat u Beču!”

Među nazočnim uglednicima iz kulturnog, diplomatskog, političkog i gos-

podarskog života Austrije, Hrvatske, Mađarske, Slovačke, Italije i drugih država bili su, između ostalih, i veleposlanik RH u Austriji Gordan Bakota, kao i ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović.

Tu večer čula se hrvatska glazba iz raznih krajeva Europe, od moliških Hrvata “KroaTarantata” (Italija), “Kopriva” iz mađarskoga Petrova Sela (Mađarska), Gradišćanaca “PAX” i FTM – Trio, “Lole” i KUD Gradišće, pa do zagrebačkih tamburaša “Kužiš stari moj”. Vrhunac večeri bio je nastup najpopularnije i najnagrađivanije dalmatinske klape “Cambj” iz Kaštel Kambelovca točno u ponoć.

Tradicija hrvatskih balova u Beču je puno dulja, prvi dokumentirani bal bio je održan 1922., no tradicija bala seže čak do 1868. godine. Hrvatski bal u Beču svake godine opravdava reputaciju važnog događaja za hrvatsku zajednicu u Beču, kao mjesto povezivanja i osnaživanja hrvatskoga identiteta u sklopu različitih zemalja i regija, podrijetla, zanimanja i zvanja. ■

Tekst: Uredništvo Snimke: Hrvatske novine

Pod geslom “Hrvati meet Schönbrunn” kao izrazom želje za susretom gradišćanskih i ostalih Hrvata iz Austrije i Hrvatske, kao i cijele Europe i svijeta, u subotu 25. siječnja u nazočnosti više od 1.100 posjetitelja u Parkhotelu Schönbrunn u Beču održan je 67. hrvatski bal.

Bal su otvorili voditelji Konrad Robica i Liza Sučić, odjevena u glamuroznu kreaciju hrvatskih dizajnera koja je samo za nju stigla iz Zagreba kako bi Hrvatski bal bio i mjesto gdje se nose originalne hrvatske kreacije. Nakon nastupa KUD-a Gradišće iz Petrova Sela (Mađarska) i njihove izved-

Brojni uzvanici su došli na bal, među njima zagrebački gradonačelnik Bandić i veleposlanik RH u Austriji Bakota

ENG The 67th Croatian Ball was staged at Vienna's Parkhotel Schönbrunn January 25th. Over 1,100 guests met under the motto “Croatians meet Schönbrunn”, expressing the desire to bring together Croatians of the Gradišće region and other parts of Austria, Croatia and all of Europe.

Još jedna vrlo uspješna Škola folklora

Zanimljiva pojedinost koja ujedno govori o velikoj stručnoj kvaliteti ove Škole folklora jest ta da su mnogi predavači i sami nekad pohađali ovu školu i da su, nadahnuti predavanjima, odlučili istražiti folklorne tradicije svoga kraja i posvetiti se tome u potpunosti

Početak Škole folklora: učimo plesove Gradišćanskih Hrvata

Nastup na sijelu

Napisala i snimila: **Srebrenka Šeravić**

U nedjelju 12. siječnja ove godine u Gradskoj sportskoj dvorani u Crikvenici završena je prekrasnim koncertom tradicionalna Matičina Zimska škola hrvatskoga folklora. U programu su sudjelovali gotovo svi polaznici: folklorni plesači, svirači tambura i tradicijskih glazbala uz svesrdnu pomoć i savjete predavača. Plesove za završni koncert pripremile su i koreografirale Iva Cvetko iz Zagreba i Marjana Grgić iz Stuttgarta, obje dugogodišnje polaznice Škole folklora, voditeljice folklornih društava i sjajne plesačice.

Na programu ovogodišnje Škole folklora bili su plesovi, pjesme, narodne nošnje i glazbala alpske plesne zone, odnosno sjeverozapadne Hrvatske: Međimurja, Podravine, Hrvatskog zagorja,

Prigorja, Jastrebarskog, Karlovca i okolice, Gorskoga kotara i Istre te, što je posebno zanimljivo, i plesovi gradišćanskih Hrvata.

ALPSKA PLESNA ZONA

Uz voditelja Škole folklora prof. Andriju Ivančana, koji je i sam održao pojedina predavanja (Međimurje, Podravina, samoborsko, zaprešićko, vrapčansko, zagrebačko Prigorje), predavali su i drugi vrsni folklorni stručnjaci: Vido Bagur (Gorski kotar i Grobinština), Senka Jurina (Hrvatsko zagorje), Nerina Štajner (Istra), Miro Kirinčić (Karlovačko pokuplje i Jaskansko prigorje i polje), te Štefan Novak iz Austrije (plesovi gradišćanskih Hrvata). Dr. Goran Oreb, profesor Kineziološkoga fakulteta u Zagrebu, održao je predavanja o povijesti plesa, kulturno-povijesnim osobitostima hrvatskih folklornih plesova, o plesnim zo-

nama i metodici treninga plesača. Pjevanje je uvijek bavio Bojan Pogrmilović, a o narodnim nošnjama sjeverozapadne Hrvatske polaznici su mogli saznati od Josipa Forjana koji im je omogućio da sami i odjenu pojedine nošnje iz zbirke Posudionice i radionice narodnih nošnji u Zagrebu i na taj način nauče kako ih ispravno odjenuti, koje sve dijelove sa drže i kako se u narodu nazivaju.

Uz grupu folklornih plesača, koja je bila i najbrojnija, održana je nastava i za svirače tradicijskih glazbala koje je podučavao Vjekoslav Martinić te za tamburaše koje je uvijek bavio mladi tamburaški pedagog i dirigent Tibor Bün, a kao gost predavač posebno se s njima bavio maestro Siniša Leopold, šef-dirigent Tamburaškog orkestra Hrvatske radiotelevizije.

Zanimljiva pojedinost koja ujedno govori o velikoj stručnoj kvaliteti i du-

Zajednička fotografija za uspomenu

godišnjoj tradiciji ove Škole folklor jest ta da je većina spomenutih predavača i sama nekada pohađala ovu školu odnosno da su i sami svojedobno bili polaznici te su, nadahnuti predavanjima osnivača škole dr. Ivana Ivančana, odlučili istražiti folklorne tradicije svoga kraja ili regije i posvetiti se tome u potpunosti. Danas se stoga možemo pohvaliti vrhunskim stručnjacima folkloristima koji Školi folklor iznimno pridonose svojim znanjem, iskustvom i rezultatima terenskih istraživanja.

DEVEDESET POLAZNIKA

Desetodnevna nastava ovogodišnje Zimske škole folklor započela je neposredno nakon Nove godine, trećega siječnja i održavala se kao i svih proteklih dvadeset i pet godina u crikveniškome hotelu "Kaštel" te paralelno u sportskoj dvorani Srednje škole "Dr. Antun Barac". Ove zime okupilo se devedeset polaznika, čak dvadesetak više nego protekle zime, a došli su iz hrvatskih društava iz raznih zemalja: SAD-a, Njemačke, Slovačke, Mađarske, Srbije (Vojvodine), Bosne i Hercegovine i cijele Hrvatske – od Baranje do krajnjega juga naše zemlje.

Osim svakidašnje intenzivne nastave koja se održavala i prije i poslije redovitih proba za završni koncert, ovogodišnji polaznici imali su izvrsno organizirane i večernje, neobvezne programe koje su rado posjećivali i u njima sudjelovali. Na samome početku Škole folklor upoznali su se s članovima najznačajnijega folklornog ansambla gradišćanskih Hrvata, a to je "Kolo Slavuj" iz Beča. Oni su doputovali u Crikvenicu kako bi predstavili svoj veliki i za gradišćanskohrvatsku zajednicu iznimno važan kulturni projekt koji je konačno pred završetkom: knjigu o plesovima i pjesmama gradišćanskih Hrvata koja se temelji na istraživanjima velikana hrvatske etnokoreologije pokojnog dr. Ivana Ivančana. Tijekom života dr. Ivančan je istražio, snimio i zapisao bogatu građu folklorne tradicije gradišćanskih Hrvata i pohranio je u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Dr. Ivančan je objavio više od dvadeset vrijednih znanstvenih knjiga o hrvatskim folklornim tradicijama, no za života na žalost nije dočekao ispunjenje velike želje: objavljivanje svoje posljednje knjige, one o plesovima gradišćanskih Hrvata. Članovi

"Kolo Slavuja" uložili su veliki trud i uz pomoć Andrije Ivančana uspjeli prirediti kompletan materijal koji su na Zimskoj školi folklor pjesmom, plesom i kratkim predavanjem o tradiciji i jeziku Gradišćanaca prezentirali seminarcima.

POVEZANOST EUROPSKIH PLESOVA

Prof. Vido Bagur prikazivao je filmove koje je snimio prilikom svojih istraživanja na terenu o plesovima sjeverozapadne Hrvatske i o njihovoj povezanosti s istim tipovima plesova u Austriji, Njemačkoj i Italiji.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave iz Mađarske Mišo Hepp priredio je svoj tradicionalni domjenak "Hepijadu" počastivši sve polaznike, predavače i goste specijalitetima Hrvata iz Mađarske. Uz Mišu Heppa kao domaćina gosti te večeri bili su i Radoslav Janković, predsjednik Hrvatskoga kulturnog saveza iz Slovačke, Ivo Jelušić, saborski zastupnik i predsjednik Upravnog odbora HMI-ja te Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja, koji su posjetili Zimsku školu hrvatskoga folklor kako bi se upoznali s programom, sudionicima i predavačima.

Tijekom ostalih večeri polaznici su organizirali razne sadržaje: *sijelo* na kojemu su mnogi predstavili pjesme, plesove iz krajeva i zemalja odakle dolaze, bio je organiziran i bal pod maskama te "Kajkavijana" – večer u kojoj su predstavljeni običaji i delicije sjeverozapadne Hrvatske. Ne treba niti spominjati da su školski tamburaši iz večeri u večer svesrdno svirali i stvarali dobru atmosferu.

Kao i svake godine kraj Zimske škole folklor prebrzo je došao i predavačima i polaznicima. Razišli su se prepuni lijepih dojmova i s obećanjima i novim planovima za dolazak na sljedeću školu. ■

Rezanje torte na Hepijadi

ENG On Sunday, January 12th of this year a truly wonderful concert at the Municipal Sports Arena in Crikvenica wrapped up another traditional CHF Winter School of Croatian Folklore.

USPOSTAVA SURADNJE BOLNICA U PULI, RIJECI I TRSTU

RIJEKA - U Rijeci je 20. prosinca održan prvi radni susret predstavnika pulmoloških odjela pulske Opće bolnice i riječkoga Kliničkoga bolničkog centra, s predstavnicima Sveučilišne bolnice Cattinara iz Trsta, odnosno tamošnjeg odjela Opće pulmologije. Taj sastanak hrvatskih i talijanskih liječnika predvodili su pročelnica Zavoda za pulmologiju KBC-a u Rijeci doc. dr. sc. Ljiljana

Bulat-Kardum, koja je ujedno bila domaćin sastanka; pročelnik odjela pulmologije pulske Opće bolnice mr. sc. Goran Popić, te pročelnik Opće pulmologije bolnice Cattinara u Trstu prof. dr. sc. Marco Confalonieri.

Susret je organiziran radi uspostavljanja suradnje bolnica u Puli, Rijeci i Trstu, gradovima u bliskom susjedstvu. Ulazak Hrvatske u članstvo Europske

unije otvara nove mogućnosti za razvoj takve suradnje i u zdravstvu u sklopu država EU-a, rečeno je na sastanku. Nakon pozitivnih iskustava u razvijanju nedavno započete suradnje tršćanske bolnice Cattinara i Opće bolnice u Izoli, prof. Confalonieri potaknuo je uspostavljanje takve suradnje s bolnicama u Puli i Rijeci. Susret je organiziran uz pomoć predsjednika Hrvatske zajednice u Trstu Damira Murkovića te voditeljice pulske podružnice Hrvatske matice iseljenika Ane Bedrine. Oni su, uz voditelja riječke podružnice Hrvatske matice iseljenika Deana Miculinića, također bili prisutni na sastanku.

Nakon predstavljanja djelatnosti triju bolnica raspravljalo se o potrebama i mogućnostima njihove uzajamne suradnje, u koju bi se uključila i Opća bolnica u Izoli. U raspravi o najučestalijim plućnim bolestima dominirala je tema o ranom otkrivanju i učinkovitijem liječenju karcinoma pluća, najpogubnije maligne bolesti današnjice. (A. Bedrina, D. Miculinić)

PRODULJEN ROK ZA PRIMJENU ZAKONA O PREBIVALIŠTU

ZAGREB - Na temelju Zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora (NN, 121/2013.), Vlada Republike Hrvatske donijela je na sjednici održanoj 27. 12. 2013. godine Uredbu o izmjenama Zakona o prebivalištu (NN, 158/2013.).

Ovom uredbom Vlade RH produljen je rok za ispunjenje obveza iz Zakona o prebivalištu na još godinu dana, do 29. 12. 2014. godine. Članak 1. navedene uredbe glasi - U Zakonu o prebivalištu (Narodne novine, broj 144/2012.), u članku 18. stavcima 2., 3., 4., 5. i 6. riječi "u roku od godine dana" zamjenjuju se riječima: "u roku od dvije godine". Ova uredba stupa na snagu 29. 12. 2013. godine.

Svi hrvatski državljani koji će

do 29. 12. 2014. godine privremeno boraviti u inozemstvu dulje od dvije godine imaju obvezu dojaviti svoj privremeni odlazak iz Republike Hrvatske i o razlozima tog odlaska dostaviti dokumentaciju sukladno Zakonu o prebivalištu. Pojedini hrvatski portali u inozemstvu objavili su ovu izmjenу Zakona o prebivalištu, a urednik hrvatskoga portala u Švicarskoj Konfederaciji, Hrvati.ch, gospodin Ivan Ivić naglasio je da je ova uredba ujedno rezultat djelovanja nekih pojedinaca pa taj dio njegova teksta prenosimo u cjelini i ujedno koristimo priliku da zahvalimo u ime Hrvatske matice iseljenika svima koji su pridonijeli da se produlji rok za primjenu Zakona kako bi hrvatski državljani koji žive u inozemstvu ispunili svoje zakonske obveze u miru i na vrijeme. (Diana Mašala Perković)

OČUVANJE IZVORNIH POLJOPRIVREDNIH KULTURA

Poduzetnici Martina Petrović, Marko Duvančić i Goran Golem sudjeluju na 2. kongresu mladih poljoprivrednika EU-a čija je težnja afirmirati eko poljoprivredu. Osobit prinos toj zdravoj tendenciji čovječanstva u iseljeništvu dao je znanstvenik iz područja prehrane biljaka, Osječanin Zdenko Z. Rengel iz australskoga Perth

Hrvatska zastupnica u Europskome parlamentu Dubravka Šuica prvih dana ove godine provela je, angažiravši agnomske elite s naših sveučilišta, izbor najboljega mladog poljoprivrednika među stočarima, ratarima, vinarima, vinogradarima i ribarima mladim od 40 godina

prema natječaju "Postanite najbolji mladi poljoprivrednik u Europskoj uniji". Izvrsne natjecatelje čeka 10.000 eura, dok će poticaj od 7.500 eura pripasti onima koje krase inovativnost u organskoj poljoprivredi. Europska unija prihvatila je koncept poticanja razvoja ruralnih područja koji se temelji na održivome gospodarskom razvoju, povećanju životnog standarda seljaštva te očuvanju prirodne i kulturne baštine malih mjesta – što hrvatske krajolike od mora do gorskih krajeva i plodnih ravnica čini osobito atraktivnim i zdravim hranidbenim prostorom.

Unatoč činjenici da u tim krajevima Lijepe Naše danas živi pretežno staračko pučanstvo, Šuicin tim potaknuo je više od dvije stotine poduzetnih i visokoobrazovanih mladih poljoprivrednika da sudjeluju na natječaju, odabравši među njima jednoglasno Martinu Petrović iz Vukojevaca pokraj Našice za najbolju mladu poljoprivrednicu RH. Prvu nagradu ta dvadesetpetogodišnja magistrica ekonomije osvojila je projektom uzgoja i prerade suhomesnatih proizvoda od autohtone crne slavonske svinje – fajferice, koja se prehranjuje na zelenim pašnjacima. Drugo mjesto na natječaju pripalo je dalmatinskome vinaru i vinogradaru te kninskome sveučilišnom predavaču agronomije Marku Duvančiću iz Razvođa, smještenog u Šibensko-kninskoj županiji. Marko je hrabro posadio 60.000 čokota autohtonih sorti prominskoga rubina, debita, plavine i maraštine na 12

Piše: Vesna Kukavica

hektara kamenjara. Na vlastitome obiteljskom posjedu stvorio je čak devet proizvođača sa zaštitom geografskog podrijetla, dičeći se tradicijom života na škrtoj zemlji ispod vedrog neba – s koje se stoljećima tek odlazilo u svijet s praznim zavežljajem! Posjet Bruxellesu doživljava kao posebno priznanje uloženom trudu, obrazovanju i radu. Treće mjesto osvojio je

s projektom proizvodnje autohtonog češnjaka tridesetogodišnji ekonomist Goran Golem iz Lisičića, smještenih u Zadarskoj županiji. Usredotočivši se na isplativost, Goran neumorno istražuje s namjerom da starinski uzgoj češnjaka osuvremeni i poveća pa nastoji patentirati stroj za raščješljavanje glavica češnjaka budući da je sadnju već usavršio uz pomoć četveroredne traktorske sadilice.

Uz Martinu, Marka i Gorana još je sedmero ratara otputovalo u Bruxelles na Unijin 2. kongres mladih poljoprivrednika, koji se održava od 27. do 31. siječnja 2014. Ondje izmjenjuju iskustva s 400 odabranih poljoprivrednika iz 18 europskih zemalja kako bi inovacijama pridonijeli zapošljavanju u vlastitim sredinama i očuvanju krajolika te izvornih poljoprivrednih kultura, kao i identitetske posebnosti ljudi lokalnih zajednica diljem Staroga kontinenta. Europski parlament namijenio je čak 40 posto proračuna poljoprivredi u idućem razdoblju do 2020., a Hrvatskoj će iz fondova za poljoprivredu pripasti tri milijarde eura. Ovih troje mladih poljoprivrednika fantastičan su primjer oživljavanja gospodarske aktivnosti u pasivnim krajevima kako bi Hrvatska mogla do 2016. godine smanjiti deficit do 2,7 posto BDP-a, kako planira

Vlada RH. Mi moramo omogućiti mladima da nastave obiteljsku tradiciju i dati subvencije za prijenos obiteljskih gospodarstava na mlađe i obrazovanje. To je zapravo prava poruka ovog natječaja, rekla je naša eruoparlamentarka Šuica.

Osobit prinos toj težnji suvremenoga čovječanstva u eko poljoprivredi u iseljeništvu daje znanstvenik svjetskoga glasa iz područja prehrane biljaka, Osječanin dr. sc. Zdenko Zed Rengel (57), profesor na *University of Western Australia* u Perthu. Molekularni biolog iz Slavonije, koji se dokazao u primijenjenim znanjima na području biljne biologije i biotehnologije, doktorirao je agronomiju na američkom *Louisiana State Universityju* u Baton Rougeu. Djelovao je u Zagrebu i Adelaideu. Od 1996. do danas vodi skupinu za istraživanje primanja hranjivih tvari u biljaka pod stresom na *Universityju of Western Australia* u Perthu, osvojivši i najvišu titulu toga sveučilišta *Winthrop Professor*. Objavio je desetak knjiga i 254 rada u referentnim časopisima visoke citiranosti. Pozvani je uvodničar na 32 svjetska poljoprivredna kongresa! Bio je glavni istraživač na 79 projekata, uključujući 24 znanstvena projekta koja dodjeljuje *Australian Research Council*. Agronomi ga najčešće vezuju uz unapređivanje proizvodnje zrnatih poljoprivrednih kultura. Ovjenčan je s tridesetak uglednih strukovnih nagrada među kojima je i ona koju dodjeljuje *Organisation of Economically Developed Countries*. Član je *Australian Research Council College of Experts*, počasni doktor matičnog Sveučilišta u Zagrebu te dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Gostujući je profesor na sveučilištima u SAD-u, Japanu, Njemačkoj, Danskoj, Poljskoj, Kini i Čileu – djelujući uz to i kao savjetnik hrvatskoj akademskoj zajednici. ■

ENG Young Croatian farmers are taking part in the 2nd European Congress of Young Farmers, the aim of which is to reaffirm eco-farming. A particular contribution was made to this human aspiration by Dr Zed Rengel, a Croatian emigrant and researcher working in the field of physiology and plant nutrition. Rengel is a native of Osijek and a professor at the UWA in Perth.

Sjaj baštine Vukovara

Novi stalni postav u svojoj tematskoj obradi spomeničke cjeline i likovne muzejske građe na jedinstven način prezentira višeslojnu temu arheološke prošlosti vukovarskoga kraja još od prapovijesne Vučedolske kulture do modernog doba

Obnovljeni dvorac Eltz

Napisala: **Vesna Kukavica**

Uvukovarskome Velikom dvoru svečano je otvoren cjeloviti stalni postav Gradskoga muzeja Vukovar u organizaciji Ministarstva kulture i Grada Vukovara 23. siječnja 2014. godine. U nazočnosti gradonačelnika Željka Sabe i mnogobrojne publike stalni postav otvorila je ministrica kulture RH dr. sc. Andrea Zlatar-Viočić, ne krijući oduševljenje viđenim i istaknuvši značaj te muzejske spomeničke cjeline s napokon kompletiranim zbirkama. Sastavnice te vukovarske zbirke dio su širega razvojnog projekta "Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol" Vlade Republike Hrvatske, Ministarstva kulture i Razvojne banke Vijeća Europe. Stalni postav u visini od 14 milijuna kuna financiralo je u cjelini Ministarstvo kulture, naglasila je ministrica Zlatar-Viočić.

SVE ODIŠE NOVIM SJAJEM

Novi stalni postav Gradskoga muzeja Vukovar u svojoj tematskoj obradi spo-

meničke cjeline i likovne muzejske građe na jedinstven način prezentira višeslojnu temu arheološke prošlosti vukovarskoga kraja još od prapovijesne Vučedolske kulture do modernog doba. Prikazan je život na *lesnome grebenu* i pripadajuća etnografska baština te multimedijalna prezentacija Domovinskoga rata uz ratnu kronologiju, kao i nezaobilaznu temu *Vukovar danas - život u višenacionalnoj zajednici*.

Sve odiše novim sjajem, jezgrovitim uputnicama s poticajnim sintagmama pa posjetitelj s lakoćom očitava slojevit kulturnu i društvenu te gospodarsku povijest slavonsko-baranjske prijestolnice: od prethistorijske mamutske kosti, preko starih zanata, umjetničkih zbirki modernog doba pa sve do proizvodnje glasovitih *borosana*, ali i onih bolnih slojeva vezanih uz razaranja u Domovinske ratu, progonstva ljudi i umjetnina te ovako veličanstvenoga povratka, povratka svome domu, svojoj kući!

Autorica muzeološke koncepcije je arheologinja i ravnateljica Gradskoga muzeja Vukovar Ruža Marić, koja ga je kao svoje dijete sačuvala u strašnom i

dugom progonstvu. Ruža je heroj Domovinskoga rata jer zahvaljujući njezinoj hrabrosti 'kulturocid' agresora nije uspio! Dizajn likovnog rješenja potpisuje Nikolina Jelavić, dipl. dizajnerica iz Zagreba, dok je autor vizualnoga identiteta jedan od najboljih hrvatskih dizajnera Boris Ljubičić.

MNOGOBROJNI STRUČNI SURADNICI

U realizaciji postava sudjelovali su mnogobrojni stručni suradnici iz hrvatskih muzeja i ostalih baštinskih ustanova. Rezultat njihova timskoga rada nije izostao, vidljiv je u vizualnome i u sadržajnome aspektu izložbenih prostora i odabiru samih izložaka koji bogatstvom fundusa i zbirki pozicioniraju Gradski muzej Vukovar kao suvremeni muzeološko-galerijski, znanstveni i kulturni multimedijalni centar.

Ravnateljica
Gradskoga muzeja
Vukovar Ruža Marić

Voditelji i stručni suradnici stalno-ga postava po temama su: uz ravnateljicu Ružicu Marić, kustosica i arhologinja Mirela Hutinec koja autorski potpisuje zbirku *Arheološke prošlosti vukovarskoga kraja*, dok joj je glavni konzultant ugledni istraživač Vučedolske kulture dr. sc. Aleksandar Durman s Odsjeka za arheologiju Filozofskoga fakulteta iz Zagreba. Svoj prilog dali su i pisci tekstova na pojedinim temama kao što su Zagrepčani Sanja Vidović, Jacqueline Balen, Marko Dizdar, Daria Ložnjak Dizdar, Ivan Radman Livaja, Dubravka Balen, Željko Demo i drugi. Stručni suradnici za rimsku prošlost bili su Ante Rendić Miočević i Ivana Iskra Janošić, dok je numizmatiku obrađivao Želimir Brnić, profesor na Katedri za arheologiju u Pragu.

BILO SVOGA RODNOGA GRADA

Povijesni razvoj grada Vukovara autorski potpisuje znanstvenik Vlado Horvat iz Zagreba. Autorica postava umjetničke ostavštine obitelji Eltz je Osječanka Jasminka Najcer Sabljak. Autori pojedinih tematskih blokova povijesnoga razvoja Vukovara su knjižničarka Olivera Crevar i kustos Toni Roca iz Vukovara, dok su stručni suradnici na odabiru vukovarske građe iz svoga muzeja bili Radmila Biondić i Ante Grubišić (Muzej Slavonije, Osijek). Stručni suradnik za povijest grada, crkvenu povijest i ikonografiju bio je Zoran Leskovic iz Münchena. Autor tekstova uvodnih legendi je dr. sc. Dražen Živić, voditelj Područnoga centra Vukovar Instituta Ivo Pilar, koji potpisuje i tekst o migracijama vukovarskoga kraja. *Život na vukovarskome lesu i tradicijsku kulturu vukovarskoga kraja* obradili su Janja Juzbašić iz Županje i etnologinja vukovarskoga muzeja Renata Devetak Roca. Život u prognostvu obradila je spomenuta Ružica

Ilok-Vukovar-Vučedol

Projekt "Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol" u cjelini obuhvaća obnovu povijesne jezgre Grada Vukovara, obnovu kompleksa dvorca Eltz kao muzejsko-galerijskoga i multikulturalnoga centra, izgradnju Muzeja Vučedolske kulture i Arheološki-turistički park na Vučedolu, obnovu povijesne jezgre Grada Iloka sa zidinama i dvorcem Odescalchi te stalnim postavom Muzeja grada Iloka. Matica je redovito izvještavala o projektu. Podsjećamo, kompleks dvorca Eltz dovršen je 2011. godine.

Marić, pri čemu joj je pomagao i Josip Forjan, ravnatelj Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba. *Domovinski rat i kronologiju rata* obradili su dr. sc. Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata iz Zagreba i dr. sc. Dražen Živić. Obojica stručnjaka kao mladići dijelili su sudbinu branitelja i sudionika Domovinskoga rata. Zbirka *Vukovar danas - život u višenacionalnoj*

zajednici složena je prema ideji Ružice Marić, koja zasigurno najbolje osjeća bilo svoga rodnoga grada.

Maketu srednjovjekovne utvrde Vukovar projektirao je arhitekt Nenad Turčić, a konzultant je bio dr. sc. arhitekture Zlatko Karač sa zagrebačkoga Arhitektonskog fakulteta. Za multimediju odgovara Darko Puharić, a Digitalizaciju građe potpisuje *Design studio* iz Vinkovaca. ■

ENG The complete permanent exhibition of the City of Vukovar Museum was formally declared open at Vukovar's Grand Hall January 23rd. The event was organised by the Ministry of Culture and the City of Vukovar.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

*A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian
learn when and where you want*

Sveučilište u
Zagrebu

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

3. ožujka – 25. svibnja 2014.

March 3 – May 25, 2014

■ 7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodlu)	■ 7 learning units in the Moodle-based e-learning system
■ 150 nastavnih aktivnosti	■ 150 learning activities
■ 24 sata online nastave u živo	■ 24 hours of real-time communication online
■ iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik	■ experienced language instructors, specialists in Croatian as L2
■ interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika	■ an interactive, communicative and individual approach to language learning

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Istaknuti kulturni i vjerski djelatnik u izvandomovinstvu

Ravnatelj HMI-ja Marin Knezović dodijelio je *Priznanje za iznimna postignuća u kulturnom i prosvjetnom djelovanju* fra Častimiru Majiću prigodom 100. rođendana i 63. obljetnice njegova kulturnog djelovanja u iseljeništvu

Dr. fra
Častimir
Majić

Tekst: Uredništvo

Svečanom svetom misom u župi sv. Jeronima u Chicagu proslavljena je 9. siječnja 100. obljetnica rođenja dr. fra Častimira Majića, najstarijega člana Hercegovačke franjevačke provincije. Misno slavlje predvodio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko uz koncelebraciju 19 svećenika. Fra Častimir aktivno je sudjelovao u misnom slavlju te je na kraju svete mise puku podijelio blagoslov.

Svečanost je nastavljena u župnoj dvorani u nazočnosti oko 300 gostiju iz Chicaga, Milwaukeeja i okolice te fra Častimirove rodbine iz Kalifornije. Na

Fra Častimir Majić rođen je 9. siječnja 1914. godine u Vitini (Hercegovina). Franjevcem je postao u franjevačkome samostanu na Humcu 1933. godine. Filozofsko-teološki studij pohađao je u Mostaru i Rimu. Svećenik je postao 1939. u Mostaru. Godine 1941. napušta domovinu i odlazi u Njemačku na sveučilište u Freiburg na studij germanistike. U vrijeme studija pastoralno se brinuo za slovenske i hrvatske iseljenike u više njemačkih gradova. Na spomenutom sveučilištu postigao je dva akademska naslova: doktorat iz filozofije i doktorat iz teologije. Godine 1951. seli se u Chicago. Ubrzo nakon dolaska biva imenovan urednikom hrvatskoga tjednika *Danice*. Na toj dužnosti ostaje deset godina. Idućih 18 godina odlazi služiti Hrvatima u župama u St. Louisu, New Yorku i Milwaukeeju, a nakon pastoralnoga rada 1978. godine opet je imenovan urednikom *Danice*. Tu je opet ostao 10 godina. Obnašao je dužnost kustosa Hrvatske franjevačke kustodije za SAD i Kanadu te gvardijana u Chicagu. Fra Častimir ostavio je duboki trag i u nacionalnome životu američkih Hrvata. Politički je djelovao u: *Ujedinjenim Hrvatima Amerike* i *Hrvatskome narodnom vijeću*. Dugo godina obnašao je dužnost predsjednika Saveza hrvatskih svećenika za Ameriku i Kanadu. Uređivao je više godina *Hrvatski katolički glasnik* i *Hrvatski kalendar*. Jedan je od utemeljitelja "Hrvatskoga etničkog instituta u Chicagu". Autor je nekoliko knjiga, posebice sjećanja na poginule franjevce, te osobnih životnih zapisa, kao i stotine članaka.

kraju slavlja svima se u gotovo polusatnom govoru obratio fra Častimir. Čvrstim i jakim glasom rekao je uz ostalo: "Sada kada sam stigao do svoje stote godine i gledajući unatrag, u ovo moje stoljeće života, ostaje mi učiniti samo jedno: reći hvala." Uz svečano pjevanje i veliku rođendansku tortu ovo slavlje bilo je jedinstveno i radosno za sve nazočne koji su sudjelovali u proslavi stoljeća života jednog svećenika.

Posebnu proklamaciju i čestitku upu-

Nakon
svečane
mise

Priznanje HMI-ja

Ravnatelj HMI-ja Marin Knezović dodijelio je *Priznanje za iznimna postignuća u kulturnom i prosvjetnom djelovanju* fra Častimiru Majiću prigodom 100. rođendana i 63. obljetnice njegova kulturnog djelovanja u iseljeništvu. Priznanje mu se dodjeljuje, kako stoji u obrazloženju, za uredničke doprinose u više serijskih publikacija američkih Hrvata, kao i za priloge u obrazovnom sustavu Hrvatskih izvandomovinskih škola SAD-a i Kanade (HIŠAK) te za utemeljiteljske doprinose u pokretanju Hrvatskoga etničkog instituta u Chicagu. Priznanje je u ime ravnatelja HMI-ja stogodišnjem slavljeniku uručila istaknuta Matičina suradnica Lidija Cvikić u Chicagu.

tio je gradonačelnik Chicaga Rahm Emanuel proglasivši 9. siječnja danom fra Častimira Majića za grad Chicago. ■

ENG The 100th birthday of oldest member of the Herzegovinian Franciscan Province, Dr Fra Častimir Majić – a prominent cultural activist in our communities abroad – was celebrated January 9th at a mass at St Jerome parish in Chicago.

Doseljavanje iz Hrvatske u Kanadu ne jenjava

Treba spomenuti konstruktivni sastanak u Kanadsko-hrvatskoj gospodarskoj komori s predsjednikom Johnom Marionom i Johnom Alpezom. Ideje koje se tamo rode uvijek pretvorimo u konkretne programe

Joe Pavičić predsjednik NK Toronto Croatia i Ivan Grbešić na premijeri filma Jakova Sedlara

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Prvi ovogodišnji program splitske podružnice HMI-ja bio je posvećen kanadskim Hrvatima. Unatoč nezapamćenoj zimi koja je ove godine pogodila sjevernoamerički kontinent, Hrvati u Torontu nisu odustali od mnogobrojnih aktivnosti kojima njeguju svoj identitet i vezu s domovinom.

Baka Gallery Cafe koja uvijek svoja vrata otvara Matičinim programima i ovaj put je bila na raspolaganju 19. siječnja za prikazivanje filma *Kapi mora, kapi sunca* režisera Matka Petrića, po-

etičnoj priči o gradiću Komiži na otoku Visu, koji je svoju sjevernoameričku premijeru doživio na Međunarodnome filmskom festivalu u San Pedru u Kaliforniji u listopadu prošle godine. Tekst za film napisao je novinar i književnik Renato Baretić koji se sprema u jedan veći pothvat, a to je stvaranje monografije o umjetnicima hrvatskog podrijetla koji žive na svim kontinentima. Suradnici će mu biti kolega novinar Branimir Pofuk i majstor fotografije Igor Tomljenović, a dobili su već potporu predsjednika Ive Josipovića. Sada se traže sponzori za realizaciju ovog djela.

OSNIVANJE DRUŠTVA PRIJATELJA HAJDUKA

U suradnji s Hajdukovim povjerenikom za Ontario, Ivanom Nižićem, započeli smo osnivanje Društva prijatelja Hajduka. Prvi upisani bio je Mike Tominac, koji ove godine dolazi na turneju u Hrvatsku sa ženskom ekipom kluba Mississauga Croatia, i to drugi put. Prva upisana dama bila je Romana Kirigin Račić, koja je preko majke u rodu s nekadašnjim Hajdukovim predsjednikom Titom Kiriginom. U planu su razne aktivnosti

Zlatko Lemut
predsjednik
društva Lovac
Mississauga

Sanja Kusić
i Davor
Mamuzić iz
TV postaje
Cronet

vezane uz nogomet i uz Hajduka, koji u Torontu i okolici ima mnogobrojne poklonike. Ne iznenađuje što su tu gostovali Hajdukova prva momčad, juniori i veterani Hajduka. Od 1970-ih godina više generacija igrača Hajduka je, nakon Splita, nastavilo svoju karijeru u klubu Toronto Croatia, koji je primljen i u *Hall of Fame* kanadskoga nogometa. Jedan od igrača Croatije bio je i glasniviti Eusebio.

Baš toj velikoj Croatiji posvetio je film režiser Jakov Sedlar, a premijera je održana 17. siječnja u *Meadowvale Theatre* u Mississaugi. Producent filma, čiji je naslov *Toronto Croatia, jedna velika hrvatska priča*, aktualni je predsjednik kluba Joe Pavičić. Moderator programa bio je Ivan Grbešić, a nazočnima su se obratili Jakov Sedlar, Veselko Grubišić - veleposlanik RH u Ottawi te Hazel McCallion - sjajna gradonačelnica Mississauga. Održana je i panel- diskusija na kojoj su sudjelovali bivši igrači Cro-

Romana Kirigin Račić
prva članica Društva
prijatelja Hajduka,
obiteljski povezana
s Hajdukovim
nekadašnjim
predsjednikom
Titom Kiriginom

Prof. emeritus Vinko Grubišić i profesorica
Helena Burić sa sveučilišta Waterloo

Fra Marko Puljić
župnik u Norvalu

atije Dick Howard, Stan Adamson, Robert Iarusci, Bruce Thomas i John Domagoj Šola. Završnu riječ dao je Josip Joe Pavičić.

PLES LOVAČKIH DRUŠTAVA

Idućeg dana u dvorani Hrvatskoga franjevačkog središta Kraljice mira u Norvalu održan je ovogodišnji prvi ples lovačkih društava kojih ima više na području Ontarija. Bilo je to druženje članova društva *Lovac Mississauga*. Nazočnima se obratio Zlatko Lemut, predsjednik društva i župnik fra Marko Puljić. Na jelovniku je bilo sobovo meso, a ples je trajao do sitnih sati.

Posjet kanadskim Hrvatima uvijek je i povod za razne sastanke zbog zajedničkih budućih programa. Tako smo posjetili Generalni konzulat RH gdje je obavljen razgovor s generalnim konzulom Ljubinkom Matešićem i konzulicom Ivanom Crnić.

Posjetili smo i Katedru hrvatskoga jezika na Sveučilištu Waterloo, za koju se izborio i pokrenuo je velikom dona-

cijom Anton Kikaš. Tamo smo se našli s profesoricom Helenom Burić iz Splita i profesorom emeritusom Vinkom Grubišićem.

KIKAŠEV CRONET

Anton Kikaš nedavno je kupio i CroNet, televizijski program koji vode novinarka Sanja Kusić i snimatelj Davor Mamuzić, a može se pogledati i na Internetu pa vidjeti o tome što se događa u Torontu gleda cijeli svijet.

I na kraju svakako treba spomenuti konstruktivni sastanak u Kanadsko-hrvatskoj gospodarskoj komori s predsjednikom Johnom Marionom i Johnom

Alpezom. Ideje koje se tamo rode uvijek pretvorimo u konkretne programe.

Doseljavanje iz Hrvatske u Kanadu ne jenjava. Zbog nemogućnosti zapošljavanja u domovini mladi hrvatski kadrovi koji se ne boje napornog rada i dalje odlaze tražiti posao u tu daleku zemlju. Ovih dana iz Splita će otići i vrhunski gitarist, nositelj međunarodnih nagrada Mario Tomić, a hrvatska zajednica želi mu pomoći u sklopu svojih mogućnosti. Da se ne bi osjećao sam već se brine profesorica Ana Ganza jer svi se sjetе svojih prvih dana daleko od doma u zemlji koja pruža pristojan standard vrijednim i upornim ljudima. ■

Ivan Inžić
povjerenik
Hajduka za
Ontario i prvi
član Društva
prijatelja
Hajduka Mike
Tominac

ENG The first of this year's events staged by the Split branch office of the CHF was dedicated to Canadian Croats. In spite of the record cold that has gripped North America this winter, the Croatians of Toronto did not cancel many activities in which they nurture their identity and links to the homeland.

Uspješno predstavljen veliki sportski projekt

“Cijela reprezentacija i ja osobno dajemo veliku potporu ovome projektu. Dijete sam dijaspore i znam koliko je bitno zajedništvo naših ljudi u domovini i izvan nje”, naglasio je u emotivnome govoru izbornik Niko Kovač

Lisa Stublić, Niko Kovač, Mijo Marić, Željko Batarilo i Mario Todorović

Tekst: Uredništvo Snimila: Snježana Radoš

U Velikoj dvorani HMI-ja održana je u četvrtak, 30. siječnja, konferencija za medije na kojoj su predstojeće Igre predstavili predsjednik Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) Mijo Marić i ravnatelj Hrvatskih svjetskih igara (HSI) Željko Batarilo. Nazočnima su se tom prigodom obratili ravnatelj HMI-ja Marin Knezović, u ime predsjednika RH povjerenik za sport Branko Tušek, dok se u ime gradonačelnika Milana Bandića obratio Milan Čolić iz Gradskoga ureda za obrazovanje, kulturu i sport. U ime predstojnice Državnoga ureda za Hrvate izvan RH pozdravila je glasnogovornica Žana Čorić. Nazočnima se obratio i ravnatelj Hrvatske inozemne pastve fra Josip Bebić. Hrvatske svjetske igre održat će se od 21. do 26. srpnja u Zagrebu pod visokim pokroviteljstvom predsjednika RH dr. Ive Josipovića, Hrvatskoga sabora, Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, Grada Zagreba i Hrvatskoga olimpijskog odbora. Organizator Igara je HSK, dok

je suorganizator Hrvatska matica iseljenika, gdje je i smješten Ured HSI-ja. Na Igrama će sudjelovati oko 1.000 mladi iz 40-ak zemalja svijeta, koji će se natjecati u 16 sportova i pod zastavama zemalja iz kojih dolaze. Uz čelnike HSK, na tiskovnoj konferenciji bio je i izbornik hrvatske nogometne reprezentacije Niko Kovač, veleposlanik Igara, kao i hrvatska maratonka Lisa Stublić i Mario Todorović, hrvatski reprezentativac u plivanju, koji su se također obratili prisutnima kao veleposlanici Igara.

“Cijela reprezentacija i ja osobno dajemo veliku potporu ovome projektu. Dijete sam dijaspore i znam koliko je bitno zajedništvo naših ljudi u domovini i izvan nje”, naglasio je u emotivnome govoru izbornik Niko Kovač. Dobro posjećenoj i uspješnoj konferenciji za medije nazočili su predstavnici pokrovitelja, članovi Organizacijskog odbora HSI-ja, predstavnici političkih, društvenih, cr-

kvenih, braniteljskih, kulturnih institucija te hrvatskih sportskih saveza.

Igre su amatersko sportsko natjecanje na kojem sudjeluju Hrvati i njihovi potomci iz cijeloga svijeta, predstavljajući državu u kojoj žive ili borave posljednje tri godine od početka Igara. “Cilj Igara je sportskim i kulturnim druženjima povezati mlade Hrvatice i Hrvate i dati poticaj za njegovanje hrvatskog identiteta, povratak u domovinu i buduća gospodarska ulaganja u RH”, istaknuo je predsjednik HSK Marić. Ravnatelj HSI-a Batarilo iznio je zanimljiv podatak o dolasku mladih iz egzotičnih zemalja, Angole, Kine i Ekvadora. Igre su do sada održane dva puta (2006. i 2010. godine u Zadru) i svaki put su okupile oko 2.000 sudionika (od toga 750 sportaša). Organizator Igara je HSK – krovna udruga hrvatskih iseljenika diljem svijeta, član ECOSOC Vijeća Ujedinjenih naroda s konzultativnim statusom. ■

ENG A press conference was staged at the CHF premises January 30th at which Croatian World Congress president Mijo Marić and CWG director Željko Batarilo presented the upcoming Croatian World Games (CWG).

Odličan prijem hrvatskih skladatelja

Kako je Veleposlanstvo RH u Beču za svečano otvorenje festivala obavilo glavninu priprema i osiguralo financijsku potporu te na raspolaganje dobilo velebnu crkvu u Carskome dvoru (*Hofburgkapelle*), okvir koncerta bio je osobito svečan

Napisala: **Zdenka Weber**

Festival hrvatske glazbe u Beču postoji već devetu godinu, a utemeljio ga je i umjetnički ga kontinuirano vodi ugledni hrvatski muzikolog mr. Davor Merkaš. Festival se održava u organizaciji Muzičkoga informativnog centra Koncertne direkcije Zagreb, čiji je Merkaš ravnatelj. Ove godine festival je svečano otvoren 5. studenoga, a kako je Veleposlanstvo RH u Beču za svečano otvorenje festivala obavilo glavninu priprema i osiguralo financijsku potporu te na raspolaganje dobilo velebnu crkvu u Carskome dvoru (*Hofburgkapelle*), okvir koncerta bio je osobito svečan. Odaziv nekoliko stotina slušatelja, uzvanika iz visoke austrijske politike, veleposlanika i predstavnika diplomatskoga zbora u Austriji te mnogobrojnih austrijskih i hrvatskih uglednika potencirao je važnost događaja. Nastupio je afirmirani hrvatski ansambl specijaliziran za izvođenje barokne glazbe *Camerata Garestin*, a na koncertu su bili nazočni župan Varaždinske županije Predrag Štromar, ravnatelj Varaždinskih baroknih večeri prof. Davor Bobić, direktor varaždinskoga Koncertnog ureda Raymond Rojnik, veleposlanik RH u Beču Gordan Bakota i svi diplomati i djelatnici Veleposlanstva.

SLAVNE KONCERTNE DVORANE

Camerata Garestin, koju je 2008. godine utemeljio varaždinski violončelist Krešimir Lazar i koja nosi ime u povijesti poznato kao staro ime za grad Varaždin, a koja uz Krešimira Lazara uključuje i flautista Danija Bošnjaka, violinista Silvija Richtera i čembalista Krešimira Hasa, izvela je zajedno s vrsnim so-

Zvijezda hrvatske pop glazbe
- Massimo Savić sa svojim
Bandom u Teatru Akzent

listicama, Ivanom Lazar - sopran, Martinom Klarić - sopran i Helenom Lucić Šego - mezzosopran, vrlo lijepo sastavljen program barokne glazbe na kojemu su uz manje poznate talijanske skladatelje na kraju bile i skladbe Claudija Monteverdija. Bila su izvedena i djela hrvatske barokne baštine, Responsorio di S. Antonio di Padova Ivana Šibenčanina i moteti Ivana Lukačića, a na programu su bile i skladbe Talijana koji su djelovali u Hrvatskoj Tomasa Cecchinija i Gabriela Pulitija. Kako je riječ o izvođačima specijaliziranim za izvođenje glazbe kasnog 16. i 17. stoljeća, umjetnici su svojim autentičnim izvedbama, na visokoj profesionalnoj razini, decenatno i u svim skladbama pouzdano izveli odabrani program te dobili burni i dugotrajni pljesak. Dakako, bio je izveden i dodatak, a mnogobrojna oduševljena publika još dugo se zadržala na prijemu

uz ponudu hrvatskih vina dobivenih od sponzora iz Gradišća i Varaždina.

Nakon vrlo uspješnog otvorenja festivala u uglednoj Hofburgkapelle nastavljeni su nastupi hrvatskih glazbenika u slavnim bečkim prostorima i koncertnim dvoranama. Kako festival uz klasičnu glazbu obuhvaća i nastupe sa zabavnom, pop, tradicijskom i jazz glazbom, nastupio je i jedan od vrlo uglednih i uspješnih pjevača hrvatske pop glazbe, Massimo Savić, sa svojim bandom 12. studenoga u Teatru Akzent i taj je koncert privukao mnogobrojnu publiku.

Sljedeći prostor održavanja festivala, i to već tradicionalno, bila je Palača Eschenbach, privlačan prostor u središtu Beča kojim upravlja Austrijska obrtnička udruga. Tako je publiku prvo pozdravila predsjednica Margarete Kriz-Zwittkovič i izrazila oduševljenje da se suradnja s voditeljem festivala Davorom Merka-

šom nastavlja, a pred mnogobrojnim slušateljima 17. studenoga nastupili su zagrebački afirmirani glazbenici Anđelko Krpan - violina, Milan Čunko - viola, Branimir Pustički - violončelo i Dalibor Cikojević - glasovir. Slušatelji, pretežno austrijska publika, s velikim su zanimanjem pratili izvedbe djela hrvatskih autora, a u izvedbi *Brahmsova kvarteta* dodatno su uživali u tehnički pouzdanom i glazbenički vrlo izražajnom muziciranju izvođača, od kojih su Krpan, Pustički i Cikojević studirali u Beču pa je među slušateljima bio i znatan broj njihovih bečkih prijatelja.

PLJESAK I NIZ DODATAKA

I Atrij Austrijskoga osiguravajućeg društva je mjesto u kojemu se koncerti Festivala hrvatske glazbe u Beču kontinuirano održavaju. Nastupio je Kvartet saksofona Papandopulo, četvorica mlađih saksofonista koji su proizašli iz razreda Dragana Sremca na Muzičkoj akademiji u Zagrebu i slijede primjer svojega profesora osnivanjem kvarteta saksofona, poput profesora koji se već desetljećima predstavlja u proslavljenome Zagrebačkome kvartetu saksofona. Publika je s velikim oduševljenjem pozdravila nova skladateljska imena, sve tri nazočne autorice, a Kvartet saksofona Papandopulo zahvalio je za pljesak još i nizom dodataka.

Jedan od najljepših baroknih sakralnih prostora u Beču svakako je crkva sv.

Stamic Quartett i pijanist Oliver Triendl, koji afirmira opus Dore Pejačević

Dr. sc. Zdenka Weber, autorica knjige o hrvatskoj opernoj pjevačici Milki Trnini (1863.-1941.)

Petra (*Peterskirche*) u koju Davor Merkaš iz godine u godinu dovodi birane glazbenike. Tako je 22. studenoga umjesto oboljeloga Ante Knešauřeka na velikim tromanualnim orguljama svirao Pavao Mašić, a s njim je nastupila i vrsna mlada sopranistica Monika Cerovćec.

Šesti koncert festivala posebno se, pak, posrećio jer su izvođači, Varaždinski komorni orkestar sa solistima Monikom Leskovar - violončelo i violinistima Timurom Melnikom i Ekaterinom Frolovom u dvorani Nacionalne knjižnice 24. studenoga naprosto "zapalili" mnogobrojnu publiku.

Još jedna od tradicionalnih smjernica Festivala hrvatske glazbe u Beču, predstavljanje klapskoga pjevanja, bila je zastupljena 27. studenoga u vrlo ugodnome Hrvatskom centru, a nastupila je Klapa Žrnovnica iz okolice Splita. U sasvim popunjenom okupljalištu Hrvata i gradišćanskih Hrvata ostvarena je iznimno dirljiva atmosfera, mladi pjevači pjevali su i svirali na gitari, mandolini, mandoli i kontrabasu, a repertoar hrvatskih narodnih, autorskih i na kraju božićnih pjesama razgalio je sva srca. Dodacima, dakako, nije bilo kraja.

GABI NOVAK

Zbor HRT-a pod ravnanjem svojeg šefa-dirigenta Tončija Bilića nastupio je 28. studenoga u prekrasnoj baroknoj bečkoj crkvi sv. Petra, a za tu je prigodu u Beč došla i ekipa HTV-a i na taj način i slikom izvijestila hrvatsku javnost o tom uspješnom nastupu.

U posebno dugom sjećanju Hrvata koji žive u Beču zacijelo će ostati nastup

Gabi Novak u kulturnom bečkom jazz klubu Porgy & Bess

jedne o najvećih dama hrvatske zabavne glazbe Gabi Novak, koja je s triom Matija Dedić - klavir, Mladen Baraković - kontrabas i Kruno Levačić - udaraljke nastupila 30. studenoga u kulturno-bečkom jazz klubu Porgy & Bess. U skladu s usmjerenjem svojega sina Matije Dedića, danas sigurno najboljega hrvatskog jazz pijanista, pjevala je Gabi Novak ponajprije "jazzistički", iznimno sigurno u zapjevu te u cjelini i izrazito dirljivo jer je na programu imala najbolje pjesme žanra i dobro poznate hitove Arsena Dedića.

Ugledni Zagrebački gitarski trio, u kojemu već 30 godina zajedno nastupaju Darko Petrinjak, István Römer i Goran Listeš, odabrao je za svoj nastup 2. prosinca u najstarijoj bečkoj crkvi, u crkvi sv. Ruprechta, nadasve zahtjevan i bogato sastavljen program.

POSLASTICA ZA KRAJ

Na posljednja dva koncerta festivala nastupili su gudački kvarteti, prvo ugledni češki Kvartet Stamic 10. prosinca u Velikoj dvorani ORF-a i zatim Kvartet Gironcoli 11. prosinca u koncertnoj dvorani *Collegiuma hungaricum*, odličnom prostoru Mađarskoga kulturnog centra u Beču.

Zadnji koncert svakako je bio "poslastica" jer je bio programiran u sklo-

U 2013. godini obilježena je 150. obljetnica rođenja velike hrvatske operne pjevačice Milke Trnina (1863. - 1941.) koja je 1883. godine diplomirala na Konzervatoriju Društva prijatelja glazbe u Beču. Kako je to bila ustanova koja je izravni prethodnik Sveučilišta za glazbu i dramske umjetnosti u Beču, Veleposlanstvo RH stupilo je u kontakt s tim glazbenim Sveučilištem i postignut je dogovor za održavanje koncerta 5. prosinca u njihovoj Dvorani Joseph Haydn. Pod nazivom *Hommage à Milka Trnina* okupljeni su studenti iz Beča, sopranistice Julia Michaela Schick, Iva Martinčević i Tamara Ivaniš, obje podrijetlom iz Varaždina, bariton Wolfgang Stefan Schwaiger i varaždinski basbariton David Oštrek, a sa zagrebačke Muzičke akademije došla je sopranistica Antonia Dunjko, kćerka i studentica ugledne Varaždinke profesorice Lidije Horvat Dunjko. Uz operne arije W. A. Mozarta, R. Stolza, G. Puccinija, G. Verdija i G. Rossinija čule su se i operne arije I. pl. Zajca i B. Papandopula. Klavirsku pratnju osigurali su Christian Koch i Igor Horvat.

pu projekta Europske komisije "Culture 2007 - 2013 - Minstrel" uz potporu Međunarodnog društva Muzičkih informativnih centara (IAMIC), a na programu

je bilo jedanaest djela skladatelja iz jedanaest država Europske unije. Uz našega Borisa Papandopula to su još bili za Austriju W. A. Mozart, za Grčku Nikos Stalkottas, za Belgiju César Franck, za Latviju Pēteris Vasks, za Cipar Georgios Stavrou, za Poljsku Henryk Górecki, za Sloveniju Julijan Strajnar, za Portugal Fernando Lopes-Graça, za Češku Leoš Jánáček i za Slovačku Ilja Zeljenka. Mladi članovi Kvarteta dobro su se nosili s tim europskim glazbenim bogatstvom i vrlo poučno prikazali kulturnu raznolikost Europske unije.

Na kraju je u ime Veleposlanstva RH u Beču dr. sc. Zdenka Weber, ministrica savjetnica u Veleposlanstvu, zahvalila glazbenicima i utemeljitelju festivala mr. Davoru Merkašu za vrlo poman odabir svih koncerata te najavila jubilarni 10. festival hrvatske glazbe u Beču 2014. godine, koji će možda trebati ograničiti u broju koncerata, ali svakako zadržati njegovu već do sada postignutu visoku kvalitetu. ■

ENG Vienna's Festival of Croatian Music, staged for its ninth reincarnation last year, was founded by its art director and prominent Croatian musicologist Davor Merkaš.

Dvije tisuće sedamsto adresa iz cijeloga svijeta

"Riječ je o izdanju koje na jednome mjestu obuhvaća sve relevantne podatke o svim dosezima života i djelovanja iseljenika svih generacija, te koje pokazuje kolika je zapravo snaga Hrvata izvan granica Lijepe Naše", rekao je dr. Skoko

Promocija adresara u dvorani Hrvatskog slova

"Adresar Hrvata izvan Republike Hrvatske" na 512 stranica donosi 2.700 adresa i podataka o ključnim hrvatskim ustanovama, organizacijama, institucijama, zajednicama, udrugama, društvima, korporacijama i uglednim pojedincima od Urugvaja i Venezuele do Novoga Zelanda. Izdavač je Patria-Promocija d.o.o. iz Zagreba.

Premda se adresar sam po sebi mnogima može činiti stereotipnim i suhoparnim štivom, ovo je neiscrpno vrelo podataka, inspiracije i mogućnosti. U njemu su podaci obogaćeni mnoštvom korisnih informacija te stručnim povijesnim i sociološkim prikazom. Riječ je o izdanju koje na jednome mjestu obuhvaća sve relevantne podatke o svim dosezima života i djelovanja iseljenika svih generacija, te koje pokazuje kolika je zapravo snaga Hrvata izvan granica Lijepe Naše.

Do sada je tiskano samo jedno slično izdanje u izdanju Hrvatskoga svjetskog kongresa devedesetih godina. Najveći teret prikupljanja podataka i izrade baze podnijela je urednica Kata Oreč, a projekt je podržao i Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske. U vremenu globalizacije i visokih tehničkih i komunikacijskih mogućnosti, podaci će biti dostupni i elektroničkim putem.

Tekst: Uredništvo Snimila: Snježana Radoš

U prepunoj dvorani Hrvatskog slova u Zagrebu 20. prosinca predstavljen je "Adresar Hrvata izvan Republike Hrvatske". Prisutnima su ga predstavili predstojnica Ureda za Hrvate izvan RH Darija Krstičević, dr. Šito Ćorić, glasnogovornik Hrvatskoga svjetskog kongresa, dr. Božo Skoko, profesor političkih znanosti u Zagrebu, Ante Beljo, povjesničar i političar te sama urednica adresara Kata Oreč.

Darija Krstičević istaknula je u svome kratkom obraćanju važnost ovog projekta za povezivanje Hrvata te je zahvalila urednici koja je zaslužna za njegovu realizaciju.

Dr. Šito Ćorić u svom izlaganju napomenuo je kako do sada nismo imali adresar u kojem su na jednome mjestu hrvatske manjine, Hrvati BiH i Hrvati u izvandomovinstvu. Pohvalio je urednicu koja je to uspjela napraviti u ovom adresaru te se nada uskoro novom izdanju jer se stanje brzo mijenja.

"Riječ je o izdanju koje na jednome

mjestu obuhvaća sve relevantne podatke o svim dosezima života i djelovanja iseljenika svih generacija, te koje pokazuje kolika je zapravo snaga Hrvata izvan granica Lijepe Naše", rekao je dr. Božo Skoko.

Ante Beljo govorio je o važnosti zajedništva svih Hrvata. Na kraju je dodao da će tom zajedništvu pridonijeti i ovaj adresar te zahvalio urednici koja je zaslužna što sada imamo novije i potpunije informacije.

Kata Oreč, urednica adresara, rekla je kako je ideja o adresaru stara 18 godina i zahvalila je predstojnici Dariji Krstičević koja je prepoznala važnost projekta i pomogla u realizaciji adresara. Misao vodilja za ovaj adresar bila je zajedništvo Hrvata i gospodarsko povezivanje. Potencijali postoje, a sada i kvalitetne informacije koje će omogućiti izravne kontakte. Uvjerena je da će korisnici u adresaru pronaći ono što do sada nisu uspijevali, a tražili su. ■

ENG The 512-page *Croatians Abroad Guide* offers 2,700 addresses and information on key Croatian institutions, organisations, communities, associations, societies, corporations and prominent figures from around the world.

Divan i topao dječji film

Dvoje glavnih glumaca, Mile Biljanović i Ena Lulić, izabrani su između oko dvije tisuće djece na audicijama u Osijeku, Bjelovaru i Zagrebu. Oboje su rekli kako im je snimanje bilo iznimno iskustvo, kao i druženje s ostalim glumcima, a zadovoljni su i konačnim rezultatom

Tekst: Uredništvo

Unizu događaja kojima se ove godine obilježava stota obljetnica objavljivanja romana Ivane Brlić-Mažuranić "Čudnovate zgode šegrta Hlapića" nedavno se pridružio još jedan – prva ekranizacija toga književnog klasika za djecu, film "Šegrt Hlapić" Silvija Petranovića. Film postiže sjajne rezultate u domaćim kinima – zaključno s prvim danom prosinca film je pogledalo 104.130 posjetitelja hrvatskih kina.

Poznata je to priča o malome šegrtu (Mile Biljanović) koji bježi od majstora Mrkonje (Goran Navojec) i kreće na put kako bi činio dobro. Uskoro mu se pridružuje djevojčica Gita (Ena Lulić) s kojom nastavlja pustolovine, susreće one koji im žele pomoći, ali i nauditi. Na tom putu se, u noći punog Mjeseca, suočava i s najgorim od njih, Crnim čovjekom (Milan Pleština).

Redatelj Silvije Petranović, koji je i scenarist filma, rekao je da iako se film uvelike oslanja na svoj književni predložak, postoje i manje promjene pa očekuje da će se publika iznenaditi ponekim rješenjima. Opisao je kako se tijekom snimanja pazilo na razne pojedinosti,

od materijala za kostime i scenografije za koju je čak izgrađena kuća i štagalj do posebnih efekata, prvoga virtualnog kaskadera i 3D modela. "Nismo htjeli prepuštiti slučaju niti jedan vizualni detalj filma", istaknuo je.

"Snimanje je trajalo dva i pol mjeseca na lokacijama od Zagreba do Osijeka, produkcijski je bilo zahtjevno i naporno, no to se ne primjećuje jer je film divan, topao i pravi dječji", rekla je Maydi Mervar Petranović, koja je uz redatelja producirala "Šegrta Hlapića".

Dvoje glavnih glumaca, Mile Biljanović i Ena Lulić, izabrani su između oko dvije tisuće djece na audicijama u Osijeku, Bjelovaru i Zagrebu. Oboje su rekli

kako im je snimanje bilo iznimno iskustvo, kao i druženje s ostalim glumcima, a zadovoljni su i konačnim rezultatom. Milan Pleština pohvalio ih je kao 'obećavajući kadar' za koji se nada da će ostati u tom poslu, a sretan je što je mogao glumiti u filmu prema romanu koji mu je bio jedan od najdražih tijekom odrastanja. "Imao sam veliku tremu, a svom sam liku pokušao dati poetsku crtu", napomenuo je.

Majstoricu glumi Hristina Popović, gospodara cirkusa Livio Badurina, dobrog košarača Mustafa Nadarević, Grgu Bojan Navojec, bogatoga košarača Nikola Kojo, gazdu Ivo Gregurević, staroga mljekara Špiro Guberina, bogatoga gospodina Damir Lončar, vlasnika vrtnjake Danko Ljuština, Markovu majku Daria Lorenci, baku Marija Kohn, a služavku Maša Petranović. Snimatelj je Mirko Pivčević, montažer Andrija Zafrenović, scenograf Ivo Hušnjak, kostimograf Ante Tonči Vladislavić, skladateljica Anita Andreis, a za posebne efekte bio je zadužen Kristijan Mršić. ■

ENG The latest among the many events staged this year to mark the one-hundredth anniversary of the publication of Ivana Brlić-Mažuranić's *The Marvellous Adventures of Apprentice Hlapić* is the first ever film version of this classic children's book in director Silvije Petranović's movie *Apprentice Hlapić*.

Hrvatski Slovenci zadovoljni – slovenski Hrvati ne

Na skupu se govorilo o ključnom problemu "starosti" društava i (ne)uključivanju mladih u rad društava, kao i sve prisutnijem procesu asimilacije koji dovodi i do gubitka materinskoga jezika

Organizatori i predavači na skupu

Napisala: **Marina Perić Kaselj**
Snimila: **Snježana Radoš**

U organizaciji *Hrvatske matice iseljenika* (HMI) i *Instituta za migracije i narodnosti* (IMIN) iz Zagreba, te triju slovenskih institucija: *Instituta za slovensko izseljeničtvo in migracije* ZRC SAZU (ISIM), *Instituta za narodnostna vprašanja* (INV) iz Ljubljane te *Društva za razvijanje prostovoljnega dela* (DRPD) Novo Mesto održan je 10. prosinca 2013. skup pod nazivom "Hrvatska društva u Sloveniji i slovenska društva u Hrvatskoj: uključivanje mladih i vizija za budućnost". Diana Mašala Perković, pravna savjetnica HMI-ja, otvorila je skup.

Nakon predstavljanja i uvodnih govora predstavnika institucija organizatora (Marina Knezovića, ravnatelja HMI-ja, Marine Lukšić Hacin iz ISIM-a i zamjenika Sonje Novak Lukanović iz INV-a, Branke Bukovec iz DRPD-a te Zlatka Šrama iz IMIN-a), započeo je radni dio skupa. Sudjelovali su predstavnici šest hrvatskih društava iz Slovenije (Ljubljana, Maribor, Novo Mesto i Lendava) i jedan profesor hrvatskoga jezika u Sloveniji te šest slovenskih društava iz Hrvatske

(Zagreb, Rijeka, Pula, Varaždin, Osijek, Gorski kotar).

PREDSTAVLJANJE DRUŠTAVA

Okrugli stol/skup bio je podijeljen u dvije sekcije. U prvome dijelu skupa koji je moderirao Filip Škiljan iz IMIN-a predstavljen je Savez hrvatskih društava u Sloveniji i Savez slovenskih društava u

Hrvatskoj u sklopu kojih su okupljena hrvatska i slovenska društva, kao i pojedinačna predstavljanja društava iz različitih dijelova Slovenije i Hrvatske. U drugome dijelu skupa koji je moderirala ravnateljica ISIM-a Marina Lukšić Hacin govorilo se o ključnom problemu "starosti" društava i (ne)uključivanju mladih u rad društava, kao i sve prisutnijem procesu asimilacije koji dovodi i do gubitka materinskoga jezika.

Nakon svake sekcije razvila se diskusija, kao i interaktivno uključivanje publike i predstavnika društava. Hrvatska društva u Sloveniji istaknula su kako imaju dobru komunikaciju s lokalnom i regionalnom vlasti, kao i domicilnim stanovništvom. Status etničke, a ne nacionalne manjine dovodi ih do lišavanja financijske i svake druge pomoći od slovenske strane, što rezultira njihovim osjećajem podređenosti, kao da su "građani drugog reda". Za razliku od hrvatske

Sudionici skupa u velikoj dvorani HMI-ja

"Ševrinka" Justina iz Dola (1997.)

Izložba: "Ševrinke nekad i danas"

Nakon Okrugloga stola u prostorima HMI-ja otvorena je izložba autorica Nataše Rogelje i Špele Ledinek Lozej pod nazivom "Ženske radne migracije u prvoj polovici 20. stoljeća u Istri - Ševrinke nekad i danas". Izložbu je otvorila povjesničarka umjetnosti Ljerka Galic, voditeljica Odsjeka iseljeničke baštine HMI-ja. Autorice su zatim imale dva uvodna predavanja o Ševrinkama i ženskim radnim migracijama u Istri. Ševrinke o kojima govori izložba su Istranke koje su u središnju Istru nosile razne predmete (pređu, tkaninu, sapun, kerolin, papar...) koje su kupovale u trgovinama u Trstu i za koje su im u središnjoj Istri plaćali jajima. Jaja su nosile jedanput na tjedan na tržnicu u Trst i preprodajom ponešto zaradile. Kružni put između rodnog sela, Buzeštine ili Motovunštine i Trsta trajalo je tri do četiri dana, a trgovkinje su ga propješačile jedanput na tjedan. Jezgra izložbe životna je priča jedne istarske trgovkinje jajima Marije France iz Gračišća te etnografski fotostrip njezina trgovačkog puta između Gračišća, sela u okolici Buzeta i Trsta. U prikazu Marijina životnog i trgovačkog puta upleteni su dijelovi intervjua s Marijom i njezinom kćerkom, isječki iz Marijine knjige *Ševrinske priče*, kao i isječki iz terenskog dnevnika autorica, pisanog na samom putu. U mozaiku istarskih radnih migracija ove žene (pre)prodavačice odigrale su važnu ulogu jer su u vrijeme ratova i siromaštva bile jedine hraniteljice obitelji. Ovakve polulegalne ekonomske prakse bile su primarni izvor prihoda ne samo za pojedince, već i za obitelji i cijela sela.

manjine u Sloveniji, slovenska manjina u Hrvatskoj uživa status nacionalne manjine i ima punu potporu i zaštitu RH.

Hrvatska i slovenska društva većinu aktivnosti provode samoinicijativno. Istaknuti su pojedinačni primjeri suradnje hrvatskih i slovenskih društava, dok je komunikacija i suradnja između Saveza slovenskih i Saveza hrvatskih društava slaba. Hrvatska društva traže i pomoć znanstvene zajednice koja će znanstvenim istraživanjima dokazati višestoljetne veze Hrvata i Slovenaca, u prilog rješavanju njihova statusa nacionalne manjine. Komentirali su i slabu brigu matične države Hrvatske, ali i svojevrzne pomake, te vrlo sadržajan i srdačan prijem njihove delegacije kod predsjednika Sabora Josipa Leke koji je slovenskome državnom vrhu uputio ove riječi: "Hrvatska želi i očekuje da Slovenija u rješavanju statusa Hrvata u Sloveniji primjenjuje sličan postupak kao što je Hrvatska to primijenila za status Slovenaca u Hrvatskoj, koja je Ustavom priznata kao nacionalna manjina."

KAKO MOTIVIRATI I ANGAŽIRATI MLADE?

Uz glavni politički problem njihova pravnog položaja na koji su se stalno pozivali za vrijeme diskusije, predstavnik društva *Pomurje* iz Lendave Đanino Kutnjak rekao je da postoje pozitivni primjeri prekogranične suradnje kako s međimurskom županijom tako i općinom Lendava. Profesor hrvatskoga jezika Mario Malkoč istaknuo je kako je odaziv za učenje hrvatskoga jezika mali te u pet slovenskih gradova u kojima se organizira nastava hrvatskoga jezika ima

samo 60 učenika. Nasuprot tome, predstavnica slovenskog društva iz Varaždina Barbara Antolić Vupora govorila je kako je veliki interes za učenjem slovenskoga jezika pa samo u Varaždinskoj županiji ima više od 60 učenika. Slovenska društva zadovoljna su odnosom hrvatske države prema slovenskoj manjini i mogućnostima njihovog kulturnog i društvenog izričaja te očuvanja baštine, ali su suočeni sa sve većom starosti njihovih članova i problemima asimilacije. Slovenska i hrvatska društva složila su se kako je potreban drukčiji pristup i predstavljanje kako bi se što više motiviralo i angažiralo najmlađe potomke, drugu i treću generaciju, koji su nužni za pomlađivanje, jačanje, ali i sam opstanak društava. Zaključili su kako zbog geografske blizine dviju država i sličnosti jezika postoji

prijetnja gubitka manjinskog identiteta koji čini pravo bogatstvo u riznici identiteta država EU-a.

U diskusijama na kraju prve i druge sekcije raspravljalo se o problemima popisa stanovništva, pitanja višestrukih i složenih identiteta, značenju pripadnosti dvjema domovina, kulturnoj razmjeni i zajedničkim projektima preko EU fondova, jezika kao bitnome markeru identiteta, njihovu društvenom utjecaju i prepoznatljivosti na razini obiju država i mnoga druga pitanja.

Zaključnu diskusiju vodila je Marina Perić Kaselj iz IMIN-a i najavila znanstveno-stručni skup u Ljubljani početkom lipnja 2014. godine kao svojevrсни nastavak i širi prikaz hrvatskih i slovenskih radnih migracija. ■

ENG A symposium was staged at the CHF on 10 December 2013 on "Croatian Associations in Slovenia and Slovenian Associations in Croatia: Engaging Youth and a Vision for the Future."

Predstavljanje hrvatskih narodnih nošnji

Nošnje su ponosno nosili članovi hrvatskoga zbora predstavljajući dio kulturne baštine svoga naroda. I to s razlogom jer su hrvatske narodne nošnje zaista vrlo raznolike, šarene i detaljima bogato izrađene

Zajednička slika sudionika programa i nazočnih gostiju

Napisala: **Timea Šakan-Škrin**

U organizaciji Prvog sveučilišta za treću životnu dob u četvrti ŻolibŻ u Varšavi, Varšavskog odjela Poljsko-hrvatskog društva i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Poljskoj 15. siječnja u Domu hodočasnika "Amicus" održan je prvi ovogodišnji hrvatsko-poljski susret. Tom prigodom predstavljene su hrvatske narodne nošnje iz razliĉitih regija te su se pjevale kolende - poljske boŹićne pjesme i hrvatske tradicionalne boŹićne pjesme u izvedbi novoosnovanoga pjevaĉkog zbora koji ĉine članovi hrvatske zajednice u Varšavi.

Mnogobrojnu publiku, polaznike programa Prvog sveučilišta za treću životnu dob te sudionike na priredbi pozdravila je dr. sc. Andrea Bekić, veleposlanica RH u Varšavi. O predivnim hrvatskim narodnim nošnjama na

poljskome jeziku govorila je Beata Przybyszewska-Kujawa, predsjednica Poljsko-hrvatskog društva u Varšavi, koja nije imala niti malo lak zadatak budući da je nazive pojedinih dijelova nošnji gotovo nemoguće prevesti. Nošnje su vlasništvo Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba, s kojima od prošle godine Veleposlanstvo ostvaruje vrlo uspješnu suradnju, rekla nam je Natalija Bukovec-Osmićević, prva tajnica VRH u Varšavi, jedna od glavnih organizatorica ovog susreta, kao i mnogih drugih koji se organiziraju za hrvatsku zajednicu u Varšavi. Nošnje iz Hrvatskog zagorja i Prigorja, Jaske, Draganića, Banovine, Posavine, Moslavine i Imotske krajine ponosno su nosili članovi hrvatskoga zbora, predstavljajući dio kulturne baštine svoga naroda. I to s razlogom jer su hrvatske narodne nošnje zaista vrlo raznolike, šarene i detaljima bogato izrađene.

U Poljskoj se pjevaju boŹićne pjesme sve do 2. veljaĉe, do Svijećnice. Poljaci na neki naĉin produljuju boŹićno vrijeme i to je jedna lijepa tradicija. Pjevaĉki zbor Prvog sveučilišta za treću životnu dob u Varšavi nastupio je tradicionalnim boŹićnim pjesmama - kolendama, dok je hrvatski zbor uz gitarsku pratnju Denisa Cerića na svome repertoaru imao šest najpoznatijih hrvatskih boŹićnih pjesama. Na kraju programa svi su zapjevali Tihu noć na poljskome i hrvatskome jeziku.

Hrvatski mješoviti pjevaĉki zbor ĉine aktivni članovi hrvatske zajednice koji Źive u Varšavi, roditelji djece koji pohađaju Hrvatsku nastavu u Varšavi te studenti hrvatskoga jezika na varšavskom Sveučilištu, koji su imali prilike još više nauĉiti o nama Hrvatima i našim lijepim tradicijskim obiĉajima.

Zapjevao je s nama i pater Mihovil Filipović, monfortanac, koji na zamolbu ovdašnjih Hrvata redovito dolazi u Varšavu iz Jasne Gore, najpoznatijega poljskoga marijanskog svetišta, sluŹiti BoŹju rijeĉ na hrvatskome jeziku. Posjetio je i hrvatske obitelji, blagoslovio njihove domove, kao što je to obiĉaj u vrijeme svetkovine Bogojavljenja.

Hrvatski pjevaĉki zbor nastupit će i na otvorenju Hrvatskoga filmskog festivala u Varšavi 23. sijeĉnja. U Poljskoj je relativno mala hrvatska zajednica koju ĉini 250 osoba i sluŹbeno još nisu organizirani, ali upravo ovakvi i sliĉni događaji zbliŹavaju ljude te je sljedeći korak osnivanje Udruge Hrvata kao manjine u Poljskoj. ■

ENG On January 15th the Polish-Croatian Association of Warsaw and the Croatian Embassy to Poland staged a Croatian-Polish meeting including a presentation of Croatian folk costumes from our many regions.

Obilježen australski nacionalni praznik

Ovogodišnje, drugo po redu, obilježavanje Dana Australije organizirano je u Splitu nizom događaja 23. i 24. siječnja

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Prošle godine u organizaciji HMI-jeve podružnice Split u Gradskoj knjižnici Marka Marulića održano je prvi put obilježavanje Dana Australije. Veliki broj Dalmatinaca ima rodbinu *down under*, ali ima i onih koji su se vratili i žive i rade u Splitu. Za njih je taj dan poseban jer ih vezuje uza zemlju u kojoj su rođeni ili proveli dio života. Godinama su se australske dame okupljale u jednoj splitskoj kavani da bi nedavno na poticaj i uz pomoć HMI-jeve podružnice Split osnovale Hrvatsko australsko društvo Split, što ćemo uskoro proslaviti jednim prigodnim programom.

Australija obilježava svoj nacionalni praznik u spomen dolaska prve flote britanskih kolonista i osuđenika u Sydney 26. siječnja 1788. godine. Budući da je prošlogodišnja proslava bila skromna, a djelatnici Veleposlanstva Australije ima-

li su razumijevanja za splitske potrebe, ovogodišnje obilježavanje Dana Australije organizirano je u Splitu nizom događaja 23. i 24. siječnja.

Veleposlanica Australije Susan Cox održala je predavanje u Multifunkcionalnoj dvorani Sveučilišne knjižnice u Splitu na temu obrazovanja u Australiji. Splitsko sveučilište već dugi niz godina ima potpisanu suradnju sa Sveučilištem Macquarie iz Sydneya s kojeg je profesor dr. Danijel Džino zajedno s dr. Antom Miloševićem, ravnateljem Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, održao predavanje. Tema je bila Bribirska glavica odnosno povijesno značenje, pregled istraživanja i budućnost "Hrvatske Troje".

Istog dana u Gotičkoj vijećnici na Narodnome trgu u Splitu otvorena je izložba australskih Aboridžina pod naslovom *Yilpinji, ljubav, magija i obredi* koja će se moći razgledati do 14. veljače.

Idućeg dana u Gradskoj knjižnici

Marka Marulića organizirana je radionica za djecu koju je održala konzulica Dijana Grahovac. Djeci je ispričala priču o Australiji te priču *Dreamtime*, o tome kako su ptice dobile boje. Nakon toga je s djecom bojala bumerange i maske australskih životinja. Tada je u knjižnici otvoren i Australski kutak za koji je Veleposlanstvo Australije doniralo 50 knjiga, filmova i CD-a. To će svakako biti materijal za daljnji rad ne samo knjižnici, već i novoosnovanome Hrvatsko australskom društvu Split.

Dani Australije završili su svečanim koktelom u hotelu Radisson, gdje se nazočnima obratila veleposlanica Cox, a mogla se razgledati i izložba fotografija Antuna Krešića pod naslovom *Australija u očima Hrvata*. ■

ENG This year's second annual Australia Day celebrations were organised by the Split branch office of the CHF with a number of events on January 23rd and 24th.

Odlazak velikana hrvatske kulture ličkih korijena

Publicist Karlo J. Mirth pokreće, uređuje i sudjeluje u vođenju temeljnih intelektualnih i kulturno-znanstvenih institucija hrvatskoga iseljništva: časopisa *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies* te Hrvatske akademije Amerike

Napisala: **Vesna Kukavica**
Snimke: **Arhiva HMI-ja**

Na vječni počinak ovih dana u Farmingtonu (SAD, država Connecticut) ispraćen je Karlo J. Mirth - velikan hrvatske kulture ličkih korijena, čije je kreativno djelovanje dulje od pet desetljeća utkano u riznicu hrvatske kulture oblikovanu u uvjetima političke emigracije 20. stoljeća na sjeverno-američkome kontinentu. Proživjevši buran život, poput antičke drame, naš Karlo otišao je u blagoslovljenome miru u 96. godini - okružen nježnošću svoje djece, dviju kćeri i dva sina te ljubljene unučadi, kao i mnogobroj-

nih sunarodnjaka iz raznih krajeva Sjedinjenih Američkih Država. Laka mu bila američka zemlja!

U KAMPU RASELJENIKA

Karlo J. Mirth bio je poliglota, publicist, urednik, izdavač, bibliograf i knjižničar te jedna od vodećih intelektualnih osobnosti hrvatske dijaspore na sjevernoameričkome kontinentu u drugoj polovici 20. stoljeća. Pripadnik trećeg vala hrvatskih emigranata na Zapad, Mirth se otisnuo prema demokratskome svijetu nakon 1945., postavši izbjeglica nakon druge svjetske kataklizme u kampu raseljenika u talijanskome Fermu. Rođen je u Otočcu 15. srpnja 1917., u Zagrebu je završio studij šumarstva 1942., od 1946. do 1962. studirao je novinarstvo u Rimu, španjolski jezik i kulturu u Barceloni da bi zatim magistrirao bibliotekarstvo i informacijske znanosti u New Yorku na Sveučilištu Columbiji. U tom razdoblju pokreće, uređuje i sudjeluje u vođenju pojedinih temeljnih intelektualnih i kulturno-znanstvenih institucija hrvatskog iseljništva: časopisa *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies* te Hrvatske akademije Amerike. Ličanin Karlo Mirth pokazao se kao odličan organizator i neumorni kroničar svih važnijih političkih, kulturnih i društvenih događaja u Hrvatskoj, Jugoslaviji i emigraciji.

Uz profesionalni angažman u *Foster Wheeler Corporation* kao inženjer, Mirth je primijenivši rano formulu cjeloživotnoga obrazovanja postao i voditelj istraživačke knjižnice *Foster Wheeler Corpo-*

ration do njegova odlaska u mirovinu u dobi od sedamdeset godina. Autor je mnogobrojnih studija i članaka na više jezika u iseljeničkim publikacijama te knjige memoara *Život u emigraciji* (Matica hrvatska, Zagreb, 2003.).

VEZAN UZ HRVATSKU AKADEMIJU AMERIKE

No, bez ikakve dvojbe, životni put Karla J. Mirtha vezan je uz Hrvatsku akademiju Amerike, utemeljenu 19. travnja 1953. Oko svojih časopisa *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies* te Akademije Mirth je, uz profesora povijesti sa *St. Francis Collegea* iz Loretta dr. sc. Jeru Jaraba - okupio hrvatsku inteligenciju u iseljništvu rasutu u egzilu i dokumentirao njezinu sposobnost demokratskog i kritičkog mišljenja na engleskome jeziku u anglosaksonskome svijetu, dopunjujući na neki način misiju *Hrvatske revije* Vinka Nikolića koja je desetljećima

S majkom i ocem u kolovozu 1930.

Članovi Hrvatskog akademskog kluba i Matice hrvatske u izbjegličkom talijanskom logoru Fermo, 1947.: Duško Kalebić, Vlasta Cvitanović, Zdravko Dučmelić, Marijana Šikić, Luka Brajnović, Janko Skrbini i Karlo Mirth

Karlo Mirth sredinom 1980-ih

u izbjeglištvu izlazila na hrvatskome jeziku. Karlo Mirth djelovao je skoro deset godina kao četvrti predsjednik Hrvatske akademije Amerike i to od 1958. do 1968. Na tu je dužnost demokratskim putem biran na osam godišnjih glavnih skupština Akademije. HAA je iznimno pridonijela proučavanju hrvatske literature, kulture i povijesti u Sjevernoj Americi. Za zasluge u radu Akademije Mirthu je prigodom 40. godišnjice njezina postojanja dodijeljena titula doživotnoga počasnog predsjednika.

S voljenom suprugom Mercedes odgojio je u Americi četvero djece, školujući ih na uglednim sveučilištima. Međutim, nosio je jednu bolnu ranu na srcu jer svoje roditelje i rodni Otočac nikad nije smio posjetiti tijekom komunističke vlasti SFRJ, a roditelji su u međuvremenu umrli ne vidjevši svoga sina Karla. Uzoran suprug, otac i djed imao je iznimno uspješnu poslovnu karijeru, iako je veliki dio životne energije volonterски posvetio afirmaciji hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta u svijetu – za što je primio nakon osamostaljenja Republike Hrvatske visoka državna odličja od prvoga hrvatskog predsjednika dr. sc. Franje Tuđmana i to *Red Danice hrvatske s likom Antuna Radića* i *Red hrvatskoga pletera*.

CROATIA PRESS

Samo publikaciju *Croatia Press* (koju je pokrenuo 1947. u Rimu, a koja je nakon 33 godine prestala izlaziti u New Yorku 1980.) – upućeni smatraju našom dvojezičnom nacionalnom bibliografskom riznicom informacija. Ukupno je iziš-

lo 304 broja *Croatia Pressa* na više od 3.300 stranica magazinskog formata. U početku zamišljena kao novinski servis za druge novine, postupno prerasta u dokumentarno-revijalnu serijsku publikaciju koja od 1971. godine izlazi pretežno na engleskome jeziku, a od br. 4 godine 1974. isključivo na tom jeziku. Zbog objektivnog informiranja strane javnosti primila je priznanja od mnogih uglednih stranaca, među ostalim od guvernera Nelsona Rockefellera i senatora Roberta Kennedyja. U poznatoj *Harvard Encyclopedia of American ethnic groups*, uz knjige o Hrvatima navode se jedino dva časopisa koja sadrže pouzdane informacije o hrvatskome narodu, oba Mirthova: *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies*, koji još uvijek izlazi. Ta činjenica svjedoči koliki su ugled uživale te dvije serijske publikacije odnosno Karlo Mirth i njegovi mnogobrojni suradnici.

Iseljena Hrvatska i *Deklaracija o nazi i položaju hrvatskoga književnog jezika* u izravnoj su povijesnoj relaciji zahvaljujući djelovanju trojice viziona-

ra: povjesničara i direktora Instituta za historiju radničkog pokreta i ondašnjega člana Odbora Matice iseljenika Hrvatske dr. sc. Franje Tuđmana, zatim omiljenoga zagrebačkoga gradonačelnika Većeslava Holjevca koji je jedno vrijeme obnašao dužnost predsjednika Matice iseljenika Hrvatske te predsjednika Hrvatske akademije Amerike ing. Karla Mirtha. Ta su trojica intelektualaca, sa svojim mnogobrojnim suradnicima, bila u središtu integracijskih procesa iseljene i domovinske Hrvatske šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća.

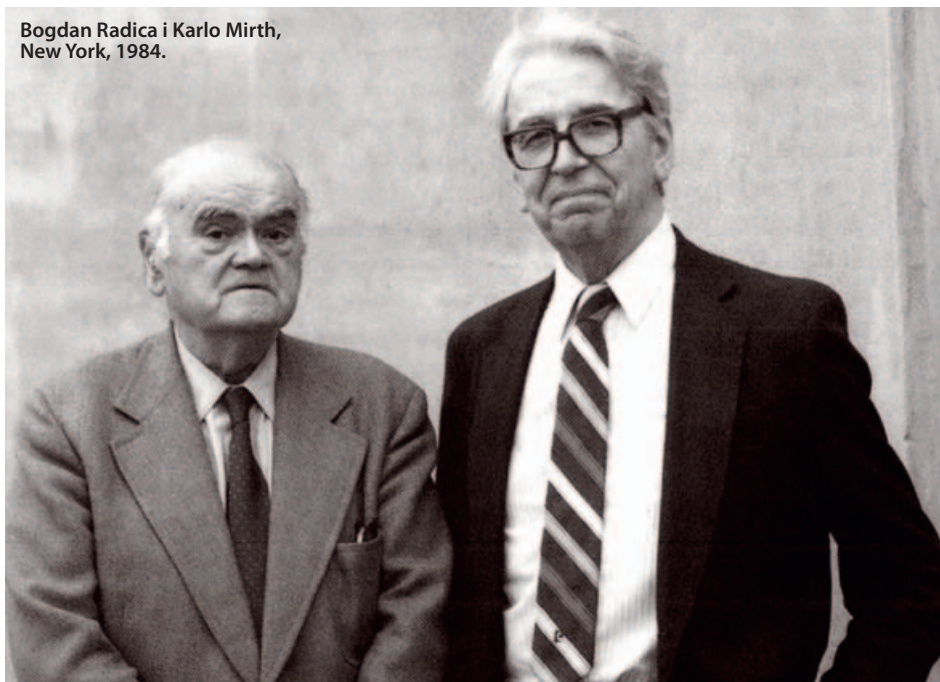
SIMPOZIJ 1966.

Članovi HAA na čelu s Karlom Mirthom pozvani su na simpozij posvećen 130. obljetnici *Hrvatskoga narodnog preporoda* u ožujku 1966. u organizaciji Matice hrvatske, Jugoslavenske akademije umjetnosti i znanosti, uz sudjelovanje najpoznatijega hrvatskog pisca 20. stoljeća marksističkog opredjeljenja Miroslava Krležu, te najvišega predstavnika Katoličke crkve u Hrvatskoj, kardinala Franje

Sućut HMI-ja

Djelatnici Hrvatske matice iseljenika upućuju izraze duboke sućuti mnogobrojnoj Mirthovoj obitelji – sinu Karlu A. Mirthu, koji sa suprugom Alison živi u gradu Forest Hillsu, u državi New York; Georgeu P. Mirthu, koji sa suprugom Lindom živi u gradu Saratogi, u državi Kaliforniji; dr. med. Mariji Christini Mirth iz grada Farmingtona, u državi Connecticut; te dr. med. Anni Mariji Mirth koja sa suprugom Davidom živi u gradu Sterlingu, u državi Massachusetts te unučadi.

Bogdan Radica i Karlo Mirth, New York, 1984.

Šepera. Činjenica je da je najbrže reagirao prema našoj dijaspori povjesničar Tuđman, otišavši još tog ljeta iseljenicima u Ameriku - sastavši se s vodstvom Akademije i to Mirthom, Matom Meštrovićem i Jarebom. Slavni pisac Miroslav Krleža također je bio član Odbora Matice iseljenika. Stoga se ti događaji pamte kao prvi te vrste nakon Drugoga svjetskog rata. Simpozij je doživljen kao želja za oživljavanjem političkoga pluralizma u SR Hrvatskoj te manifestacija hrvatske nacionalne solidarnosti. No, simpozij je odmah žigosala jugoslavenska komunistička vlast. Hrvatski intelektualci okupljeni oko Akademije pokušali su, unatoč okolnostima, nakon sredine šezdesetih godina nastaviti suradnju sa znanstvenicima u Hrvatskoj. Mirthova Akade-

mija objavila je 19. travnja 1967. Izjavu kojom je podržana *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika*, koju je 15. ožujka te godine u Zagrebu potpisalo osamnaest istaknutih institucija SR Hrvatske koje su se bavile hrvatskim jezikom te 140 najistaknutiji pisaca i jezikoslovaca u Hrvatskoj.

DONATOR NSK

Publicist Karlo Mirth poznat je i kao donator - hrvatska javnost sigurno će ga pamtiti po mnogobrojnim donacijama knjiga i časopisa Nacionalnoj i sve-

učilišnoj knjižnici u Zagrebu koje su, uz one ostalih uglednih hrvatskih iseljenika diljem svijeta, obogatile fond iseljeničke literature u toj instituciji. Osobito je zanimljiva korespondencija Karla Mirtha s Ivanom Meštrovićem i drugima pohranjena u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK. Iz Mirthove pošiljke našoj glavnoj knjižnici nacionalni knjižni fond obogaćen je za 210 naslova – primjerice *Sabrane pjesme Viktora Vide*, *Domovinska riječ* Ante Kadića, *U suvremenom kaosu* Joze Kljakovića, *A History of Croatia* Stjepana Gažija ili *Colloqui con Guglielme Ferrero* Bogdana Radice itd.

Hrvatski narod pamtit će Karla Mirtha kao velikana hrvatske kulture koji se perom borio za slobodu hrvatskoga naroda diljem anglosaksonskoga svijeta. Njegov rodni grad za sada mu se odužio samo skromnom skulpturom s njegovim isklesanim likom na kamenom kubusu u *Gačanskome parku hrvatske memorije*, koju je inicirala i organizirala Kate-dra Čakavskog sabora. ■

ENG Karlo J. Mirth – a great figure in Croatian culture, with roots in the Lika region – was recently laid to rest in Farmington (Connecticut, USA). His creative work over a period spanning more than fifty years is woven into the fabric of Croatian cultural activity among 20th century Croatian political emigrants in North America.

ISELJENIČKE VIJESTI

HRVATI IZ MAINZA NASTUPALI U ZAGREBU

ZAGREB - Članovi zbora i tamburaškog orkestra Hrvatske kulturne zajednice Mainz u povodu izdavanja nosača zvuka s božićnim pjesmama pozvani su na božićni koncert u Veliku Goricu.

Na koncertu u Velikoj Gorici uz 25 folklornih društava i zborova s velikogoričkog područja nastupila su i dva gostujuća zbora: HKZ Mainz i ženski zbor Hrvatskoga kulturnog društva Dunav iz Vukovara.

Uza žive jaslice, mnogobrojni zborovi, folklorna društva, tamburaški orkestar i solisti bili su dio zajedničkog slavlja Božića i svojim nastupom oduševili publiku (oko 1.000 ljudi). Tijekom boravka u Zagrebu HKZ Mainz bio je prisutan i na 25. humanitarnome božićnom koncertu u zagrebačkoj "Ciboni" gdje su se pridružili velikom zboru s više od 1.500 sudionika koji su u narodnim nošnjama na kraju koncerta

otpjevali "Narodi nam se". Sam koncert ima cilj očuvati kulturne i vjerske vrijednosti te prikupiti sredstva za obnovu zagrebačke katedrale. Na koncertu je bilo prisutno oko 5.000 ljudi. Društvo iz Manza primio je i gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić. U prijateljskom razgovoru gosti iz Njemačke pohvalili su blagdanski izgled i ugođaj grada, posebno Trga bana Jelačića, Zrinjevca i Tomićeve ulice. Zaželjevši im ugodan boravak, gradonačelnik je pod-

sjetio kako prijateljstvo dvaju gradova datira iz 1967. godine te da će Grad Zagreb, kao i dosad, dati potporu projektima Hrvatske kulturne zajednice. Uz prigodne blagdanske poklone, gosti su gradonačelniku otpjevali i jednu od božićnih pjesama koje izvode na koncertu, a gradonačelnik im je poklonio monografiju Zagreba. (*Katica Vraneša*)

Neka Igre počnu!

“Kada netko prijeđe tisuće kilometara kako bi možda prvi put vidio domovinu svojih pradjedova i ako smo mi kao organizatori bili tome povod – znači da smo uspjeli!” ističe Željko Batarilo

Razgovarala: **Željka Lešić** Snimke: **Arhiva HSK**

Razgovarali smo s voditeljem Hrvatskih svjetskih igara (HSI) Željkom Batarilom, koji je predstavio ovaj veliki i glavni projekt Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK), a koji se u Zagrebu održava od 21. do 26. srpnja i koji će okupiti mlade iz cijeloga svijeta, sa svih kontinenata. Vjerujemo kako će to biti velika i nezaboravna sportska fešta na kojoj će se zajedno družiti iseljena i domovinska Hrvatska. No, prije predstavljanja projekta doznajmo tko je Željko Batarilo, inače veliki zagovornik hrvatskoga jezika u Austriji.

Molim Vas, predstavite se našim čitateljima.

— Ja sam iz Slavonije 2008. godine došao u Austriju, u Beč, gdje sam predavač u nekoliko gimnazija te na jednoj fakultetu u sklopu Bečkog sveučilišta. Odmah sam se i u Austriji uključio u bogat, raznolik, kulturni i sportski život velike hrvatske zajednice. Godine 2011. utemeljili smo HSK u Austriji i počeli s nekoliko važnih projekata od kojih bih svakako izdvojio projekt “Hrvatski je naš izbor”, kojemu sam voditelj, a njime želimo promijeniti sadašnji položaj hrvatskoga jezika u Austriji, poglavito u sklopu nastave materinskoga jezika kao sastavnog dijela austrijskoga obrazovnog sustava. Naime, ovdje čudom živi nekakav tzv. bosansko-hrvatsko-srpski jezik i on se podučava od najmlađe dobi pa sve do akademske razine. Isto tako, oduševili su me i projekti globalnoga Kongresa pa se vrlo brzo uključujem u njihov rad i postajem član Izvršnog odbora. Još sam u Hrvatskoj bio izrazito aktivan u organizaciji značajnih manifestacija jer sam radio u turističkim zajednicama nekoliko gradova, a kao bivši sportaš nastavio sam se baviti nogometom sudeći u austrijskoj nogometnoj ligi. Sve su to

bili značajni razlozi da me Izvršni odbor HSK imenuje za ravnatelja Hrvatskih svjetskih igara.

Što za Vas znači funkcija ravnatelja HSI-ja?

— Voditi projekt u koji je uključeno četrdesetak zemalja, tisuću natjecatelja u šesnaest sportova, prije svega je iznimna čast i velika odgovornost. Nadam se da ću svojim iskustvom i znanjem opravdati ovo veliko povjerenje koje su mi iskazali čelnici Kongresa i da ćemo zajednički iznjedrili ovu veliku zadaću na zadovoljstvo mnogih.

Koje su sve dužnosti ravnatelja Igara? Što spada u Vaš djelokrug rada?

— Uvijek volim pohvaliti rad drugih, pa tako i mojih prethodnika, našega Juru Striku kao bivšega ravnatelja,

Franju Pavića kao sportskoga direktora i sve one vrijedne pojedince koji su se nesebično žrtvovali da Igre traju i da su postavljene na zdravim temeljima. Tako je i uloga ravnatelja definirana još 2006. s prvih Igara i tu nemamo potrebe ništa mijenjati. Dakako, svaki voditelj ima svoju viziju i donosi novi zamah, vjetar koji može još više oplemeniti ovaj sjajan projekt. Od imenovanja sam ustrajavao da Igre podignemo na veću razinu. HSK se kao organizator u prvim i drugim Igrama pokazao ozbiljan, profesionalan i sposoban organizirati ovakav zahtjevan projekt i sada je vrijeme da se u Igre značajnije uključe mnoge sportske institucije, a onda i državne. Iako je glavni cilj Igara druženje i dolazak mladih hrvatskog podrijetla u svoju domovinu, sportski dio jako je važan. Kada sudac označi početak utakmice, kada adrenalina proradi, tada se ponekad zabora-

ve ovi uzvišeni ciljevi. Zato moramo i u ovome sportskom smislu uložiti značajne napore, načiniti takve okvire, pravila, sustav natjecanja i sl. kako bismo otklonili sve možebitne dvojbe. Velik broj nacionalnih institucija, sportskih saveza i pojedinaca koji su se priključili Igrama, osobe koje se sudjelovale u organizaciji svjetskih i europskih prvenstava, zalagali su kvalitete. Imao bih još samo jedan naglasak kao ravnatelj Igara, a u smislu onoga što moramo poboljšati. To je marketing, promocija Igara u Hrvatskoj i svijetu! Dakle, veća razina ukupne organiziranosti Igara kao državnoga projekta, sportska i marketinška poboljšanja tri su značajne smjernice koje kao ravnatelj stavljam Organizacijskom odboru. Ravnatelj tu ništa ne može sam. Uži pa onda i širi tim koji sada imamo jamac su kvalitete i uspjeha ovogodišnjih Igara!

Koji je Vaš uži tim s kojim surađujete na realizaciji projekta HSI-ja?

— Utemeljili smo širi tim Organizacijskog odbora koji se sada sastoji od pedesetak članova, pojedinaca iz značajnih

državnih, kulturnih, znanstvenih i sportskih institucija. Onda slijedi užu tim koji je u izravnoj komunikaciji s ravnateljem Igara i djeluje u uredu Igara koji imamo u Vašoj cijenjenoj kući. Odlično funkcioniramo! U tom užem timu je Mijo Marić iz Njemačke koji je kao predsjednik HSK ujedno i predsjednik Organizacijskog odbora, Franjo Pavić iz Njemačke kao sportski direktor Igara koji ima veliko iskustvo jer je organizirao prve i druge Igre te je kao uspješan poduzetnik uvijek tu, posebice u logističkom smislu. U velikoj mjeri opremio je naš ured potrebnom informatičkom i ostalom opremom i na tome mu neizmerno zahvaljujemo. Tajnica ureda je Ivona koja samozatajno, vrijedno i kvalitetno radi, a tu ste Vi čije novinarsko dugogodišnje iskustvo i znanje obilato koristimo. Kao dugogodišnja ravnateljica Domovinskog sjedišta HSK i djelatnica HMI-ja imate sjajno razrađenu društvenu mrežu suradnika u svijetu i u domovini pa ste nam ključan kamenčić u ovome našem lijepom mozaiku. Ne smijemo zaboraviti naše nacionalne koordinate koji u svijetu promoviraju Igre, a uskoro ćemo uključiti

i studente Zagrebačke škole ekonomije i managementa koji će nam isto tako puno pomoći kao volonteri. Za ovakvu organiziranost uvelike smo zahvalni mr. Marinu Knezoviću, ravnatelju HMI-ja, koji nam je ustupio prostor za naš ured pa ovdje imamo odlične uvjete za rad. Tu obavljamo sve aktivnosti i sastanke užeg i šireg saziva Organizacijskog odbora. Ova suradnja koja je ostvarena s Maticom veseli nas jer je ogledni primjerak odlične povezanosti izvandomovinske i domovinske Hrvatske. Od samoga početka Vaša kuća i Vaše cijenjeno glasillo Matica prate sve aktivnosti u vezi s Igrama i, vjerujete, mi u HSK znamo to vrednovati!

Koliko očekujete mladih iz iseljeništa?

— Malo ću se našaliti. Hrvati, naime, bez obzira na to u kojem dijelu svijeta žive i bez obzira na to koje su navike i dobre osobine 'pokupili' iz zemalja u kojima žive, imaju genetski definirani kod da za sve imaju vremena. Tako je i ovdje, a potaknuti iskustvom iz prvih i drugih Igara znamo kako ćemo tek za posljednjeg dana prijavnog roka znati konačan broj natjecatelja. Ima, doduše, u tome puno i objektivnih razloga. Treba dobro isplanirati dolazak iz udaljenih zemalja i doista nije jednostavno. Vjerujemo kako će se 1. svibnja, posljednjeg dana za prijavu, pokazati da će ovogodišnje Igre biti najzastupljenije i po broju zemalja sudionica i po broju natjecatelja. Dakle, oko 800 do 1.000 natjecatelja iz 40-ak zemalja!

Tko se prvi prijavio?

— Početkom rujna prošle godine za Igre u Zagrebu prvi se prijavio Kevin Ian Iurisevich, student iz argentinskoga Buenos Airesa, a nastupit će u odbojci. Podsjetit ću, prijave se najčešće ostvaruju preko nacionalnih koordinatora, ali mi imamo mogućnost izravnog prijavljivanja na našoj mrežnoj stranici: www.igre-zagreb2014.com

Kakva je suradnja s koordinatorima iz zemalja iz kojih sportaši dolaze?

— Suradnja je dobra i ona će se još više intenzivirati kako vrijeme bude odmicalo odnosno kako se Igre budu približavale svome početku. Kada nam dođe

S. Mijom
Marićem (lijevo)
predsjednikom
HSK-a

prijava preko Interneta, odmah je prosljeđujemo nacionalnom koordinatorskom koji stupa u kontakt sa zainteresiranim natjecateljem i obavještava ga o svim pojedinostima. Na žalost, nismo utemeljili koordinatore u svim zemljama iz kojih objektivno možemo očekivati natjecatelje i na tome sada puno radimo jer vremena imamo sve manje. Stalo nam je da tamo gdje postoji značajan broj osoba hrvatskog podrijetla imamo natjecatelje, pa i u onim zemljama u kojima nije toliko izraženo hrvatsko izvandomovinstvo da dobijemo natjecatelje barem u pojedinačnoj konkurenciji. Od 1. do 4. svibnja imat ćemo u Zagrebu sastanak sa svim nacionalnim koordinatorskim kako bismo ih obavijestili o smještaju sudionika i svim pojedinostima vezanim uz Igre. Tada ćemo imati izvlačenje natjecateljskih brojeva, skupina i sl. jer ćemo imati konačan broj prijavljenih. Vrijeme od zadnjega roka prijava pa do početka Igara je završna etapa i tada će se ova suradnja pojačati. Treba prikupiti svu dokumentaciju o natjecateljima, obaviti liječničke preglede, dobiti pristanak roditelja za maloljetnike, organizirati osiguranje... čeka nas još puno posla.

Kako teče promocija Igara diljem svijeta i kako je organizirana?

— Ona je organizirana preko nacionalnih kongresa odnosno koordinatorskih i na njima je velika odgovornost jer će o njihovoj angažiranosti uvelike ovisiti brojnost i sve ostalo vezano uz delegaciju koja dolazi iz svake pojedine zemlje. HSK ima svoje nacionalne podružnice u 32 zemlje i to je velika snaga koje čak niti mi u Kongresu ponekad nismo svjesni. Zahvaljujući toj velikoj bazi mi se možemo upustiti u ovakav projekt. Dakako, iz zemalja u kojima nemamo svoju podružnicu isto dolaze natjecatelji jer tamo imamo nacionalnog koordinatorskog koji ne treba biti član Kongresa kao što i svi naši natjecatelji ne moraju biti članovi. Usudujem se reći da Kongres kao organizator Igara nakon objave kada i gdje se održavaju Igre već prvog dana ima zamjenjenih 500 natjecatelja. To je golema vrijednost koja pokazuje veliki autoritet Hrvatskoga svjetskog kongresa, a on je bez sumnje izgrađen u dva desetljeća koliko postoji kao organizacija. Bit će opet neskroman pa upitati koja to organizacija može oduševiti tisuću natje-

Mijo Marić, Niko Kovač, Željka Lešić i Željko Batarilo na predstavljanju Hrvatskih svjetskih igara u Zagrebu

catelja iz 40-ak zemalja za nekakav projekt? A to Kongres ima!

Ustrojen je i veliki Organizacijski odbor HSI-ja, jeste li zadovoljni rezultatima dviju sjednica OO HSI-ja?

— U Organizacijskom odboru imamo više od pedeset predstavnika državnih, vjerskih, kulturnih i sportskih institucija. Čak kada bi svi oni pristupili Igrama na potpuno deklarativnoj razini (što nije slučaj), bili bismo jako zadovoljni. Oni nam jako puno pomažu i s pravom su u organizaciji jer bez njih Igre ne bi mogle biti kvalitetne. Neobično mi je drago što su se Igre pokazale i postale pravom poveznicom izvadomovinske i domovinske Hrvatske i što su pokazale u Hrvatskoj vrednovanje hrvatske dijaspore. Igre podupire svojim visokim pokroviteljstvom predsjednik RH dr. Ivo Josipović, zatim Hrvatski sabor, Vlada RH odnosno Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Grad Zagreb, Turistička zajednica grada Za-

greba, Zagrebačka nadbiskupija, Hrvatska matica iseljenika, Hrvatski olimpijski odbor, Hrvatski nogometni savez, gotovo svi nacionalni sportski savezi, pojedine županije, gradovi i općine.

Vaš poziv mladima za sudjelovanje na Hrvatskim svjetskim igrama 2014. u Zagrebu...

— Da. Spomenuo sam dobri duh Igara. Mladi su taj duh, zanos, polet. Kada netko prijeđe tisuće kilometara kako bi možda prvi put vidio domovinu svojih pradjedova i ako smo mi kao organizatori bili tome povod – znači da smo uspjeli! Neki dan jedna djevojka došla je u naš ured i prijavila se za Igre. Otac joj je Čileanac, a majka Hrvatica. Bila je na prošlim Igrama i kaže kako se toga uvijek rado sjeća i da nije bilo Igara nikada ne bi možda došla u Hrvatsku. Danas ona živi i studira u Hrvatskoj! Ovakvih je primjera jako puno i tako je naš cilj ispunjen. Svi ste nam dobrodošli i... neka Igre počnu! ■

ENG An interview with Željko Batarilo, head organiser of the Croatian World Games, about this major Croatian World Congress project, to be held in Zagreb from July 21st to 26th.

Veličanstvena proslava obljetnice

Osim umjetničkih voditelja, koreografa i obrađivača Sanje i Gorana Kačurova, koji su ujedno i autori ove priredbe, veliki doprinos dao je i prijatelj ansambla maestro Marijan Makar iz Zagreba čiji su rukopisi proslavili mnogobrojne ansamble te Tomislav Miličević i obitelj Starčević koji su pridonijeli kostimografijom

Svi izvođači zajedno na pozornici

Tekst i snimke: FA "Kralj Tomislav"

U prostorijama "Hrvatskoga kulturnog društva" u novozelandskom Aucklandu održan je u prosincu svečani koncert u povodu proslave 20 godina djelovanja tamošnjega Folklornog ansambla "Kralj Tomislav". Osim pjevačkog zbora, tamburaškog orkestra i tri plesne skupine na sceni su se

predstavili i mnogobrojni gostujući izvođači. FA "Hrvatska zora" iz Melbournea, čiji su članovi izvedbom "Prigorskih plesova" izazvali prave ovacije, sudjelovali su i u zajedničkim vokalnim izvedbama. Tamburaši FA "Vukovar" iz Sydneya upotpunili su orkestar "Kralj Tomislav" zajedno s gudačkim kvintetom iz "Auckland Youth Orchestra" te svojim interpretacijama, sudjelujući u cijelom programu, zadivili sve prisutne. Klapa

"Patria" oduševila je viškim kolendama, a "Klapa Samoana" sastavljena od mladih Samoanaca interpretacijom pjesme "Moja posljednja i prva ljubavi" rasplakala je sve prisutne u dvorani. Slavljenik FA "Kralj Tomislav" izveo je "Korčulanske plesove", "Plesove Valpova" te "Bunjevačke plesove". Nastupila je i "Junior grupe" u kojoj je čak 40-ero djece, izvevši slavenske pjesme i plesove te ženska vokalna skupina pjesmom iz Hrvatskog

Goran Kačurov: "Sretni smo i ponosni"

- Od njegova osnutka 1993. vodeći motiv svim čuvarima naše tradicijske baštine bio je sačuvati i zaštititi hrvatski identitet u najudaljenijoj zemlji na svijetu, Novome Zelandu. Današnjih gotovo 400 narodnih nošnji smještenih u potpuno novoj garderobi te 15-ak tradicijskih instrumenata solidna su oprema za vrlo zahtjevan i respektabilan repertoar, koji punog srca redovito izvodi 100 aktivnih članova svih dobi našeg ansambla. Danas smo sretni i ponosni što se hrvatska pjesma čuje i na novozelandskoj televiziji i u školskim zborovima, što je nadahnula i pripadnike drugih kultura i što je sve više zainteresiranih za naše programe. Stvaramo društvo sadržajima u kojima se njeguje tolerancija i poštovanje, kao temelj za zadovoljno i sretno društvo u cjelini. Prepoznale su to i mnogobrojne novozelandske institucije te "The Trusts Community Foundation" koji su nam značajno pomogli u izgradnji infrastrukture, vje-

rujući u ono što radimo. Nedavno uspješno završena turneja u Hrvatskoj od Istre do Đakova, Zagreba i Hrvatskog zagorja bila je najljepši uvod u ovu slavljeničku godinu. Drugim riječima, odjek s nedavne turneje i dalje lijepo rezonira u dalekome Novom Zelandu. Svi naši gosti, ministrica Paula Bennett, veleposlanik Novoga Zelanda u Italiji dr. Trevor Donald Matheson, novozelandski, maorski te samoanski umjetnici oduševljeni su prijemom, našim ljudima i našom zemljom, što nama novozelandskim Hrvatima i te kako olakšava dijalog na svim instancama. Usudio bih se reći kako više nismo usamljeni u promoviranju svih vrijednosti i ljepota iz naše domovine. Osim glazbene tradicije koju ovdje prilično uspješno promičemo, trudimo se prepoznati koje nas kvalitete i posebnosti mogu još bolje povezati - rekao je nadahnuto nakon svečanog programa voditelj FA "Kralj Tomislav" Goran Kačurov.

Mladi naraštaj FA
"Kralj Tomislav"

zagorja "Tiček". Tako je FA "Kralj Tomislav" svojim svečanim programom ostvario najviše izvedbene standarde, nadahnut ovom posebno svečanom prilikom.

Grandiozni finale ovoga koncerta okupio je 20 svirača i 70 pjevača-plesača u "Završnom kolu" Jakova Gotovca te izvedbi "Moja domovina" na samome kraju. Osim umjetničkih voditelja, koreografa i obrađivača Sanje i Gorana Kačurova, koji su ujedno i autori ove priredbe, veliki doprinos dao je i prijatelj ansambla maestro Marijan Makar iz Zagreba čiji su rukopisi proslavili mnogobrojne ansamble te Tomislav Miličević i obitelj Starčević koji su pridonijeli kostimografijom. Ovako ujedinjeni svojim talentima i izvrsnostima Sydney, Melbourne i Auckland ostvarili su najinspirativniji i najljepši glazbeno-scenski događaj za Hrvate na južnoj hemisferi. Voditelji ansambala obećali su da će na sličan način nastaviti promociju Hrvatske i hrvatske kulturne baštine već sljedeće godine u Sydneyu. Svima je velika želja da na ovome događaju gostuje ansambl LADO, posebice hrvatskim folklorašima Novog Zelanda i Australije. ■

"Klupa Samoana" sastavljena od mladih Samoanaca

ENG A gala concert was staged this past December at the premises of the Croatian Cultural Society in New Zealand's Auckland to celebrate the 20th anniversary of the local King Tomislav Folklore Ensemble.

PROSLAVE HRVATA U SOFIJI

BUGARSKA - Hrvatsko veleposlanstvo i Kulturno-prosvjetno društvo Hrvata u Bugarskoj u prošloj 2013. godini održalo je u Sofiji dvije značajne manifestacije.

Prva manifestacija vezana je uz Božićni domjenak u organizaciji Veleposlanstva RH odnosno veleposlanice Alajbeg i supruga Stevensoma. Na prijemu su bili mnogi kulturni djelatnici zajednica Hrvata. Bilo je vrlo svečano. Podijeljeni su i prikladni darovi s hrvatskim obilježjima. Bila je to jedinstvena prilika za prezentaciju Hrvatske uglednim gostima, kao i njezinih proizvoda. Manifestacija odnosno primanje održano je 19. prosinca, a nakon toga 21. prosinca priređena je priredba u organizaciji Prosvjetno-kulturnog društva Hrvata, koje vodi Kristina Jankova, i Društva za očuvanje bugarske baštine. Priređen je koncert posvećen bugarskoj baštini i izložba pod nazivom: "Ljepote Hrvatske". Prikazan je niz laminiranih fotografija o najljepšim gradovima i prirodama koje ima Hrvatska. Gostovao je sofijski dječji ansambl s bugarskim folklornim izvedbama i to u središnjem kinu u Sofiji. Bilo je veličanstveno, događaj za pamćenje, a tom prigodom podijeljeni su darovi i razmijenjena iskustva. Ovakvi događaji pridonose slozi i ljubavi između dvaju naroda koje veže zajednička povijesna nit. Bilo je prisutno najmanje sto pedeset posjetitelja. Posljednje godine oživjela je kulturna djelatnost Hrvata u Bugarskoj.

Hrvati i njihovo društvo tradicionalno pripremaju veliku izložbu o Zagrebu u konkatedrali u samoj Sofiji, za svetog Josipa. Bit će to jedna u nizu izložbi u suradnji s hrvatskom dijasporom iz Zagreba. (Ivica Jurjević)

Simpozij u čast jedne od vodećih ličnosti gradišćanskih Hrvata

Prijatelji i dugogodišnji kolege znanstvenici referirali su na Benčićevo dugogodišnje djelo jer je on jedini gradišćanski Hrvat koji je član HAZU-a i koji već pola stoljeća proučava povijest i jezik gradišćanskih Hrvata

Mnogobrojni štovatelji lika i djela prof. Benčića

Napísala: **Jelena Duvnjak**
Snimke: **Hrvatske novine**

Hrvatski centar u Beču organizirao je u povodu dvostrukog jubileja (75. rođendan i 50 godina znanstvene karijere) Nikole Benčića, jedne od vodećih ličnosti gradišćanskih Hrvata i člana HAZU-a, dvodnevni simpozij tijekom koga smo mogli čuti više od trideset izlagača iz Austrije, Mađarske, Slovačke i Hrvatske. Prijatelji i dugogodišnji kolege znanstvenici tom su prilikom referirali na njegovo dugogodišnje djelo jer je dr. Nikola Benčić jedini gradišćanski Hrvat koji je član HAZU-a i koji već pola stoljeća proučava povijest i jezik gradišćanskih Hrvata. Tijekom tih godina pomogao je u otkrivanju i šire-

Slavljenik
prof. Benčić
se obraća
publici

nju povijesti, kulture i književnosti gradišćanskih Hrvata u trima državama.

IZLAGAČI IZ ČETIRIJU DRŽAVA

Gradišćanski Hrvat Nikola Benčić, rođen u Nardi (Mađarska) prije 50 godina, doktorirao je disertacijom o velikome gradišćanskohrvatskom književniku i rodoljubi Mati Meršiću Miloradiću. Sastavio je dvije zbirke Miloradićevih pjesama, uz to je širio svijest o njemu kao pjesniku i znanstveniku. Kao pedagog širio je te spoznaje među pripadnicima narodne zajednice, na početku u gimnaziji u Željeznome i na Pedagoškoj akademiji, a kasnije i na Bečkom sveučilištu gdje je bio lektor i počasni sveučilišni profesor. Za tisak je priredio i sastavio bezbroj knjiga i napisao monumentalna djela, zapravo enciklopedi-

je o novinama i časopisima gradišćanskih Hrvata, o hrvatskome kazalištu i igrokazu, kao i o književnosti. Javlja se u svim hrvatskim medijima, počevši od Školskoga lista, preko Hrvatskih novina, Gradišće Kalendara, do radija i televizije. Uz prvu hrvatsku radiodramu Benčić je sastavio radioemisije sa slikama iz naše prošlosti i sa stihovima iz književnosti. Nikola Benčić angažiran je i u mnogim gradišćanskohrvatskim udrugama. Tako je član predsjedništva Hrvatskog akademskog kluba, predsjednik Hrvatskoga štamparskog društva i pokretač Znanstvenoga instituta gradišćanskih Hrvata.

SAČUVAO SKROMNOST I LJUDSKOST

Simpozij je započeo u petak, 22. studenoga, a uvodni referat svojemu dugogodišnjem kolegi posvetio je mr. Ivo Sučić s temom "Život i djelovanje na duhovnom i političkom raskrižju". Sučić se osvrnuo u referatu na Benčićev život naglasivši da je tijekom znanstvenoga djelovanja Nikola Benčić znao sačuvati skromnost i ljudskost te se znao oduprijeti tome da postane samo "aparčik". Uz to, Nikola Benčić bio je i izvrstan plesač koji je u mladosti "osvajao djevojke". Kao dugogodišnji profesor, Benčić se nikad nije hvatao za jednostavnu tematiku, nego je uvijek birao zahtjevnije teme. Osim što je pokrenuo mnogobrojne publikacije za učenike, Benčić je vrlo rado i vrlo često odlazio u domove Gradišćanaca gdje se pokazao kao izvrstan savjetnik i slušač njihovih problema.

Osim Sučića, referate i čestitke tog dana držali su i Jurica Čenar, Mijo Karagić te Ingrid Klemenčić u ime Marka Dekića. Ana Šoretić iznenadila je svojega mentora nesvakidašnjim poklonom.

U subotu je cjelodnevni program

Prof. Radoslav Katičić

"Vridne ličnosti iz vlašćih redov"

Samosvist i pouzdanost ne samo velikih kulturnih i jezičnih zajednica kao i narodov i držav, nego i nacionalnosti, narodnosti i narodnih grup se uz ostalo pokazuje i dokazuje u tom kako zahadja sa svojim zaslužnima i istaknutimi ličnostima. Tako su se i gradišćanski Hrvati uvijek pokušali dokazati u pokazivanju na to, koliko im znači u koliko su im vridne ličnosti iz vlašćih redov, ke su si stekle posebne zasluge i priznanja izvan, a pred svim i unutar vlastite narodne, kulturne i jezične zajednice. Član HAZU-a dr. Nikola Benčić je bez sumnje jedna ovakova ličnost. A gdo ako ne on bi si zaslužio znanstveni simpozij još za živoga. (Petar Tyrán)

Vitrina s Benčićevim knjigama

bio osiguran za referate na temu simpozija, koji su bili razdijeljeni u četiri panela. Referenti su bili: idejni inicijator simpozija Alojz Jembrih, zatim Gerhard Neweklowsky, Andrea Sapunar Knežević, Sanja Vulić, Ivan Seedorf, Mijo Lončarić, Zorka Kinda-Berlaković, Marijana Palatin, Edith Mühlgaszner, Stjepan Šulek, Konstantin Vlašić, Petar Tažky, Tihomil Maštrović, Mikica Maštrović, Radoslav Katičić, Ernest Barić, Sandor Horvath i Robert Hajszan.

VELIKE ZASLUGE IZNIMNOG ČOVJEKA

Teme referata bile su raznolike, a predavači su se osvrnuli na Benčićeve radove - od znanstvenih, povijesnih do onih iz područja suvremene književnosti.

Isto tako, bitan je i osvrt na područje njegova pedagoškog djelovanja gdje su se bivši studenti i kolege osvrnuli na njegov rad na Bečkoj slavistici.

Stjepan Šulek, Petar Tažky i mladi Konstantin Vlašić objasnili su opseg Benčićeve rada i zasluga na području novinarstva, u osnivanju "Glasa" i "Novoga glasa", te njegovu suradnju sa zagrebačkim institucijama kao što su HAZU i Nacionalna sveučilišna knjižnica.

Simpozij je završio referatima o značaju Benčićeve rada na području Mađarske, gdje je radio na jeziku i kulturi hrvatske manjine te usmene književnosti.

Nemoguće je nabrojiti sve zasluge i djela ovoga iznimnog čovjeka pa ni dvodnevni simpozij nije dovoljan za to. Ipak, najvažnije je da je Nikola Benčić bio i ostao skroman čovjek velikog značaja za gradišćanske Hrvate, čovjek čiji je rad ujedinio i osvijestio važnost gradišćanskoga jezika, književnosti i povijesti. Djelo Nikole Benčića ostat će živi spomenik budućim naraštajima i putokaz u budućnosti gradišćanskih Hrvata. ■

ENG The Croatian Centre in Vienna has organised a two-day symposium on the occasion of a double anniversary for Nikola Benčić (75th birthday and the 50th year of his scientific career), one of the leading figures in the Gradišće (Burgenland) Croatian community and a member of the Croatian Academy of Sciences and Arts.

Stota obljetnica smrti često neshvaćenoga umjetnika

O Kraljevićevu značaju u hrvatskoj umjetnosti i snažnom utjecaju na generacije umjetnika svjedoče njegove slike, crteži, grafike i skulpture nastale u nepunih šest godina intenzivnog stvaralaštva, od Požege preko Beča, Zagreba i Münchena do Pariza

do skulptura s hedonističkim sižeima, introspektivnih autoportreta i portreta članova obitelji te ruralnih prizora s ladanjskog imanja pl. Kraljevića.

“Unatoč golemoj prisutnosti njegova stvaralaštva u literaturi i na izložbama, Kraljeviću su se rijetko organizirale retrospektive pa je ovo prva nakon 52 godine, ali i prva koja će putovati diljem zemlje i u inozemstvo”, rekla je Biserka Rauter Plančić, ravnateljica Moderne galerije, na konferenciji za novinare. “O stotoj obljetnici njegove smrti željeli smo mu obilježiti opus na nacionalnoj razini, počevši od Požege, gdje smo dali hommage njegovoj zavičajnoj sredini”, napomenula je Rauter Plančić najavivši da u travnju, nakon Zagreba, izložba odlazi u Veneciju, u Ca Pesaro gdje je i Muzej moderne umjetnosti, a zatim i u Split, Osijek i Dubrovnik.

Tekst: **Uredništvo (izvor Hina)**

Snimke: **Arhiva Moderne galerije Zagreb**

Stotu obljetnicu smrti Miroslava Kraljevića zagrebačka Moderna galerija obilježava najvećom retrospektivom ovog umjetnika, a nakon premijernog izdanja u Požegi izložba je od 19. prosinca postavljena u dvanaest dvorana prvoga kata galerije.

O Kraljevićevu značaju u hrvatskoj umjetnosti i snažnom utjecaju na generacije umjetnika svjedoče njegove slike, crteži, grafike i skulpture nastale u nepunih šest godina intenzivnog stvaralaštva, od Požege preko Beča, Zagreba i Münchena do Pariza. Obuhvaćena su djela raznih motivskih i stilskih značajki, od pariških veduta, portreta i crteža koketa, plesačica i budoarskih scena,

Predsjednik Josipović s jednim od autora izložbe Zvonkom Makovićem razgleda izložbu

MIROSLAV KRALJEVIĆ

(Gospić, 14. prosinca 1885. – Zagreb, 16. travnja 1913.)

Miroslav Kraljević rođen je u Gospiću 14. prosinca 1885., kao potomak stare slavonske plemićke obitelji i loze Kraljevića iz sela Drage pokraj Požege, mjesta koje će u njegovu kratkom, ali stvaralački ispunjenom životu zauzeti važno mjesto.

Već kao zagrebački srednjoškolac radi crteže olovkom i pastelom te male akvarele, no 1904. odlučuje se za studij prava u Beču. Ipak, već dvije godine kasnije slikarstvo odabire kao svoj životni poziv, a na Münchenskoj akademiji, u klasi Huga Habermanna, susreće Josipa Račića i Vladimira Becića. Zbog oporbenih stajališta prema akademizmu ta će trojka hrvatskih slikarskih velikana ubrzo dobiti popularni naziv 'Hrvatska škola'.

Svoj istančani grafizam Kraljević obogaćuje tonom i izvršnim osjećajem za odnose svjetla i sjene, što savršeno odgovara njegovu osjetljivom temperamentu, sposobnome osjetiti i iskazati iznimnu radost, ali se ubrzo preobraziti i u najdublju melankoliju. Svake praznike provodi u Požegi, u koju su se u međuvremenu preselili njegovi roditelji. Tamo nastaju neke od najzrelijih slika toga Kraljevićeva stvaralačkog razdoblja - *Krave na paši*, *Bik*, *U staji*. Ostvarene širokim potezima i oštrim kolorističkim kontrastima, one govore o Kraljevićevu slikarskom rukopisu te o mladoj osobi sklonijoj da bude slikar vlastitog podneblja, prirode i životinja nego građanske salonske atmosfere. U Požegi nastaje i jedan od njegovih najboljih autoportreta. Tada stvara i antologijska djela hrvatskog slikarstva kao što su *Portret tete Luike*, *Djevojčica s lutkom* i portreti majke i oca te požeški krajolik slikan u plemenitičkom ugođaju pod impresionističkim utjecajem.

Želja za upoznavanjem impresionista odvodi mladog Kraljevića 1911. u Pariz, gdje najprije pomno istražuje crtež, a zatim radi mnogobrojne skice pariških ulica, kavana i baletnih predstava. Osjećaj za grotesku i ekspresionistički iskaz doći će do izražaja upravo na tim slikama. Kasnije, u vlastitome pariškom radnom prostoru, stvara svoja najbolja djela: *Autoportret s lulom* te *Mali autoportret s paletom*. Te slike svjedoče o Kraljevićevoj slikarskoj zrelosti, ali i o bolesti zbog koje se

Autoportret s psom, 1910.

1912. godine vraća u domovinu. Tu priređuje svoju jedinu samostalnu izložbu, u galeriji Ulrich u studenome 1912., a zatim odlazi na liječenje u sanatorij Brestovac. Upravo na tim posljednjim djelima uočljiva je cezannovska razrada motiva i bavljenje konstrukcijom i kubističkim istraživanjem, u čemu ga prekida smrt.

S nenavršenih 28 godina umro je u Zagrebu 16. travnja 1913. od sušice. Miroslav Kraljević, jedan od začetnika hrvatskoga modernog slikarstva te gotovo najsvestraniji umjetnik s početka našeg stoljeća, pokopan je u obiteljskoj grobnici u Požegi.

Dio izložbe je multimedijalan i uz pomoć 3D mappinga

POSLEDNJA GODINA ŽIVOTA

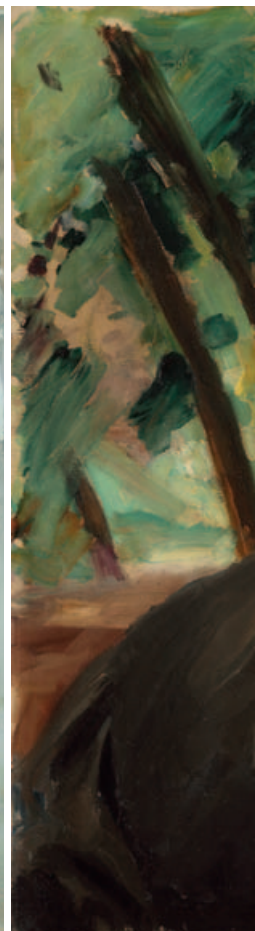
Voditelj autorskog tima Zvonko Maković posebnim izazovom smatra što izložba neće poslužiti samo za novo čitanje tog stvaralaštva, već će se ono revalorizirati i tražit će se novi utjecaji. "Želio sam ga prikazati našim suvremenikom i pročitati kao ishodište i bazu modernog slikarstva te ga napraviti protagonistom europskog slikarstva kasnog 19. i ranog 20. stoljeća te naći referentne točke koje ga povezuju s važnim događajima u europskom slikarstvu", ustvrdio je Maković. Prema njegovim riječima Kraljević je dugo bio neshvaćen, kritičari ga nisu pročitani kao kozmopolita, vrlo dobro obrazovanog i odgojenog čovjeka koji je unio europski duh svog vremena, već su ga gledali kao dokonog bonvivana i gospodsko dijete, no uzme li se u obzir da je najvredniji dio njegove umjetnosti zbijen u vremenski interval od samo

Bonvivant, 1912.

U kavani, 1912.

jedne, posljednje godine njegova života, tada i snaga te umjetnosti ima zaista posebno značenje.

Kreativni direktor likovnog postava, akademski slikar i kipar Ante Rašić, rekao je da je izložba kompleksna zbog go-

lemog autorova opusa i različitog načina izražavanja. "Na njoj se pokušava dočarati atmosfera gradova u kojima je živio, donose se citati povjesničara umjetnosti koji su se njime bavili, a dio izložbe je multimedijalan i uz pomoć 3D mappin-

ga naglašava neke segmente Kraljevićeva stvaralaštva, poput pogleda, figure, erotike, a koje posjetitelj možda ne primijeti dok razgleda izložbu", napomenuo je.

Izložbu prati katalog s više od 200 reprodukcija i na 285 stranica, sa struč-

Kraljević s kolegama u Münchenu 1907.

Parc du Luxembourg, 1912.

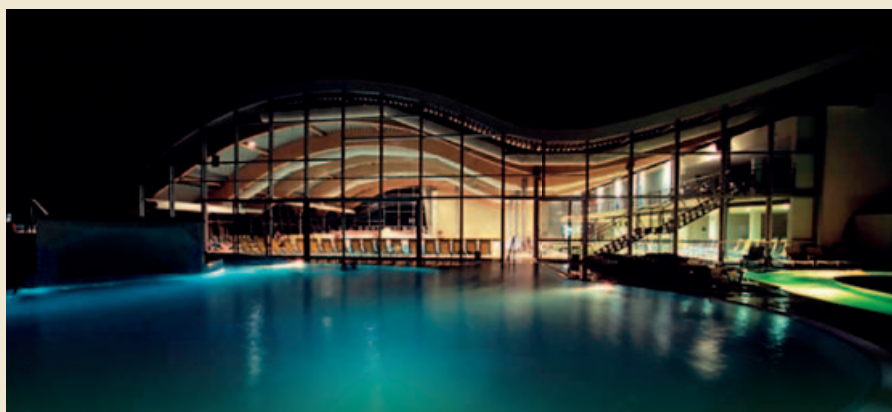
Portret tete Lujke, 1911.

nim tumačenjima djela i znanstvenim tekstovima, među ostalim, o velegradu i animalistici u Kraljevićevu slikarstvu te njegovu odnosu prema Požegi.

Izbor od 190 izložaka, među kojima su i 'U kavani', 'Autoportret sa psom', 'Autoportret s lulom', 'Bonvivant' (Portret Arsena Masovčića), 'Podvezica', 'Olimpija', 'Mala s bebom', 'Luksemburški park', 'Golgota', napravljen je iz fundusa Moderne galerije, Kabineta grafike HAZU-a, MSU-a i MUO-a te galerija i muzeja u Rijeci, Splitu, Osijeku, Varaždinu, Dubrovniku i mnogobrojnih privatnih zbirki.

U povodu te retrospektive, koja će biti otvorena od 6. travnja, Moderna galerija organizira muzejsko-pedagoški program, likovne radionice za djecu i interaktivna stručna vodstva. ■

ENG Zagreb's Modern Gallery is celebrating the one hundredth's anniversary of the passing of painter Miroslav Kraljević (1885 – 1913) with the greatest ever retrospective exhibition of the artist's work. The exhibition runs through to April 6th and is on display across twelve halls on the first floor of the gallery.

Županija Međimurje prepoznala je vrijednost projekta ECO HERITAGE TASK FORCE (EHTF) te će biti domaćin mladima hrvatskog podrijetla (ukupno ih je 35), koji dolaze iz čitavog svijeta dobrovoljno raditi na očuvanju hrvatske prirodne i kulturne baštine.

Projekt je u ovih dvadesetak godina realiziran gotovo u svim krajevima Hrvatske (više o samom projektu EHTF-a na našim web stranicama). Iznimno nas veseli što će mladi ove godine upoznati i Međimursku županiju.

Na sastanku u petak 17. siječnja 2014. u Čakovcu dožupanica Sandra Herman i voditeljica projekta Nives Antoljak dogovorile su osnove, a to je: datum održavanja EHTF-a od 27. srpnja do 14. kolovoza 2014.; smještaj u učeničkom domu u Čakovcu; izlete; a poslovi će se sljedećih mjeseci definirati s obzirom na potrebe mjesta u ovoj županiji.

Zašto taj termin? Nadamo se da će mladi koji dolaze na Hrvatske svjetske igre u organizaciji Hrvatskoga svjetskog kongresa i suorganizaciji HMI-ja, koje se održavaju u Zagrebu od 21. do 26. srpnja 2014. željeti produljiti boravak u domovini svojih predaka. Boravak u Međimurju (grad Čakovec) za njih je besplatan, a organiziran im je put do tamo i natrag, izleti tijekom vikenda na more, tečaj hrvatskoga jezika, dramska i internetska radionica. Zauzvrat, oni dobrovoljno rade na poslovima koje će im odrediti domaćini. Upoznat će taj kraj, družiti se međusobno, ali i s mladima Međimurja. Vjerujemo da će nam se i ove godine, kao i prijašnjih, priključiti mladi iz najmanje 15 zemalja.

Sve nove obavijesti vezane uz EHTF možete i dalje pratiti na našim web stranicama www.matis.hr, a imate li pitanja slobodno se javite voditeljici projekta Nives Antoljak na e-mail: nives@matis.hr. Želite li se prijaviti, poslat će Vam pristupnicu.

Povratnica koja savjetuje povratnike

“Kad god bih odlazila iz Hrvatske nakon ljetnih praznika plakala bih u avionu ne zbog tuge što je ljeto završilo i što škola uskoro počinje, nego zato što napuštam zemlju u kojoj sam se dva mjeseca osjećala više kod kuće nego u rodnome SAD-u”

Marija Durakovich
u uredništvu Maticе

Razgovarala: **Željka Lešić** Snimke: Iz
obiteljskog albuma Marije Durakovich

Među volonterima koji su se javljali u Ured Hrvatskih svjetskih igara u Matici pozornost je privukla mlada obrazovana Marija Durakovich, 31-godišnjakinja rođena u Detroitu. No, tko je naša sugovornica koja je iz SAD-a došla živjeti u domovinu svojih roditelja koju obožava i u kojoj želi graditi svoju karijeru?

Molim Vas, predstavite se našim čitateljima.

— Rođena sam i odrasla u Detroitu, gradu u koji je moj otac Stjepan došao iz

Slavonije još prije 40 godina, a zatim je povukao i moju majku, Katu, dipl. ekonomisticu iz Zagreba u SAD. Nakon što su moji roditelji dobili prvo dijete, moju sestru Barbaru, koja je rođena trajno hendikepirana, povratak u Hrvatsku više nije bio prioritet budući da je sestrino stanje zahtijevalo posebnu medicinsku skrb koja je u to vrijeme bila dostupna jedino u SAD-u. Nakon završetka srednje škole obrazovanje sam nastavila na *University of Michigan*, gdje sam nakon četiri godine diplomirala paralelno anglistiku i psihologiju. Odmah nakon diplome upisala sam magisterij, koji sam završila u jednoj godini, stekavši kvalifikaciju *Master of Arts in Education*. Svoju karijeru započela sam u Atlanti gdje sam dvije godine radila kao profesorica engleskoga jezika u srednjoj školi te istodobno obnašala funkciju trenera ženskog atletskog tima. Otkad živim u Zagrebu radila sam različite poslove, poput profesorice engleskoga jezika, specijalistice za razvoj ljudskih resursa u jednoj domaćoj IT tvrtki, urednice i novinarke na HRT-ovu radijskome programu Glas Hrvatske itd. Trenutno radim kao konzultantica za obrazovanje u jednoj mladoj konzultantskoj tvrtki A-Linku koja se, među ostalim, bavi i savjetovanjem potencijalnih povratnika iz iseljeništa.

Je li Vaša obitelj sudjelovala u društvenome životu hrvatske zajednice?

— Okupljali smo se oko Hrvatske župe sv. Lucije u Troyu, Michigan (predgrađe Detroit), te ponekad u Windsoru (Kanada). Nikada neću zaboraviti prvu proslavu hrvatske državnosti na kojoj sam bila odjevena u narodnu nošnju i na kojoj smo mi djeca čitali pjesme o iseljeništvu. Tijekom srednje škole bila

sam i čitač na hrvatskoj misi. Uz to, pohađala sam i tečaj folkloru te putovala sa svojim “kolom” u New York na *Tamburafest* - festival folklornih društava iz cijele Amerike. Osim hrvatskih piknika, često smo se družili po kućama naših prijatelja Hrvata. Moji roditelji dobro su se integrirali među Amerikance, njihovi najbolji prijatelji su bili Amerikanci, ali su paralelno njegovali i čuvali hrvatsko domoljublje, na čemu sam im vrlo zahvalna. Tijekom Domovinskoga rata stalno su se organizirale dobrotvorne akcije u koje smo uključivali i naše prijatelje Amerikance. Sjećam se kad sam s majkom išla po američkim kućama i tražila od njih da potpišu peticiju za zaustavljanje rata u Hrvatskoj. U vrijeme

S bratićem u narodnoj nošnji

U indijanskom rezervatu

Na Task Forceu u Trstenom 2001.

druge godine rata u Hrvatskoj nisam dobila poklon za Božić, već su moji roditelji za te novce kupili poklon djetetu u tada ratnoj Hrvatskoj.

Kada ste donijeli odluku o dolasku u Hrvatsku i što Vas je potaknulo na dolazak?

— Oduvijek sam imala tu želju. Kad god bih odlazila iz Hrvatske nakon praznika plakala bih u avionu ne zbog tuge što je ljeto završilo i što škola uskoro počinje, nego zato što napuštam zemlju u kojoj sam se dva mjeseca osjećala više kod kuće nego u rodnome SAD-u. Moja konačna odluka o dolasku u Hrvatsku došla je nakon dugo godina razmišljanja. Kada sam se napokon odlučila na taj

potez, nisam uopće razmišljala **što ako** ne uspije, što ako se želim rastati s Hrvatskom i što ako me ona odbije nakon što ja dođem. Ovo mogu razumjeti samo oni koji su se na sličan način zaljubili u Hrvatsku. Naravno, nije sve bajno u Hrvatskoj, ali volim sve što hrvatska baština pruža nama i ne želim da išta od toga izumre. Također volim vidjeti domoljublje koje unatoč raznim događajima ne posustaje. Unatoč tome što smatram da su Hrvati zatvoreniji prema novim ljudima nego Amerikanci, otkrila sam jednu divnu otvorenost u ljudi koje sam ovdje upoznala. Ti ljudi sada su mi prijatelji i njihovo prijateljstvo još više me povezuje s Hrvatskom. Možda zvuči smiješno, ali

dok sam tu, ne osjećam potrebu tražiti sreću drugdje. Trajno sam se preselila u Hrvatsku 2008. kada sam shvatila da ako to ne ostvarim tada, sa svojih 26 godina, onda možda nikada neću. Jednostavno sam odlučila da to moram napraviti pa kako god ispalo. Srećom, i moji roditelji bili su u prilici pratiti me pa su *oni mene* slijedili, zaključivši **što će** u Americi ako sam ja ovdje.

Gdje živite i što radite u Hrvatskoj?

— Sretna sam što živim u Zagrebu u istom kvartu u kojem je moja mama odrasla, na Trešnjevci, gdje još uvijek živi moja baka i rodbina s majčine strane. Vidim jedan poseban šarm u tom kvartu i često si pokušavam zamisliti kako je on izgledao prije četrdesetak godina. Osim toga, ove jeseni sam zbog posla prove-la dulje vrijeme u Dalmaciji koja me je uistinu očarala. Danas se bavim obrazovnim i karijernim savjetovanjem gdje pomažem mladim ljudima ostvariti obrazovne i karijerne ciljeve, bilo da su orijentirani na domaće tržište ili na ostatak svijeta. Sretna sam što mogu iskoristiti kombinaciju svoje akademske naobrazbe, vlastitog odrastanja, života i rada u inozemstvu te povratka u Hrvatsku kako bih drugima mogla stručno i profesionalno pomoći u svim tim povezanim aktivnostima.

Kažete da se bavite savjetovanjem potencijalnih povratnika iz iseljeništva. Opišite nam поближе Vaš rad.

— Budući da smo u početku bili poprilično opterećeni marketingom vlastitih usluga na domaćem terenu, a najviše s uslugama koje pružamo Hrvatima koji žele studirati izvan Hrvatske, tek smo nedavno krenuli koncipirati savjetovanje za

Marija s kolegicom i kolegom na poslu

povratnike. Ono što smo postigli do sada jest da smo detaljno istražili preferencije mlađih hrvatskih generacija u dijaspori, baveći se pitanjima njihovih želja oko dolaska na dulje vrijeme u Hrvatsku, pa i s mogućnošću trajnog preseljenja. Naravno, kao što smo i očekivali, veliki broj pokazuje izniman interes za to. Onima koji žele studirati u Hrvatskoj pomažemo u vidu personaliziranog pružanja usluga savjetovanja o najboljim mogućnostima koje su dostupne. Također im pomažemo oko onih stvari koje nisu vezane uz sam studij, poput pronalazjenja smještaja te davanja savjeta i potpore koja je svakoj osobi potrebna kada dođe u novi grad i kada se u nekim slučajevima nema kome obratiti. Ponavljam, ovaj set usluga je u samom začetku i tek se počinje koristiti, no izgleda vrlo obećavajuće. Premda ne vidim ništa loše u tome što mnogi Hrvati odlaze van stići nova iskustva, bilo to u vidu posla ili obrazovanja, ono što me je jako pogodilo jest da se među njima nalaze i mladi povratnici koji su prvo željeli ostati u Hrvatskoj za stalno, ali im Hrvatska nije dala tu mogućnost. Dakle, unatoč njihovim visokim kvalifikacijama, bogatom iskustvu izvana te iskrenom pristupu prilikom traženja posla, nisu ostvarili dovoljan prihod za ostanak. Vrlo je vjerojatno da bih se i ja našla u toj skupini da nisam imala svoju mrežu ljudi u Za-

grebu (prijatelje, rodbinu i druge ljude od povjerenja) na koje sam mogla računati, kao i na besplatno stanovanje kod svojih roditelja. No, bez obzira na njihovu pomoć, dosta sam toga morala naučiti i iskusiti sama, što je bilo dugotrajnije nego što sam očekivala.

Koji su ciljevi toga konzultantskog rada i koje ste rezultate postigli?

— Cilj ovog rada jest osvježiti i oboгатiti znanje i iskustvo naših ljudi, bilo onih koji odlaze u inozemstvo ili onih koji dolaze u Hrvatsku. Smatram da se međunarodno iskustvo mora maksimalno iskoristiti, a to se često ne ostvaruje zbog niza razloga, među kojima je i nedovoljna povezanost zajednica s matičnom državom, bilo to zbog manjka pristupačnih informacija ili zbog vlastitog nesnalaženja u potpuno novoj okolini, a to se najviše odnosi na studente koji dođu iz dijaspore studirati u Hrvatsku. Istodobno vidim iznimnu važnost u osvještavanju hrvatske javnosti o pogodnostima i korisnosti primjene međunarodno stečenog znanja na domaćem tržištu. Primjerice, netko iz dijaspore tko je stekao znanje radeći na nekoj ključnoj funkciji u velikoj tvrtki sigurno ima nešto značajno za podijeliti sa sličnim tvrtkama u Hrvatskoj. Isto je s malim poduzetnicima i obrtnicima koji dolaze iz inozemstva jer sigurno imaju znanje o praksama koje bi se dale primijeniti na hrvatskom tržištu. Moram napomenuti kako mi u A-Linku zaista pozdravljamo nedavno osnivanje Ureda dobrodošlice i sve jačih veza između iseljenika i domovine. Želimo pomoći u tom procesu, a uvje-

reni smo da prostor postoji i za nas jer najveći naglasak stavljamo na personaliziranost, potpunu dostupnost i apsolutnu posvećenost klijentu kako bi se pronašlo dugoročno najbolje rješenje. **Želim napomenuti kako sam suinici-jator projekta stvaranja mreže (budućih) stručnjaka iz dijaspore i onih iz Hrvatske koji su otišli studirati u inozemstvo. Cilj je umrežiti te dvije skupine kako bi se stvorio krug ljudi koji će surađivati i pomagati jedni drugima u traženju angažmana, projekata, posla, internshipa itd., kao i podijeliti iskustva i znanje. Naša je vizija u A-Linku djelovati dvosmjerno jer samo tako možemo omogućiti 'priljev mozgova'.**

Što mislite o Hrvatskim svjetskim igrama i na koji se način želite uključiti u projekt?

— Moram priznati, moja prva reakcija kad pomislim na tu manifestaciju je 'zašto toga nije bilo kad sam još bila u Americi i kad sam se aktivno bavila atletikom?' Šalu na stranu, mislim da je ovakva manifestacija iznimno korisna i zanima me koliko drugi narodi organiziraju nešto slično s njihovom dijasporom budući da prvi put čujem za tako nešto. Jako se veselim tom događaju i želim se uključiti na bilo koji način, posebice kako bih postigla što više kontakata s našom dijasporom. Naravno, zbog moje profesionalne djelatnosti veseli me što bih mogla stupiti u kontakt sa što više naših ljudi kako bih im objasnila iz prve ruke što radim te kako im mogu biti od pomoći ako se ikada odluče na povratak u domovinu. ■

Vjenčanje Kate i
Stjepana Durakovicha,
Detroit 1979.

ENG Among the volunteers that have enlisted to work at the office of the Croatian World Games in the CHF building is 31-year-old Marija Durakovich, a young returnee and who also works as a consultant to other potential returnees.

Vrijeme je za pravdu, ljudi, vrijeme je!

Nije ovdje riječ o jednostranoj medijskoj redukciji na smaknutog emigranta Stjepana Đurekovića, nego je riječ o više od stotinu žrtava i cijeloj sustavnoj mašineriji ubojica, atentatora i otmičara bivšega režima

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Čim se nakon Oluje država Hrvatska malo učvrstila, a prigodom 3. konvencije Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) u srpnju 1996. na Brijunima, Josip Ante Sovulj i ja, u svojstvu gl. tajnika i predsjednika HSK, pri tamošnjem susretu s predsjednikom Franjom Tuđmanom i ministrom Gojkom Šuškom došli smo s prijedlogom da se na državnoj razini službeno rehabilitira stradale i progonjene u hrvatskoj emigraciji od jugoslavenskoga komunističkog režima i drugih država, te da se pokrene istraga i izvedu pred lice pravde svi naredbodavci i izvršitelji tih zločina. Predsjednik Tuđman pohvalio je ideju i rekao da će to doći na red čim integriramo hrvatsko Podunavlje i čim stane na svoje noge pravna država. Integracija je potrajala, onda je došla njegova bolest i odlazak. HSK je barem jedanput godišnje svakoj garnituri vlasti ponavljao i taj zahtjev, ali do danas nije bilo ništa od toga. I da nema Njemačke, ne bi se do danas ni simbolički jednim slučajem pokrenulo to pitanje. Hoćemo li otići imalo dalje od toga? Nije ovdje riječ o jednostranoj medijskoj redukciji na smaknutog emi-

granta Stjepana Đurekovića i na upletenost u Josipa Perkovića, Zdravka Muštaća i Ivana Lasića, nego je riječ o više od stotinu žrtava i cijeloj sustavnoj mašineriji ubojica, atentatora i otmičara bivšega režima. Vidljivo je kako se oko ovoga jednog slučaja dignula na noge ista mašinerija onih koji su pripadali nasilnim komunističkim strukturama vlasti, koja sada pere sebe i lice Udbe, prikazujući udbaše u svetačkome narodnom ruhu! Pa nećemo valjda očekivati od te ubilačke bratije da sada sjedi skrštenih ruku?! I na UN-ovu tribunalu u Den Haagu osvjeđali su se za muljanja i krivotvorenje dokumenata te iste bratije. To nije došlo samo do njemačkih vlasti, nego i do njemačkih medija, pa i jedni i drugi već računaju s montažama i u ovom slučaju!

Iz Perkovićeva reklamnog intervjua na koji je nasjeo Večernji točno prigodom njegova uhićenja, nismo ništa novo doznali, a proizlazi da je Udba bila najhumanija policijska služba na svijetu. Koliko je tanak taj njihov govor o isključivoj "zaštiti od terorizma" pokazuje i činjenica da je 99% ljudi Udba pratila i trpala u zatvore zbog slobode govora, a ni 1% nije bio onih koji su učinili neko nasilno djelo. Uz to, kao što je poznato iz niza otkrivenih slučajeva, sama Udba je organizirala terorističke čine da bi onda mogla pred javnosti optužiti Hrvate i hrvatske emigrante. Taj prvi čovjek jugoslavenske i hrvatske Udbe još prkosno poručuje svojim kolegama da svi mogu "biti ponosni" na to što su radili! Da mogu ovo čuti prevrnuli bi se u grobu u Italiji smaknuti supružnici Ševo sa sedmogodišnjom kćerkom Tatjanom kojoj je hrabri i po-

nosni udbaš, dok je spavala na zadnjem sjedalu automobila, pucao ravno u lice. To ne možemo vidjeti ni u filmovima o najokrutnijoj talijanskoj mafiji. Očito je to ista staljinistička špranca Jakova Blaževića koji je i pred smrt rekao da bi on "i danas" jednako osudio kardinala Alojzija Stepinca! I jedan i drugi propustili su priliku da požale zbog zločina iz njihovih redova i ne ostanu u nacionalnoj povijesti sinčići šefa sovjetske političke policijske zloglasnog Lavrentija Pavloviča Berije! Istina, neki od njih za kajanje imaju još vremena!

Sada je HSK pustio "urbi et orbi" peticiju na više jezika tražeći da najprije vlade RH i BiH konačno istraže sva ubojstva komunističkoga režima te da se određenim modelom lustracije dođe do svih ubojica i njihovih nalogodavaca. Vlade zemalja gdje su ubijani hrvatski emigranti molimo da slijede primjer Njemačke. Nevjerojatno je, ali u našoj domovini još mirno žive i javno se kočope-re oni koji poluistinama opisuju kako su s predumišljajem ubijali svoje žrtve - hrvatske žrtve raznih Galića po domovini do raznih Stanića u izvandomovinstvu! A oduzeti na taj način bilo kome život - zločin je! Predsjedništvo Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH (s 55 članova sa svih strana svijeta) još o jugoslavenskoj ubilačkoj mašineriji šuti pa se mnogi pitaju kome u korist propušta ovu nezaobilaznu temu? Tu svakako treba otvoriti poglavlje o nasilju i podvalama pojedinih službi stranih država koje su za vrijeme komunističkoga režima surađivale s Udbom u progonu hrvatskih emigranata. Naravno, na čast domovinskih vlasti je hoće li napraviti preokret u ovoj stvari u nedvojbenom interesu osnovne pravde prema žrtvama i državnog ugleda RH i BiH. ■

Ipak vrijeme izriče pravdu i sve stavlja na svoje mjesto.

Prelo s tradicijskim običajima Korduna

Nakon dočeka gostiju na vrlo lijep i gostoljubiv način, uz tamburašku glazbu, domaću šljivovicu i masnicu, dramska sekcija KUD-a "Kordun" izvela je lijep igrokaz na temu "Božićni običaji u Kordunu"

Cleveland Jr. Tamburica

Nastup "Kordunaša"

Napisao i snimio: **Franjo Bertović**

Sredinom siječnja ponovno smo imali prigodu pogledati vrlo lijepu priredbu pod nazivom "Prelo" koja se već godinama održava u organizaciji i izvođenju Kulturno-umjetničkog društva "Zvuci domovine Hrvata Korduna" u Clevelandu, OH. Ovo višebrojno društvo, koje se nalazi pod pokroviteljstvom odsjeka 995 "Kardinal Stepinac" Hrvatske bratske zajednice, već više od desetljeća u siječnju održava svoj godišnji koncert s igrokazom na kojem osvježava i ljubomorno čuva narodne običaje, glazbu i pjesme Korduna. Većinom su to tzv. noviji doseljenici u Ameriku koji tečno govore hrvatski jezik i drže se originalnoga govora svoga kraja, pučkih običaja i to vjerno prenose na mlađe naraštaje i svoje prijatelje u ovome gradu. Zato je dojmljivo vidjeti na "Prelu" sve naraštaje i dupkom popunjenu lijepu dvoranu "K. Stepinac" koja služi kao mjesto okupljanja hrvatske zajednice i njezinih prijatelja.

Prelo, nekadašnje okupljanje naroda na selu, posebno u jesenskim i zimskim danima, zadržalo se do današnjih dana. Naime, to se u novije vrijeme moglo nazvati i radionicom jer se narod ponajprije okupljao radi izrade kojekakvih domaćih rukotvorina, a posebno odjeće od vu-

KUD "Zvuci domovine Hrvata Korduna" iz Clevelanda

nenog i lanenog prediva te konoplje. Naravno, marljive i često umorne ruke seljana našle su oduška u zajedništvu, glazbi i pjesmi pa je to utjecalo na učinak i duševno zadovoljstvo. Sastajali su se, radili, pjevali, svirali i veselili, a djevojke i mladići ostajali su i do sitnih sati u noći.

Ovogodišnje "Prelo" u Clevelandu sastojalo se od igrokaza i koncertnoga dijela. Nakon dočeka gostiju pred ulazom u dvoranu, na vrlo lijep i gostoljubiv način, uz tamburašku glazbu, domaću šljivovicu i masnicu najprije je dramska sekcija KUD-a "Kordun" izvela lijep igrokaz na temu "Božićni običaji u Kordunu". U polusatnome igrokazu predstavljeni su običaji toga kraja u kojima je publika naprosto uživala, osvježavajući stare i davne uspomene, a mlađi su upijali sve te događaje svojih roditelja i njihovih predaka.

PUBLIKA UŽIVALA U IGROKAZU

Radnja se održavala u jednoj staroj kućici, uz peć na drva, u kojoj su baka i djed dočekivali svoje obiteljske članove na badnji dan i obavljali pripreme za dolazak velikog blagdana Božića. Baka je s djecom kitila božićnu jelku, pazila da sve protekne uz post i nemrs, a djed da svima bude toplo i ugodno, da je rakija pripremljena te pečenka ispečena za sutrašnji dan. Prije odlaska na ponoćku bio je postavljen na stol i božićnjak uz riječi blagoslova koje je predvodio gazda kuće te uz molitve obitelji. Slijed je bio odlazak u crkvu na ponoćku te povratak kući i nastavak veselja i blagovanja.

Igrokaz je izveden na zavidnoj razini. Na lijepo i prigodno uređenoj pozornici, u improviziranoj kućici, uz dobro osvjetljenje i ozvučenje, publika je pratila sve te običaje koji su se održavali na duhovit i zanimljiv način, u predvečerje nadolazećeg blagdana. Koja čašica više u te hladne zimske dane još je više krijepila radost koju su ukućani iskazivali u šaljivim dosjetkama te u međusobnom čavrljanju.

Zatim je izveden koncertni dio u kojem su gostovali "Cleveland Junior Tamburica" pod ravnanjem Tome Salopeka. Djeca različite dobi koja čine ovaj slavni ansambl izvela su splet kola i pjesama iz Slavonije, a domaćini "Zvuci domovine Hrvata Korduna" program iz svog kraja i susjedne Like. Kulturno-umjetničko društvo okuplja se pod stručnim vodstvom Kate Stepić. ■

ENG The Sounds of the Homeland of the Croatians of Kordun Culture & Arts Society of Cleveland, Ohio organised a play about the Christmas customs of the Kordun region.

NAŠA KUHINJA

Priprema: Marija Hećimović

Brudet od suhog bakalara

Istrani bakalar nazivaju i morsko prase zbog njegova bogatog okusa. Treba ga kuhati u zemljanom loncu jer se tako sačuva ono najbolje od njegova okusa. U nedostatku bakalara, može ga zamijeniti sušeni oslić.

Vrijeme pripreme:
90 min

SASTOJCI (za 4 osobe)

1/2 kg suhog bakalara
1,5 dcl maslinova ulja
15 dag luka
4 češnja češnjaka
1 žlica koncentrata od rajčice
20 dag pelata

3-4 lovorova lista
sol, papar
1/2 kg krumpira
1,5 dcl bijelog vina (malvazija)
kosani peršin po želji.

PRIPREMA Bakalar istući batom i namakati u hladnoj vodi 24 sata. Provjeriti je li postao savitljiv, premjestiti ga u zemljani lonac i kuhati u hladnoj vodi s 2-3 lista lovora i malo soli. Kada meso i kost u sredini bakalara omekšaju, izvaditi kuhani bakalar i očistiti od kostiju i crne kože iz utrobe. Temeljac u kojem se kuhao bakalar procijediti i ostaviti sa strane, a bakalar istrgati na veće komade. Na maslinovu ulju popržiti sitno narezani luk, zatim dodati ostale sastojke ovim redoslijedom: kosani češnjak i krupno narezani pelati, koncentrat od rajčice, lovor, vino, bakalar i krumpir izrezan na deblje ploške. Sve to zaliti temeljcem od bakalara tako da pokrije sve sastojke i kuhati na laganoj vatri oko 1 sat, ne miješati nego samo povremeno protresti lonac. Na kraju dodati kosani peršin po želji.

Sto pedeseta godišnjica rođenja proslavljene umjetnice

U Metropolitani u New Yorku nastupila je čak 79 puta. Družila se s eminentnim ljudima iz elitnih krugova koje su činili književnici, skladatelji, dirigenti i mnogobrojni značajni pjevači

Milka Trnina
u New Yorku
(1896. - 1900.)

njena predmetima iz fundusa Etnografskoga muzeja u Zagrebu, Gradskoga muzeja Požega i Muzeja za umjetnost i obrt.

RASKOŠNI KOSTIMI

Okosnicu čine raskošni kostimi koji su za Trninine uloge izrađeni 1900. godine u kazališnim krojačkim radionicama *Royal Opera Housea* prema dizajnu britanskoga umjetnika Percyja Andersona (1850. – 1928.). Četiri signirana, dobro očuvana kostima iz opera *La Tosca*, *Tannhäuser* i *Tristan i Isolda* te 32 akvarelirane skice kostimografa Andersona predstavljaju iznimnu vrijednost u kontekstu povijesti kostimografije.

Među mnogobrojnim izloženim fotografijama iz profesionalnoga i privatnoga života izdvajaju se one s posvetom talijanskoga skladatelja Giacoma Puccinija, koji je bio oduševljen njezinom ulogom Tosce na premijeri u Covent Gardenu 12. srpnja 1900. godine, te fotografija

Nacrt za kazališni kostim koji je izradio engleski slikar Percy Anderson

s komplimentima slavnoga tenora Enrica Carusa s kojim je 1903. godine nastupala u Metropolitani.

Ovoj monografskoj izložbi prethodila je izložba koju je Muzej grada Zagreba 2006. godine realizirao u Royal Operi Houseu u Londonu, u povodu stote obljetnice posljednjega Trninina nastupa u Londonu.

PRED RUSKIM KRALJEVSKIM PAROM

Katarina (Milka) Trnina rođena je 19. prosinca 1863. godine u Donjem Sipu, selu udaljenom 40-ak km jugoistočno od Zagreba. Nakon očeve smrti, u dobi od šest godina, dolazi u Zagreb u kuću ujaka, hrvatskoga književnika Janka Jurkovića. Nakon školovanja u Zagrebu završava konzervatorij u Beču. Debi je imala u Zagrebu 11. travnja 1882. nastupivši u staroj kazališnoj zgradi na Gornjem gradu kao Amalia u Verdijevu *Čuvidskom plesu* (*Krabuljnom plesu*) pod dirigent-

Tekst: Uredništvo

Snimke: Muzej grada Zagreba

Prigodom sto pedesete godišnjice rođenja hrvatske i svjetske operne dive (19. 12. 1863.), sopranistice Milke Trnine, Muzej grada Zagreba podsjeća javnost na život i profesionalna dostignuća naše proslavljene umjetnice monografskom izložbom predmeta iz Trninine ostavštine. Izložba će biti otvorena do 28. veljače.

Ostavština Milke Trnine koja se čuva u Muzeju grada Zagreba (više od 250 predmeta, što uključuje fotografije, kazališne kostime, plakate, kazališne objave, crteže kazališnih kostima, memorabilije i osobne predmete) na izložbi je upotpun-

Portret Milke Trnine s briljantnim brošem, darom ruskog cara Nikolaja II., München, 1902.

skom palicom Ivana pl. Zajca, tadašnjega ravnatelja Opere. Nakon završetka školovanja, ne dobivši stalni angažman u Zagrebu, krenula je stjecati iskustva i slavu u inozemstvu: u Leipzigu, Grazu, Bremenu, Münchenu, Bejrutu, Londonu, New Yorku, Bostonu...

U lipnju 1896. nastupila je u Moskvi na koncertu pred ruskim kraljevskim parom prigodom krunidbe cara Nikolaja II. Prema želji carice Trnina je pjevala Izoldinu ljubavnu smrt, jednu od najljepših arija iz Wagnerove opere *Tristan i Izolda*, a kao nagradu dobila je od cara veliki dijamantni broš ukrašen rubinima koji se čuva u Muzeju za umjetnost i obrt, a od carice brilijantnu narukvicu.

U Metropolitani u New Yorku nastupila je čak 79 puta. Družila se s eminentnim ljudima iz elitnih krugova koje su činili književnici, skladatelji, dirigenti i mnogobrojni značajni pjevači. Družila se i s izumiteljem i znanstvenikom Nikolom Teslom koji je volio glazbu i imao je svoju stalnu ložu u Operi. Trnina je bila u krugu ljudi koji su posjećivali Teslin laboratorij na Manhattanu i pratili provedbu njegovih eksperimenata.

Više od dvadeset godina trajala je njezina blistava karijera koju je morala prekinuti zbog upale živca lica (nervus facialis), u trenutku kad je bila na vrhuncu kreativnog i stvaralačkog dometa 1906. godine.

ČOKOLADA

Zanimljiva je priča po kojoj čokolada Milka nosi ime po Milki Trnini. Naime, uz teoriju da je Milka novostvoren naziv dobiven dijelovima njemačkih riječi Milch i Kakao, često se čuje mišljenje da je čokolada Milka prozvana po našoj opernoj divi. Navodno je tvorničar čokolade Carl Russ-Suchard bio veliki Trninin obožavatelj pa ga je to navelo da čokoladu nazove po njezinu imenu.

U svojoj karijeri istaknula se mnogobrojnim velikim ulogama, kao primjerice Wagnerova Izolda (*Tristan i Izolda*), Elisabetha u *Tannhäuseru* te Puccini-jeva Tosca.

OKUPLJALIŠTE DRUŠTVENE ELITE

Godine 1913. Trnina se vratila u Zagreb, grad u kojem je provela djetinjstvo i započela umjetnički put. Do 1929. godine živjela je u Jurišićevoj, a zatim u Deme-trovoj ulici. Njezin je dom bio okupljalište društvene elite. Aktivno je sudjelovala u kulturnome životu grada, radu Muzičke akademije, a u svojem domu priređivala je domjenke i glazbene večeri. Hemeroteka sačuvana u Muzeju grada Zagreba i Hrvatskome državnom arhivu svjedoči o zanimanju javnosti za život Milke Trnine i nakon završetka karijere operne pjevačice.

Tijekom Prvoga svjetskog rata bavila se humanitarnim radom, a osobito je pomagala i podupirala mlade glazbenike i studente glazbe. Njezina učenica bila je i slavna operna pjevačica Zinka Kunc.

Umrla je u Zagrebu 18. svibnja 1941. godine. ■

ENG The Museum of the City of Zagreb is hosting an exhibition celebrating the life and professional achievements of renowned Croatian and international opera diva Milka Trnina on the 150th anniversary of her birth (19 December 1863).

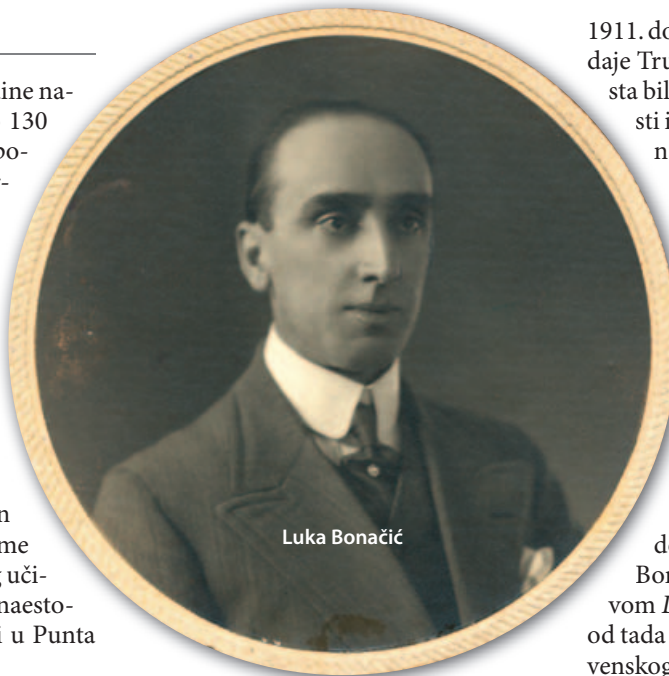
Istaknuti hrvatski domoljub iz Punta Arenasa

Ne prestajući cijeloga života pomagati svoje rodno mjesto, baš kao da mu je u srcu ostao "spomenak Brača", Luka Bonačić-Dorić Bezzi zaslužuje da mu se, barem simboličnim činom, Milna i oduži

Napisala: **Marina Krpan Smiljanec**

U ožujku 2014. godine navršit će se točno 130 godina rođenja poznatoga milnarskog iseljenika, novinara, pisca, povjesničara, poduzetnika, političara, ali ponajprije domoljuba - Luke Bonačića-Dorića Bezzi. Ovaj hrvatsko-čileanski uglednik rodio se 4. ožujka 1884. u Milni na otoku Braču, a roditelji su mu bili Dragutin Bonačić-Dorić Armadori i Antica Bezzi-Delpino. Nakon osnovnog školovanja u rodnome mjestu, "izbrušen" od poznatog učitelja Ivana Vidovića, kao dvanaestogodišnjak s roditeljima dolazi u Punta Arenas u Čileu.

Postojeći novinski fond iseljeničkog tiska Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu posjeduje samo jedan broj Gašićeve *Domovine* iz 1910. godine u kojem se već Bonačić javlja kao novinar-suradnik s prilogom pod naslovom

Austria-Hungarya y el Federalismo, ali i kao prevoditelj izvatka djela Rikarda Katalinića Jeretova. Dakle, svojom novinarskom aktivnošću Bonačić će se početi baviti već u prvom desetljeću 20. stoljeća, što će nastaviti tijekom sljedećih desetljeća. Luka Bonačić-Dorić ističe da se *Domovina* nije uključivala u političke borbe u koloniji (što je bio i proklamirani cilj vlasnika i osnivača), nego je samo obavještavala sunarodnjake o događajima u domovini te podsjećala na njezinu slavnu prošlost. Izlazila je do 7. prosinca 1910. kada mijenja naziv u *Novo doba* pod kojim izlazi do 17. srpnja 1911., ali sada pod upravom Ivana Trutanića.

PODIZANJE NACIONALNE SVIJESTI

Za vrijeme izlaženja *Novog doba* Gašić je u Punta Arenasu pokrenuo dvotjednik *Dom*. Izlazio je od početka srpnja

1911. do 27. siječnja 1912. Gašić ga prodaje Trutaniću, a ovaj Bonačiću. Cilj lista bilo je podizanje nacionalne svijesti iseljenika. "Iz odabira tema, kao i načina kako ih obrađuje, može se zaključiti da je list pod utjecajem ideologije braće Radića." (Lj. Antić) Godine 1913. ponovno počinje izlaziti *Domovina* kao tjednik i prema Antićevoj ocjeni to je najkvalitetniji list s najduljim neprestanim izlaženjem u novinstvu Južne Amerike. Sada je izdavač *Domovine* "Kolo hrvatskih iseljenika". Prvi urednik bio je Miroslav Tartaglia, a od svibnja 1915. do početka 1918. uređuje ga Luka Bonačić. Posljednji broj pod nazivom *Domovina* izašao je 5. 3. 1916., a od tada u skladu s programom Jugoslavenskoga narodnog odbora koje zastupa narodno glasilo ogranka Dalmacija mijenja naziv u *Jugoslavenska domovina* koji nosi do kraja izlaženja odnosno do 1921. godine. Tiskala se u Hrvatskoj tiskari (kasnije Jugoslavenskoj tiskari), kako su Vicko Damjanović i Miroslav Tartaglia preimenovali Univerzalnu tiskaru nakon što su je otkupili.

Uz *Domovinu* (1913. – 1916.) i *Jugoslavensku domovinu* (1916. – 1921.), Bonačić uređuje i surađuje i u drugim hrvatskim listovima u Čileu: *Novo doba* (1910. – 1911.), *Jugoslavensko novo doba* (1937. – 1946.), *Jugoslavenska smotra* (1922. – 1923.), *Tribuna Jugoslava* (1917.), *Novi list* (1927.), *Jugoslaven u Čileu* (1932. – 1934.), ali i čileanskim: *El Magallanes* i *La Prensa Austral*.

Osim u novinarskoj i novinskoj djelatnosti, Bonačić je ostao zabilježen i kao povjesničar s djelima: *La Monarquía de los Habsburgo - La Tierra de la Tirania* (Punta Arenas, 1914.), *Historia de*

Milna na otoku Braču

los Yugoelavos en Magallanes – su vide y su cultura (tri sveska – Punta Arenas 1941., 1943. i 1946.); *Resumen Histórico del Estrecho y Colonia de Magallanes* (Punta Arenas, 1937.).

NA HRVATSKOME I ŠPANSJOLSKOME JEZIKU

Dok u svojim novinarskim priložima koje je objavljivao pod pseudonimom Nikita progovara na hrvatskome i španjolskome jeziku, povijesna i književna djela su na španjolskome: *Oro maldito*, *Panorama de tierras bravias* i *Nuestra Alma*, a pripovijetka *Fragiles y fugases corazones* uvrštena u zbirku *Antología del cuento magallánico* (Antologija kratkih priča Magallanesa) doživjela je hrvatski prijevod. Govoreći o Bonačićevu spisateljskom radu, milnarski iseljenički potomak, veliki čileanski pisac Ernesto Livačić Gazzano kaže da se odlikuje “visokom kulturom i neospornom intelektualnom znatiželjom”, a za njegove romane da je riječ o telurskim romanima, romanima vezanim uza zemlju, koji se podudara s “kreolističkim” smjerom u

čileanskoj literaturi prve polovice 19. st.

Dio neiscrpane energije Luka Bonačić-Dorić usmjeravao je i u društveni i politički rad u svojoj sredini gdje je također dolazilo do izražaja njegovo silno rodoljublje, a obnašao je mnoge funkcije u društvima Punta Arenasa - Hrvatskome dobrotvornom društvu, Hrvatskome savezu, Jugoslavenskoj narodnoj obrani, Jugoslavenskome sokolu. U Punta Arenasu bio je predsjednik Jugoslavenskoga doma i utemeljitelj Čileansko-jugo-

slavenskoga instituta za kulturu. Izniman ugled koji je uživao među hrvatskim iseljeništvom u Čileu pokazuje i činjenica da ga je Savez organizacija iseljenika u Jugoslaviji u ožujku 1934. predložio za počasnoga konzula u Magallanesu, što je odbio. Ne prestajući cijeloga života pomagati svoje rodno mjesto, baš kao da mu je u srcu ostao “spomenak Brača”, Luka Bonačić-Dorić Bezzi zaslužio je da mu se, barem simboličnim činom, Milna i oduži. ■

ENG Luka Bonačić-Dorić, a renowned emigrant in Chile's Punta Arenas – journalist, writer, historian, entrepreneur and politician – was born 130 years ago in Milna on the island of Brač.

Punta Arenas početkom 20. st.

MANJINSKE VIJESTI

BISERNICE BOKE NASTUPILE U TROGIRU

TROGIR - Četvrti put u Trogiru je održana Bakalarijada, međunarodna manifestacija koju su u hotelu Medeni početkom prosinca organizirale zadruga Rašeljka i udruga Velur. Svrha manifestacije je pripremanje jela od bakalara uz izvorne domaće začine i priloge. Tu prednjači ljubitovački bijeli luk kao

prepoznatljiv brand, ekstradjevičansko maslinovo ulje, peršin, crveni luk, vino, prošek, med i krumpir.

Tijekom jutra organizirana su natjecanja u kuhanju za tri kategorije: profesionalce, učenike i amatere. Dok su se održavala natjecanja bilo je i stručnih predavanja o ljekovitosti luka, maslino-

va ulja i o sljubljivanju vina s jelima od bakalara. Tijekom poslijepodneva proglašeni su pobjednici kuharskih natjecanja, nastupio je KUD Ante Zaninović iz Kaštela i Prijatelji ojkalice iz Kaštela. Kao posebni gosti trogirskoj publici su se predstavile Bisernice Boke, ženska klapa iz Kotora koja je u Trogir došla u ime Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore - Kotor. Osim što su tijekom jutra pjevale a capella, na večer su nastupile serijom šlagera, čime su oduševile publiku. Međutim, nisu Kotoranke samo pjevale, jedna od njih Vlasta Mandić natjecala se u kuhanju i osvojila brončanu nagradu. Iako amaterka i po struci arhitektica, Vlasta Mandić nagradu je primila u kategoriji profesionalnih kuhara. Svoju strast prema kuhanju već je i ranije iskazala objavljivanjem kuharice ‘Bokeška kuhinja’, a nagradu je primila iz ruku Ante Stipčića, gradonačelnika Trogira. Na kraju se zaplesalo uz sastav Cima, a s organizatorom je dogovorena veća suradnja Hrvata iz susjednih zemalja na idućem susretu, dogodine. (Branka Bezić Filipović)

Srce Banovine

Grad Glina svoju gradsku vizuru s geometrijskim rasterom ulica dobio je na prijelazu 19. u 20. stoljeće gradnjom urbane jezgre koja je i danas zaštitni znak ovog mjesta

Crkva sv. Ivana
Nepomuka

koja je s dužinom od 100 kilometara s Cetinom na 13. mjestu po dužini među hrvatskim rijekama, a ulijeva se u Kupu pokraj Slanog.

PRVI SPOMEN 1284. GODINE

Glina se kao mjesto prvi put spominje u crkvenoj ispravi zagrebačkoga Kaptola od 1. lipnja 1284. godine, no u to vrijeme bila je smještena 6 km nizvodno od današnje lokacije. U vremenu Vojne krajine Glina je bila značajni vojni i kulturni centar. Glina ili Prva pukovnija bila je uz Drugu ili Petrinjsku pukovnicu sastavnica Banske krajine, smještene između jugozapadno položene Hrvatske krajine te Slavonsko-srijemske krajine na istoku. Glina dobiva na značaju i počinje rasti nakon mira u Srijemskim Karlovcima 1699. godine odnosno nakon oslobođanja od Turaka. Vojna krajina razvojačena je 8. kolovoza 1873. godine, a odluka o ponovnom ujedinjenju s maticom zemljom donesena je 15. srpnja 1881. godine. Glinu naseljavaju hrvatski doseljenici iz Gorskoga kotara, a

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Snimke: **Z. Ranogajec**

Glina je grad u Sisačko-moslavačkoj županiji, smješten između obronaka Petrove i Zrinske gore, a na obalama rijeke Gline i Maje. Može se smatrati geografskim središtem hrvatske povijesne regije Banovine, uz Kordun, krajnjega jugozapadnog dijela Panonske nizine brežuljkastih obilježja. Sam grad leži na 112 metara nadmorske visine i prirodno je raskrižje između Pokuplja, Pounja i Korduna. Površina lokalne samouprave grada Gline je 543 četvorna kilometra, a čini ga čak 69 naselja. Na zapadu Glina graniči s općinama Topuskom i Gvozdom, na istoku gradom Petrinjom, na jugu općinom Dvor, a na sjeveru općinom Lekenik. Uz to, Glina na jugu graniči i sa susjednom Republikom Bosnom i Hercegovinom odnosno Unsko-sanskom županijom, a na sjeveru sa Zagrebačkom županijom.

Grad leži u nizinskom području naplavne ravni između desne obale rijeke Gline i lijeve obale Maje koja se 5 km nizvodno ulijeva u Glinu kraj Preko-

pe. Riječ je o povoljnome položaju koji je rano valoriziran za naseljavanje zbog mogućnosti ratarstva u širem prostoru Pokupske nizine, kao i obronaka Zrinske gore i dijelom Petrove gore koji daju mogućnost za stočarstvo i voćarstvo. Glina se nalazi u donjem toku rijeke Gline

Glina iz zraka

Spomenik banu Jelačiću

Središte grada

najznačajniji vojni zapovjednik bio je Josip Jelačić Bužimski, feldmaršal i kasnije izabrani hrvatski ban.

BAN JELAČIĆ

Jelačić je za pukovnika i zapovjednika Prve banske pukovnije u Glini izabran 1841. godine. Tada je u Glini prve četiri kitice pjesme "Lijepa naša domovino" uglazbio Jelačićev vojnik Josip Runjanin. Djelujući u Glini kao časnik stekao je iskustvo u upravnim, financijskim i gospodarskim poslovima. To je bio razlog da su ga nadređeni 1847. godine preporučili za promaknuće u viši čin da bi ga konačno kralj Ferdinand I. Habsburgovac imenovao hrvatskim banom i tajnim kraljevskim savjetnikom te ga unaprijedio u zapovjednika Glinke i petrinjske pukovnije. Jelačić 8. travnja 1848. u Beču polaže bansku prisegu, a svečano je za hrvatskoga bana ustoličen 5. lipnja 1848. u Zagrebu kada je položio svečanu prisegu u Hrvatskome saboru. Ban Josip Jelačić obnašao je službu bana od 23. ožujka 1848. do svoje smrti 20. svibnja 1859. u Zagrebu. Koliko je ban Josip Jelačić bio značajan u povijesti Gline u 19. stoljeću i samom razvoju i afirmaciji grada govori i podizanje spomenika banu Jelačiću 23. ožujka 1997., rad akademskog kipara Zlatka Čelara, kao znak poštovanja Glinjana svome najznačajnijemu mještaninu u povijesti.

Grad Glinu svoju gradsku vizuru s geometrijskim rasterom ulica dobio je

na prijelazu 19. u 20. stoljeće gradnjom urbane jezgre koja je i danas zaštitni znak ovog mjesta. Riječ je i o mnogobrojnim zgradama građenim za potrebe vojne uprave, ali i sve brojnijih obrtnika i trgovaca. Mnoge zgrade imaju renesansne, barokne i secesijske elemente na pročeljima, a veliku vrijednost čini i dio sačuvanih kuća tradicijske graničarske drvene arhitekture. Pri gradnji katoličke i pravoslavne crkve kao tipiziranih crkava Vojne krajine istaknuo se arhitekt Jakov Felbinger. Neizostavni dio grada je i Park bana Josipa Jelačića s alejom platana i paviljonom.

Osim što je Glinu postala značajno cestovno raskrižje, početkom 20. stoljeća 1906. godine Glinu se našla i na že-

ljezničkoj pruzi Sisak Caprag - Karlovac. Putnički i teretni promet realizirao se na toj pruzi sve do Domovinskoga rata kada je privremeno zatvorena.

STRADANJA U DOMOVINSKOME RATU

Značajnu transformaciju Glinu je doživjela tijekom i nakon Domovinskoga rata od 1991. do 1995. godine. Stvaranjem samostalne Republike Hrvatske veći dio srpskog stanovništva tadašnje općine Gline nije htio prihvatiti novu politiku datost te se pobunio protiv novouspostavljene hrvatske vlasti na temeljima velikosrpske agresivne politike. Prvi napad pobunjenih Srba i JNA dogodio se 26. srpnja na glinsku policijsku postaju i dio grada s većinskim hrvatskih stanovništvom Jukinac. Postrojbe MUP-a RH i ZNG-a uspjele su evakuirati stanovništvo u smjeru Gornjeg i Donjeg Viduševca, a čitav teritorij okupirali su pobunjeni Srbi i JNA koji su počinili zvjerstva nad preostalim nesrpskim stanovništvom. Glinu je konačno oslobođena u vojno-redarstvenoj akciji Oluji 5. kolovoza 1995. godine.

Od industrije značajna je proizvodnja dječje hrane *Vivera* te drvna industrija *Sherif group*. Uz bana Josipa Jelačića značajni stanovnik Gline bio je veliki hrvatski književnik Ante Kovačić.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine područje grada Gline ima 9.283 stanovnika što je manje za oko 600 stanovnika u odnosu na popis iz 2001. godine, no zato je u tom razdoblju broj stanovnika naselja Gline porastao s 3.116 stanovnika na 4.680. ■

Rijeka Glinu

ENG With a population of a little over 9,000, the town of Glinu is situated in the Banovina region on the course of the Glinu River from Mount Zrinska Gora to the Municipality of Pokuplje.

Teksaški Hrvati njeguju svoj identitet i jezik

Najznačajniji i ujedno najpopularniji događaj za članove Kluba je godišnji Festival slavenske kulture, gdje se prezentira hrvatska tradicija, hrvatski folklor, hrvatska glazba i kulinarske vještine, a u programu Festivala sudjeluju i klubovi iz Poljske, Ukrajine i Češke

Napisala: **Rebeka Mesarić Žabčić**

Američki Hrvati se povezuju, okupljaju i druže još od 1880-ih godina kada su napustili domovinu Hrvatsku. Povezani zbog sličnih interesa ili istih zanimanja, jednako socijalnog statusa, zbog katoličke vjere, nostalgije, želje za očuvanjem hrvatskoga jezika, običaja, kulture..., osnovali su mnoge klubove, društva i organizacije različitog tipa na čitavome prostoru Sjedinjenih Američkih Država. Budući da su gajili duboke osjećaje za domovinu Hrvatsku, preko osnovanih hrvatskih klubova, društava i organizacija to su javno izražavali i pokazivali.

Iseljeni Hrvati i Amerikanci hrvatskog podrijetla s područja Houstona u Teksasu tako su 1984. godine osnovali kao neprofitnu organizaciju *Lone Star Croatia Club* s ciljem očuvanja i promoviranja hrvatske kulture, jezika, povijesti, običaja, ali i poticanja upoznavanja, druženja i zbližavanja Hrvata u Teksasu.

Najznačajniji i ujedno najpopularniji događaj za članove Kluba je godišnji Festival slavenske kulture, gdje se prezentira hrvatska tradicija, hrvatski folklor, hrvatska glazba i kulinarske vještine, a

u programu Festivala sudjeluju i klubovi iz Poljske, Ukrajine i Češke.

Jedan od osnivača Kluba i jedan od predsjednika Kluba bio je i Ralph Subotich ili Ratko, znan po svome hrvatskom imenu. Godine 1985. Ralph je Klub pridružio Festivalu slavenske kulture. Zanimljivo je kako gospodin Ralph i supruga Anne nikad nisu propustili Festival, a Ralpa se uvijek moglo, prisjećaju se članovi Kluba, lako uočiti među mnogobrojnim ljudima, u gužvi, zbog tradicionalnoga hrvatskog odijela s crnim prslukom koji je nosio i po malo me okruglom šeširu na glavi. Festival slavenske kulture sve je posjećeniji iz godine u godinu, a najveću posjećenost ikada Festival je imao kada je Hrvatska bila zemlja domaćin.

U sklopu *Lone Star Croatia Cluba* djeluje i Hrvatska škola s glavnim ci-

ljem učenja i očuvanja hrvatskoga jezika među svojim članovima. Članovi Kluba osobito su ponosni na postojanje Hrvatske škole, a posebno na pružanju prilike djeci i odraslima da uče hrvatski jezik, hrvatske pjesme, hrvatski tradicijski ples, povijest i zemljopis.

Preko aktualnoga programa škole odražava se i poštuje multikulturalna struktura hrvatskog i američkog društva (vjerski, etnički i sl.), što se smatra jednom od osnovnih pretpostavki za bolje razumijevanje i poštovanje drugih, ali i vlastitoga identiteta.

Nastava se održava svake nedjelje u popodnevnom satima u prostorima Kluba na adresi: Lone Star Hrvatski klub, 7417 Hillcroft, Houston, TX 77081 za dob od tri godine i više.

Ponosne nastavnice i instruktorice hrvatskoga jezika u ovoj Hrvatskoj školi su: Ružica Kavazović, Sanela Minica, Durdica Francetic Maljevac te Bernardica Sic Babić.

Iseljeni Hrvati s područja Houstona i prijatelji Hrvatske tako se već skoro tri desetak godina okupljaju na sastancima, piknicima, svetim misama, na sportskim aktivnostima, folklornim večerama, Festivalu slavenske kulture, balovima i zabavama različitoga tipa. Smatraju dobrodošlim bilo kojeg prijatelja Hrvatske ili osoba hrvatskog podrijetla, a istodobno kažu da su dobrodošli svi koji žele saznati više informacija o Republici Hrvatskoj ili naprosto žele preko iseljenih Hrvata upoznati hrvatsku kulturu i tradiciju te steći prijatelje hrvatskog podrijetla! ■

ENG In 1984 emigrant Croatians and Americans of Croatian extraction from the Houston, Texas area founded the *Lone Star Croatia Club* with the aim of preserving and promoting Croatian culture, language, history and traditions.

Od 1951. izlazi mjesečnik Hrvatske matice iseljenika

MATIČIN VREMEPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **siječanj i veljaču** godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

1965.

Nakon razorne poplave koja je poharala dijelove Zagreba u listopadu 1964. naši iseljenici pokrenuli su mnogobrojne akcije za pomoć. Na slici vidimo odbor za pomoć Zagrebu iz Clevelanda (SAD).

poznati filmski glumci iz Hollywooda: John Savage i Nastassia Kinski s predsjednikom HBZ B. Luketichom u Cokeburgu, njegovu rodnom mjestu, prilikom snimanja filma »Marijini ljubavnici« u okolici Brownsvillea.

Zajedničar posebno pokrenuo i objavio na svojim stranicama

Članovi HBZ u filmu »Marijini ljubavnici«

»Zajedničar« su primili i glasak o snimanju filma »Marijini ljubavnici« u okolici Brownsvillea, to nije daleko od Cokeburga.

uspostavila Školarinski fond u svoje ime, koji će služiti kao pomoć studentima HBZ, za stjecanja njihove više naobrazbe, što je uvijek bila težnja ove iseljeničke organizacije. Svota koja ulaze u specijalni Endowment fond je 100.000,00 dolara i ona ostaje nepromijenjena, a svake godine se izdvajaju sredstva

U snimanju poznatoga holivudskog filma »Marijini ljubavnici« (Maria's Lovers), koji je sniman u okolici Pittsburgha, sudjeluju i tamošnji folklorasi Hrvatske bratske zajednice. Na slici vidimo predsjednika HBZ-a Bernarda Luketicha s glavnim glumcima Nastassijom Kinski i Johnom Savageom.

1972.

Proslavljeni hrvatski sportaši – atletičarka Vera Nikolić iz Splita i boksač Mate Parlov iz Pule proglašeni su u tradicionalnoj anketi Sportskih novina za najbolje sportaše godine.

Vera Nikolić i Mate Parlov

proglašeni za najbolje sportaše Jugoslavije u godini 1971. u tradicionalnoj anketi zagrebačkog lista »Sportske novosti«

Sportski novinari Jugoslavije i ove godine najbolje naše sportaše u tradicionalnoj anketi zagrebačkih »Sportskih novosti« od pojedinaca i klubova dobili atletičarka Vera Nikolić i boksač Mate Parlov, a klupski najbolje momčadi u godini 1971. vaterpolistima zagrebačke »Mladosti« i rukometašima »Dinamika«. Vera Nikolić nije imala ozbiljnih konkurenata za mjesto najbolje u ženskoj kurenciji, jer je prošle godine stigla nekoliko izvanrednih rezultata nakon neočekivanog neuspjeha na svjetskom prvenstvu u Meksiku, bivla evropska rekorderka u trčanju na 800 metara. Puljanin Mate Parlov, na 17. mjestu, postigao je svoj najbolji rezultat prošle godine na evropskom prvenstvu u Španjolskoj, gdje je

“Nostalgija nije jednako jaka u Austriji i u Australiji”

Naša sugovornica predstavila je na Tribini u Hrvatskome saboru kulture u Zagrebu krajem prošle godine svoje dvije zbirke pjesama: *Jesen u kosi* i *Ljubiti je glagol trajni*

Jadranka Klabučar Gros

Razgovarala: **Diana Mašala Perković**

Snimke: **D. Mašala Perković** i obiteljska zbirka Klabučar Gros

P ovod za razgovor s rođenom Zagrepčankom koja već četvrt stoljeća živi i radi u Beču, magistrom ekonomije s diplomom Fakulteta ekonomskih znanosti u Zagrebu, Jadrankom Klabučar Gros, bio je njezin nastup na Tribini zavičajnih književnika u Hrvatskome saboru kulture u Zagrebu krajem prošle godine na kojem se hrvatskoj javnosti predstavila s dvije zbirke pjesama: *Jesen u kosi* i *Ljubiti je glagol trajni*.

Poezija Jadranke Klabučar Gros pripada hrvatskome književnom stvaralaš-

tvu u svijetu, a objavljene zbirke pjesama ostavljaju trajni trag u njegovanju kulturnog identiteta kao integralnog dijela života ljudi koji, poštujući identitet svakog pojedinca, povezuje ljude. Susret s pjesnikinjom koja daje značajan doprinos očuvanju hrvatskoga jezika i identiteta u inozemstvu govori nam i o tome da je taj doprinos ujedno i most suradnje između domovine i domicilne zemlje u kojoj živi i radi, a to je Austrija. Njegujući materinski jezik, pjesnikinja otvara nove obzore međuljudskih odnosa obogaćujući i kulturnu scenu u Austriji.

Rođeni ste i odrasli u Zagrebu, kako je tekao Vaš život do trenutka odlaska iz Hrvatske?

— Imala sam lijepo djetinjstvo, što u Slavoniji, što u Zagrebu, uz roditelje intelektualce, dosta slobode i vremena za vlastite interese. Završila sam Osnovnu školu Kruge 1, na Trnju, zatim 16. gimnaziju, zvanu “jezična”. Akcent je bio na jezicima, od stranih posebno engleskome. To je svim učenicima dalo izvrsnu osnovu ili za studij jezika ili jako dobre ocjene iz tih predmeta na drugim fakultetima.

Studirala sam ekonomiju, sudjelovala u studentskim aktivnostima (dobila sam ljetnu stipendiju za Španjolsku), dodatno učila druge jezike i boravila na ljetnim tečajevima u zemljama iz okruženja. Nakon diplome zaposlila sam se kao ekonomist i tako je započeo moj profesionalni put.

Prije nego što nam kažete nešto o razlozima odlaska iz Hrvatske, možete li nam opisati koju je težinu, vezano uz sve segmente Vašeg života u Zagrebu, imala odluka o napuštanju domovine?

— Moj suprug poslan je u Beč u jednu mješovitu, tada jugoslavensku tvrtku, na četiri godine. Time je izbjavanje iz domovine bilo nekako vremenski ograničeno, a ne planirano “dovijeka”, pa tako i jednostavnije. Uz to, djeca su bila mala, stariji sin pred školu, a ideja da nauče jedan strani jezik kao materinski vrlo primamljiva. Također, Beč je od Zagreba udaljen manje od 400 km, dakle četiri sata autom. Naravno, ljubav prema domovini sigurno je jednaka među svima koji su je napustili. Ali bilo bi netočno reći, po

Potpisivanje zbirke pjesama

meni čak i nekorektno, da je nostalgija jednako jaka i u Austriji i u Austriji. Nije, jer je Beč i arhitektonski i kulturološki i geografski, pa i po broju ljudi iz Hrvatske, kao i posjetima umjetnika svih "žanrova" Beču, jako blizu Zagrebu. Zato i osjećaj da si praktično skoro kod kuće, da možeš "skoknuti do svojih kad poželiš" smanjuje moguću nostalgiju i težinu odlaska.

Kako je tekla adaptacija, a kasnije i integracija Vaše obitelji i Vas u novoj sredini?

— Tijekom osnovne škole učila sam njemački jezik, a za vrijeme gimnazije i fakulteta nastavila sam učenje na tečajevima stranih jezika. Dakle, njemački sam dobro govorila. Kao što sam već rekla, stariji sin bio je pred školu tako da je odmah krenuo u predškolski vrtić, a slijedio ga je i mlađi. Djeca su, kao što to najčešće biva, ubrzo svladala najosnovnije i time se dobro uklopila u svoje okruženje. Kod kuće smo, naravno, nastavili govoriti naš jezik tako da su apsolutno bilingvalni, na što smo svi ponosni. Da ne bih postala isključivo domaćica i mama, već da bih ostala u kontaktu sa strukom, suprug i ja odlučili smo meni osnovati malu export-import tvrtku. Naravno da je bila naivna ideja kako ćemo razvijati posao "onako usput", ali to da tvrtka postoji ubrzo se pokazalo kao nasušna potreba. Jer, početkom ratnih događaja tvrtka u kojoj je radio suprug, također ekonomist, propala je pa smo se oboje morali baciti na posao u našoj tvrtki. Početak je, kao svi počeci, bio mukotran, ali puno rada, znanje i "otvorena vrata" koja smo u prijašnjim korektnim odnosima posvuda imali, polako ali sigurno donijeli su rezultat. S jedne strane znanje jezika, ne besprijeorno - jer mi smo ipak došljaci, ali dovoljno za pristojnu komunikaciju i uključenje u poslovne tokove zemlje u koju smo došli, ubrzo nas je učinilo "domicilnim" i mogu reći posve prihvaćenim članovima bečke zajednice i austrijskog društva.

U prvim godinama boravka u inozemstvu s kime ste se pretežno družili?

— Pretežno smo se družili s ljudima iz bivše Jugoslavije, i to s onima koji su ili imali djecu sličnih godina kao što su bila naša ili onima koji su bili iz iste "branše". Time smo djeci željeli omogućiti djetinjstvo koliko toliko slično našem - druženje s vršnjacima uz isti jezik, nogometne turnire koji su završavali mojim slavonskim kolačima ili zajednička roštiljanja, a mi odrasli smo razmjenjivali informacije, iskustva, kako pozitivna tako i negativna.

Na Tribini je rečeno da ste, uz svoj posao, društveno aktivni i da aktivno sudjelujete u kulturnome životu Austrije. Jedan ste od osnivača Udruženja za kulturu RIJEČ-BOJA-TON. Možete li nam o tome nešto reći?

— U Austriji, pogotovo u Beču, živi puno naših ljudi, kao i ljudi iz svih bivših republika. Također, puno je studenata iz tih zemalja. Beč je "meka" za kulturu. Ipak, došljaci se teže uključuju u tu raznovrsnu ponudu jer pretežno žele čuti nešto "naše". Zato je 12 entuzijasta osnovalo Udruženje za kulturu RIJEČ-BOJA-TON, koje se bavi promocijom svih lijepih umjetnosti iz naših krajeva. Imali smo u gostima značajna imena naše kulturne scene, književne, muzičke i li-

kovne, ali smo promovirali i naše ljude koji u Austriji žive i rade, a bave se nekom umjetnošću. Tu smo imali potporu ne samo bečkoga magistrata MA 7, koji odobrava subvencije za takve udruge i projekte, već i našeg Veleposlanstva, a posebno Hrvatskoga centra u Beču. Tu su se uključivala i druga veleposlanstva, pa i neki klubovi.

Od predstavljača i autora predgovora Vaših zbirki pjesama, mr. sc. Ladislava Prežigala i profesora Mirka Kovačevića, na Tribini smo saznali da se Vaše pjesme objavljuju dugi niz godina jer ste još u gimnazijskim danima počeli pisati pjesme i kratke priče. Što je bilo presudno u Vašem poimanju stvarnosti da ste svoje refleksije počeli izražavati poezijom i prozom?

— Ljubav prema književnosti sigurno sam naslijedila od roditelja, koji su govorili lijepim i pravilnim hrvatskim jezikom, a u kući se uvijek puno čitalo. Presudnu ulogu odigrala je majka koja nam je čitala priče, od Tadijanovićeve "Nosim sve torbe, a nisam magarac" do Zvrkine "Grga čvarak", ali i profesorice hrvatskoga jezika iz osnovne škole i gimnazije. Tu bih posebno pohvalila

Promocija u Zagrebu: Ladislav Prežigalo, Jadranka Klabučar Gros i Mirko Kovačević

“literarne grupe” u osnovnim školama, koje su tada postojale. Tamo su učenici, oni zainteresirani za jezik i književnost, dobivali prve poticaje za pisanje i objavljivanje. Suradivala sam kao učenica s Modrom lastom, a godinama nakon toga neke moje aktivnosti s djecom i mladima tamo su zabilježene.

Uz spomenuto udruženje, kopredsjednica sam i Nacionalnog odbora Austrije u Svjetskim umjetničkim igrama (*World Art Games*), koje su nastale i održane su prvi put 2013. u Hrvatskoj.

Dijele li Vaši sinovi s Vama istu privrženost domovini ili su oni, odrastajući u inozemstvu, više Europejci?

— Moji sinovi išli su u državne bečke škole, gdje su imali ne samo austrijske prijatelje, nego i one iz cijele Europe i svijeta. Družili su se s vrlo “mješovitim” društvom, a tako je i danas. Uostalom, to bih opisala kao posve uobičajeno u današnjemu globaliziranom svijetu. Inače, sva ljeta provodimo na prekrasnoj Makarskoj rivijeri, gdje se uz klasične turiste sreću mladi iz cijelog svijeta koji dođu u posjet rodbini ili su kao prijatelji pozvani da upoznaju našu obalu. Dakle, sinovi su vezani uz naše krajeve, ali su definitivno kozmopoliti, što je naš mlađi sin jednom još kao dijete preveo sa “svjetski ljudi”.

Razmišljate li o povratku u Zagreb jednog dana ili smatrate da biste se zadovoljili živeći i tu i tamo?

— Najvjerojatnija je opcija života i tu i tamo. U Beču smo “doma” i to nam je ishodište za sve odlaske i povratke. Ali “doma” smo i u našim Brelima, gdje boravimo veliki dio blagdana, od Uskrsa do Svih svetih i tijekom cijelog ljeta. Moderna tehnologija omogućila nam je da i dio posla koji se može odraditi telefonom i kompjutorom obavljamo s terase gledajući prekrasni Brač.

I za kraj našeg razgovora želite li još nešto reći ili dodati?

— Želim naglasiti da je Austrija dovoljno blizu da se čovjek ne osjeća suviše odvojen od rodne zemlje. Ona kao zemlja također potiče razvoj došljaka na više razina. Time je naša obveza još veća da nastojimo sačuvati jezik, običaje i vrijednosti iz “staroga kraja” te da ih prezentiramo Austrijancima i drugim narodima koje susrećemo. Također potičemo sve ‘strance’ da posjete našu zemlju, obalu, prirodne ljepote, upoznaju kulturnu baštinu. Apsolutni preduvjet za to je znanje jezika zemlje u kojoj se boravi i aktivno uključanje u njezin život, na raznim razinama. Jer, svima je uvijek drago upoznati one koji cijene i svoje i tuđe. ■

ENG An interview with Jadranka Klabučar Gros, an economist and poet from Vienna who, late last year, presented her two collections of poetry in Zagreb, *Jesen u kosi* (*Autumn in the Hair*) and *Ljubiti je glagol trajni* (*To Love is a Continuous Verb*).

Napisala: **Nevenka Nekić**

Umjetnost fotografije stara je više od 150 godina. Koliko je užitaka pružila u tom razdoblju znaju zaljubljenici u to magično oko kamere koje bilježi i zaustavlja život koji je nestao, prohujao u vremenu i prostoru. Nije fotografija samo dokument, ona je i to, ali čim uhvati onaj diskurs refleksivnog, mističnog, snovitog ili tajnovitog, fotografski zapis pretvara se u solilokvij snimatelja, u priču, problematizira topos (pejzaž), sugerira vrijeme kao četvrtu dimenziju, odaje se gotovo sakralnome pokušaju tajnovitih namjera očuvanja onoga što je bilo. Auktor ovoga fotografskog artizma, Dražen Zetić, tematski se veže uz prostor Bokokotorskoga zaljeva, tragajući ne samo za veličanstvom planinskih gromada koje se ogledaju u moru, nego i za naoko beznačajnim partikulicama ružinaste ljepote: olinjaloga kajića, zahrđaloga lanca, prozora otpalih škura, nagriženoga kamenog stupovlja, smečkastih kaleža ili keramičke posude koja podsjeća na mrtve prirode majstora Chardina.

Svjetlo i sjena

Auktor ovoga fotografskog artizma, Dražen Zetić, tematski se veže uz prostor Bokokotorskoga zaljeva, tragajući ne samo za veličanstvom planinskih gromada koje se ogledaju u moru, nego i za naoko beznačajnim partikulicama ruzinaste ljepote

Sklonost ovim temama mrtvih priroda odaje melankoličnu dušu, traganje za nadnaravnim prostorima, pomalo prožetih Thanatosom i tamninom koja podsjeća na barokne ugođaje i slutnje smrti. Sve materijalno je prolazno, sve odlazi u zaborav, sve tone u vrijeme koje kronosovski guta naše uspomene, osame naših predaka i ostatke neponovljive prošlosti. U vitičastom ukrasu nad bucalom čuva se i znalački kovački dar davno umrloga majstora, kakvih više nema, u pomno složenim kamenovima prazne kuće još ječe glasovi, ispod raspuknute makulature stare knjige zapis je koji bi trebalo odgonetnuti, u odsjaju i sjeni kaleža tajna je života i smrti, u osamljenu cvijetu skrivena je ljepota koju pjesnik kamere pronalazi, u akantusu na vrhu sačuvana kapitela jeka je antike koja je dodirnula hrvatsku obalu...

Osnovno sredstvo Zetićeve umjetnosti fotografije odnos je svjetla i sjene. Svjetlo će razotkriti strukture kamena,

Zanimjela kraljica

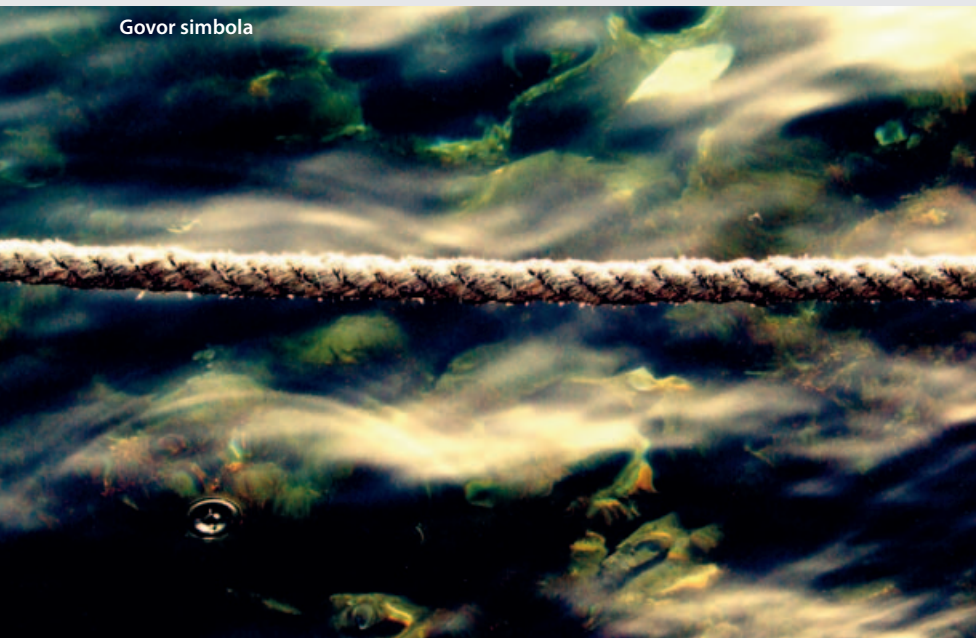
drveta, metala, flore, obasjati uzbibane ili glatke površine mora, prodrijeti kroz neke otvore u drevnim utverdama, stvoriti čarobne prizore sunčeva zalaska i planine obliki rumenilom, a površje mora

zlatom. Sjene su dio života pa i zapisa o njemu: one su slojevite i javljaju se u pretapanju sa svjetlom, kao u filmu, pastelno preuzimajući svjetlu glavnu ulogu i utapajući u duboku tamu i tišinu ono jasno i zvonko u sunčevu sjaju. Time se pjesničko i sjetno obraća gledatelju nudeći neprimjetnu partikulu u sjeni.

Kompozicija kao element slikarstva i ovdje zauzima važno mjesto: od uvećanja pojedinosti do ritma kakve arhitektonske građevine, sudara obliha i ravnih linija pa do veličanstvenih veduta otoka u čistome impresionističkom izboru boja i doba dana, a isto tako i divljenja pred uznemirenim i razbarušenim nebom, koje luduje ponad statične stare crkve. Kotor počiva u ljušturi zidina s masivom modrikastih planina iza leđa i čuva misao o vrijednosti prošloga. O tome je veliki Tin rekao - pjesnici su povjesnici. Zar umjetnici fotografije to nisu?

Sakralno je sadržano u samoj ljepoti svake fotografije, a zlatni Krist koji gleda iz visa na nas zemnike sjetit će neke na onu sjajnu misao spisatelja Nabokova: "Istina je tamo gdje je stajao Križ." ■

Govor simbola

Ograničena hrvatska državnost u drugoj Jugoslaviji

Prije 40 godina u ustroj savezne vlasti u drugoj Jugoslaviji uneseni su određeni oblici konfederalizma. Utvrđeno je pravo svakog naroda na samoodređenje i odcjepljenje. To je bilo važno ratne 1991. prilikom osamostaljenja i međunarodnog priznanja Republike Hrvatske

Hrvatska u
socijalističkoj
Jugoslaviji

Piše: **Željko Holjevac**

Hrvatski nacionalni pokret 1971. s ciljem da se Hrvatska konstituirala kao država u postojećem jugoslavenskom okviru doživio je neuspjeh u svojem otporu komunističkom režimu u drugoj Jugoslaviji. Unatoč tome, novim jugoslavenskim i hrvatskim ustavom 22. veljače 1974. ojačana je hrvatska republička državnost. Tako su prije 40 godina u ustroj savezne vlasti u socijalističkoj Jugoslaviji uneseni određeni oblici konfederalizma, pri čemu je utvrđeno pravo svakog naroda na samoodređenje, uključujući i pravo na odcjepljenje. To je bilo važno ratne 1991. prilikom osamostaljenja i međunarodnog priznanja Republike Hrvatske kao samostalne i neovisne države.

Nakon što je srednjovjekovno Hrvatsko kraljevstvo 1102. ušlo u državnu zajednicu s Ugarskom (1102. - 1527.) i Habsburgovcima (1527. - 1918.), Hrvati su u

obje državne zajednice sačuvali određeni stupanj autonomije s obilježjima državnosti i odgovarajućim institucijama poput Hrvatskoga sabora i bana. U Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca poslije 1918. prvi put nije bilo ni hrvatske autonomije ni Hrvatskoga sabora ni bana. Trebalo je proći punih 20 godina prije nego što je uspostavljen Banovina Hrvatske u sklopu Kraljevine Jugoslavije 1939. učinjen prvi korak prema obnovi povijesne hrvatske državopravne samobitnosti. Kad je požar Drugoga svjetskog rata 1941. progutao prvu Jugoslaviju, proglašena je Nezavisna Država Hrvatska. Iako je bila ustrojena kao država, ona je ovisila o osovinskim silama uz čiju je pomoć nastala i s čijom je propašću i sama nestala s povijesne pozornice.

FEDERALNA DRŽAVA

Pobjedom u Drugome svjetskom ratu hrvatski antifašisti su pod vodstvom komunističke partije uspostavili Federalnu Državu Hrvatsku koja je ušla u sastav Demokratske Federativne Jugoslavije. "Hrvatska ima pravo na svoj sabor kao vrhovni zakonodavni organ i nosilac suvereniteta, te na svoju narodnu vladu", tumačio je Andrija Hebrang, istaknuti komunist hrvatskog opredjeljenja. Stoga je 1945.

u Zagrebu održano četvrto zasjedanje ZAVNOH-a koji se tom prilikom proglasio Narodnim saborom Hrvatske. Međutim, u drugoj Jugoslaviji, zaogrutoj komunističkim jednonumljem, ubrzo je izigrana federalna državnost antifašističke Hrvatske.

Hrvatska je postala jednom od šest narodnih republika u sastavu Federativne

Zastava
socijalističke
Hrvatske

Narodne Republike Jugoslavije, proglašene 1945. u Beogradu i ustrojene 1946. prvim saveznom ustavom. Nakon izbora 1946. za Ustavotvorni sabor donesen je 1947. hrvatski ustav koji je bio preslika saveznoga ustava. Narodna Republika Hrvatska imala je vrlo ograničena prava i samo je fiktivno bila država u visoko centraliziranoj jugoslavenskoj federaciji kao partijskoj državi oblikovanoj po sovjetskome modelu. Sabor NRH s kolektivnim Prezidijem (predsjedništvom) i Vlada NRH postali su najvišim tijelima republičke vlasti. Komunistička promidžba uzdizala je Vladimira Nazora, ali je on unatoč visokom položaju predsjednika Prezidija Sabora bio samo osoba za paradu. U upravnom pogledu NR Hrvatska je podijeljena na 12 okruga i oblast Dalmaciju s još pet okruga. Kasnije je osnovano pet oblasti u ostatku Hrvatske, a okruzi su ukinuti.

Nakon što je u Beogradu 1953. donesen savezni ustavni zakon o osnovama društvenog i političkog ustrojstva FNRJ, kojim je utemeljeno društveno umjesto državnoga vlasništva i utvrđeno socijalističko samoupravljanje umjesto državnoga socijalizma, u Zagrebu je donesen republički ustavni zakon o osnovama društvenog i političkog ustrojstva NR Hrvatske. Dotad jednodomni Sabor NRH podijeljen je na Republičko vijeće i Vijeće proizvođača, a Vlada NRH postala je Izvršno vijeće Sabora. Pokrenuta je decentralizacija savezne države i republika, a 1955. uveden je komunal-

Grb socijalističke Hrvatske

ni sustav. Ukinute su oblasti i prošireni kotarevi, a općina ili komuna postala je osnovnom teritorijalnom jedinicom.

BEZ VEĆIH PRAVA

Dok je jugoslavenski državno-partijski vrh s Titom na čelu još početkom 1960-ih godina autoritarno donosio najvažnije odluke o unutarnjoj i vanjskoj politici, Hrvatska kao republika u sastavu Jugoslavije nije imala većih prava pri odlučivanju niti većih financijskih sredstava. Općine su donosile odluke koje su bile u skladu s odlukama saveznih tijela, a poduzeća su raspolagala samo dijelom ostvarenog dohotka i donosila odluke samo o procesu proizvodnje. Sudar dviju koncepcija, samoupravljanja i državnog centralizma izazvao je političku krizu u partiji i državi, zbog čega je 1963. donesen novi jugoslavenski ustav.

U skladu s novim saveznim ustavom, Sabor je 1963. donio novi hrvatski ustav. Narodna Republika Hrvatska promijenila je ime u Socijalistička Republika Hrvatska. Sabor SR Hrvatske s pet domova (Republičko vijeće, Privredno vijeće, Prosvjetno-kulturno vijeće, Socijalno-zdravstveno vijeće i Organizacijsko-političko vijeće) i Izvršno vijeće Šabora postali su najvišim zakonodavnim i izvršnim tijelima republičke vlasti. Sudska vlast na republičkoj razini

Glavni zagrebački trg snimljen s vrha nebodera oko 1970.

ni povjerena je Vrhovnom sudu Hrvatske, a nominalna zaštita ustavnosti i zakonitosti novoosnovanome Ustavnom sudu Hrvatske. Zadržana je teritorijalna podjela na općine i kotare, ali je broj kotara znatno smanjen, a kasnije su sa svim ukinuti.

Zamišljena kao prilog raspravi o amandmanima na jugoslavenski ustav, *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika* iz 1967. zahtijevala je ravnopravnost hrvatskoga, srpskoga, slovenskoga i makedonskoga jezika u saveznim ustanovama i dosljednu primjenu hrvatskoga književnog jezika u Hrvatskoj. Deklaracija je odbačena kao "neprijateljski akt", ali je amandmanima na savezni ustav u jeku Hrvatskoga proljeća 1971. ozakonjena važna reforma jugoslavenske federacije: za određene poslove uvedeno je obvezno usuglašavanje republičkih i pokrajinskih tijela vlasti.

SRH U SFRJ

U skladu s novim saveznim ustavom, Sabor SR Hrvatske donio je 22. veljače 1974. novi hrvatski ustav. Njime je SR Hrvatska konstituirana kao nacionalna država u sklopu jugoslavenske federacije. Sabor SRH s tri doma (Vijeće udru-

ženoga rada, Vijeće općina i Društveno-političko vijeće) postao je najvišim tijelom republičke vlasti. Utemeljeno je kolektivno Predsjedništvo SRH koje zastupa republiku. Izvršno vijeće Šabora nastavilo je djelovati kao izvršno tijelo Šabora. Sudska vlast na republičkoj razini povjerena je Vrhovnom sudu Hrvatske, a zaštita ustavnosti i zakonitosti Ustavnom sudu Hrvatske. Oblikovan je Savjet republike kao savjetodavno tijelo. Nakon što su još 1967. ukinuti kotarevi, općine su postale osnovnim teritorijalnim jedinicama s vlastitim lokalnim tijelima vlasti po uzoru na republička, ali su bile podijeljene na mjesne zajednice u selima i gradskim četvrtima i istodobno udružene u područne zajednice općina.

Hrvatska državnost po ustavu iz 1974. bila je ograničena, a pravo na samoodređenje i odcjepljenje samo deklarativno. No, u procesu ratnog raspada druge Jugoslavije to je postalo važno jer je međunarodna zajednica i po tome zaključila da "Republika Hrvatska ispunjava potrebne uvjete za njezino priznavanje". Hrvatska je početkom 1992. priznata kao samostalna i suverena država, a prošle godine postala je 28. članica Europske unije. ■

Riječki neboder s parolom u razdoblju socijalizma

ENG Forty years ago some forms of confederacy were introduced into the federal structure of the second Yugoslavia. The right of each nation to self-determination and secession was recognised. This was critical in wartime 1991 when Croatia won its independence and achieved international recognition.

“Gospodin me je doveo u Bugarsku”

Tomislav Mustapić iz Splita u Vidin je došao sa suprugom i 12-ero djece od kojih najstarije ima 17 godina, a najmlađe nešto više od godinu dana. Tomislav također kaže da je zadovoljan s onim što je Gospodin učinio s njim i njegovom obitelji

U novom domu obitelj Domjanović

Splićani sa župnikom u kapelici

Tekst i snimke: KTA Biskupske konferencije BiH

Prije nekoliko mjeseci u bugarskome gradu Vidinu, koji se nalazi na sjeverozapadu zemlje na granici s Rumunjskom i Srbijom, započela je katolička misija koju čine dvije obitelji iz Splita i svećenik don Plamen Gecev. Njima će se uskoro pridružiti i dvije obitelji iz Italije, koje su odlučile ostaviti svoje matične zemlje kako bi došle bugarskome narodu navijestiti radosnu vijest evanđelja.

Vidin je grad koji ima bogatu povijest i nekada je u njemu živjelo oko 80.000 stanovnika. Danas ovaj grad ne pamti gore dane, napola je iseljen i u njemu živi 30 posto umirovljenika. Iako je Vidin lučki grad i važna prometna točka za prijelaz preko Dunava, ipak se nije uspio oporaviti nakon pada komunizma i zato je danas jedan od najsiriromašnijih gradova u Europskoj uniji.

U Vidinu, prema službenim podacima, živi 86% pravoslavnog stanovništva, 13% je muslimana, dok katolika ima 1%. U ovome gradu trenutačno se gradi velika katolička katedrala jer je prije dolaska komunizma postojala katolička crkva. Njezinu izgradnju financira jedan

bugarski biznismen koji se navodno davno zavjetovao da će veliki novac uložiti u katoličku crkvu zbog toga što ga je Bog spasio od utapanja u Dunavu. Završetak radova očekuje se u 2015. godini.

Prije dvije godine za vidinskoga župnika imenovan je svećenik don Plamen Gecev iz Sofije koji ima 48 godina. Prije nego što je započeo studij teologije, završio je medicinu i specijalizirao psihijatriju, a 1999. godine osjetio je Božji poziv. Studij teologije završio je u švicarskome gradu Luganu u neokatekumenskom sjemeništu *Redemptoris mater*.

U novu misiju u Vidin došao je prije nešto više od tri mjeseca i Mario Domjanović iz Splita sa suprugom te petero djece. Dvoje djece pohađaju i osnovnu školu u Vidinu. Na pitanje što je potrebno da čovjek s petero djece ostavi sve u svojoj domovini i krene u jednu neizvjesnost kao što je Bugarska, Mario je odgovorio: “Da bi netko došao u ovakvo poslanje, potrebna je formacija koja se stvara u križu župe. Naša formacija zove se neokatekumenski put. Veliki broj župljana, pa i svećenika, ne razumniju neokatekumenski put, ali kada im se kaže da će mnogi ljudi koji su na tom putu jednoga dana biti u Kini, Rusiji i ne znam gdje sve ne, onda počinju pomalo shvaćati ovaj put.”

Nova katolička crkva u Vidinu još je u skelama

Mario dodaje da cilj misije nije povećati broj katolika, nego ljudima navijestiti evanđelje - radosnu vijest podsjećajući na Isusove riječi upućene apostolima.

Tomislav Mustapić iz Splita u Vidin je došao sa suprugom i 12-ero djece od kojih najstarije ima 17 godina, a najmlađe nešto više od godinu dana. Tomislav također kaže da je zadovoljan s onim što je Gospodin učinio s njim i njegovom obitelji: “Gospodin me je doveo u Bugarsku, prije svega da bi spasio moj život i život moje djece. Ja mislim da ne činim nikakvu uslugu Gospodinu, nego On čini uslugu meni. Prezadovoljan sam Gospodinom, gledajući djela koja je učinio u ova zadnja tri mjeseca. Vidin je siromašno mjesto, ali tamo gdje je Isus Krist, tu je zadovoljstvo i sreća.”

U Bugarskoj ljudi imaju jedno ili najviše dvoje djece pa je Tomislav u toj zemlji pravo čudo: “Ljudi reagiraju ovdje na moju obitelj poprilično šokantno. Neki su oduševljeni, a neki pitaju imam li tu djecu s jednom, dvije ili s tri žene. Kažu da to još nigdje nisu vidjeli.”

ENG Two large families from Split are active as followers of a neocatechumenal movement in a new Catholic mission in the Bulgarian city of Vidin.

Pečuški Tanac 25!

Dvadeset i pet godina postojanja, skupljačkog rada, sa 730 nastupa, više od 2.500 proba s više od 300 plesača i šezdesetak koreografija obilježili su postojanje KUD-a Tanac

Napisala: **Branka Pavić Blažetin**
Snimke: **Hrvatski glasnik**

U sklopu svečanoga gala-programa, u Pečuškome nacionalnom kazalištu pred prepunom kazališnom dvoranom KUD Tanac iz Pečuha 23. studenoga izveo je dvije plesne predstave u 16 i 20 sati te obilježio izvrsnim plesnim izvedbama svoj veliki jubilej – 25. obljetnicu postojanja.

Znate li što znači tanac, ne KUD Tanac, nego riječ tanac. Tanac je ples u paru značajan za Hrvate u Baranji. Prihvativši ime tanac, folklorni ansambl utemeljen u

listopadu 1988. u Pečuhu, čiji su utemeljitelji József Szávai i Mišo Šarošac, ubrzo je postao sinonim narodnoga, izvornoga plesa. I to ne samo u Pečuhu, Baranji, nego diljem Mađarske i šire. Dvadeset i pet godina postojanja, skupljačkog rada, sa 730 nastupa, više od 2.500 proba s više od 300 plesača i šezdesetak koreografija obilježili su postojanje KUD-a Tanac u proteklih 25 godina. Mnogobrojna festivalska gostovanja, 17 godina priređivanja međunarodnoga hrvatskoga folklornog festivala "Dobro došli, naši mili gosti!", mnogobrojni naslovi izvrsnog ansambla – šest puta zaredom, nagrade Orkestru Vizin, organiziranje Tanacovih plesnih tabora, više od 350 plesanica, veliki uspjeh u završnici natjecanja mladih talenata narodne glazbe na natjecanju "Paun poletio" (*Főlszállott a páva*) 2013. godine, mnogobrojne nagrade (tridesetak) i priznanja poput "Le Grand Prix Culturel de la Ville de Pécs" (Velika nagrada za kulturu grada Pečuha) KUD-u Tanac i Orkestru Vizin 2013. godine.

Folklorni ansambl Tanac prvi nastup imao je u Pečuhu u sklopu jedne plesanice 18.

prosinca 1988., a slavljenički obilježavajući 25. godinu utemeljenja i rada 23. studenoga 2013. godine u Pečuškome nacionalnom kazalištu.

U izvrsnome slavljeničkome folklornom koncertu nastupili su svi sadašnji i nekadašnji (te budući) članovi KUD-a Tanac u izvrsnoj scenskoj postavi i režiji Józsefa Szávaija, koju su vizualno obogatila djeca bivših i sadašnjih članova u naručju svojih roditelja.

Što još napisati? Bilo je izvrsno! U izvedbama su uživali i članovi KUD-a Tanac i mnogobrojna publika koja je do posljednjega mjesta napunila dvoranu Pečuškoga nacionalnog kazališta u obadvi plesne izvedbe. KUD Tanac, na čelu s Józsefom Szávaijem, koji je danas predsjednik Kulturne udruge Tanac, umjetnički voditelj i koreograf KUD-a Tanac, s mnogim plesačima i sviračima pokazao je predani rad na polju njegovanja izvornoga folklora. Znali smo to i do sada, a u to smo se uvjerali još jednom. ■

ENG The Tanac Culture & Arts Society of Pécs performed two dance shows before a packed Pécs National Theatre house. The excellent dance performance was part of a gala programme and also marked the ensemble's 25th anniversary.

Sto godina bake Marice

“Nisam bila bećaruša! Ako mi u svatova zovu igrat i pivat, dignem se pa igram da nisam osim svita, al’ nisam se voljila bančit”, kaže slavljenica

U Sonti, prosinac 2013.

Napisala: **Ruža Silađev**

Starica Marica Matin, Čuvrkova (rođ. Šimić, Elegova) iz Sonte, 19. prosinca protekle godine navršila je sto godina života. (Sonta je šokačko selo zapadne Bačke u Srbiji u kojem su Hrvati stoljećima bili većinsko stanovništvo.) Nekoliko dana prije Maričina rođendana najavljena sam otišla u posjet i zatekla baku u drvarnici gdje, kako reče, pravi reda dok je još lijepo vrijeme. Zasukanih rukava, u malo debljem džemperu, odjevena u narodnu nošnju, onako kako se odijevala cijeli život, učinilo mi se da je oskudno odjevena. Na moju primjedu odgovorila je da nije nikad pretjerano patila od zime.

- Pa kako ste, bako? Poznajete li vi mene? - Ta, kako te ne bi znala, curo draga? Ti si Ruža - odgovorila je stogodišnjakinja arhaičnim sončanskim go-

vorom, izlazeći iz drvarnice na dvorište obasjano popodnevnom, zubatim suncem, pomažući se pri hodu s dva štapa. Posljednji put smo se vidjele otprilike prije četiri godine.

RADILO SE NA ZEMLJI IZ DANA U DAN

Marica je rođena 1913. godine od oca Mate Šimića, Elegovoga i majke Janje Matić, Gibanicine, u Sonti, kao drugo dijete po redu od njih petero. Obitelj je živjela kao i sve ostale prosječne obitelji u selu. Radilo se na zemlji iz dana u dan da se priskrbi ono osnovno za život. U obitelji, koliko se baka sjeća, nije bilo stogodišnjaka. Većina ih je bila dugovječna do 80 godina, jedino joj je sestra Kata umrla u šezdesetpetoj godini.

- Ko da je bilo juče! Išli smo raditi to na konak u švapske salaše, najviše na Cerić. Radilo se od jutra do sutra. Tamo je bilo uvijek posla. Od raščupavanja repe,

kopanja kukuruza, da uvaetiš misto na vršalice ka’ dojde žetva. Poslije je dolazila siča konoplje pa branje kukuruza, siča kukuruzvine, kadgoda po snigu i zime. A pišice smo išli i po sedam kilometri do posla. Nije nam bilo teško. Ta, bilo je sramota i reč da ti je štogoda teško - priča baka tečnim govorom svojih predaka. Ponekada se uhvati za čelo razmišljajući i obrati se kćeri - De, pomози mi, Kato!

Baka Marica završila je četiri razreda osnovne škole. Kaže da nije morala puno izostajati iz škole. Otac je poštovao crkvu, zakon i školu te je nastojao da djeca dobiju osnovno obrazovanje.

- Da ne moramo dat krsta! - kaže baka. U prijevodu, tko nije bio pismen potpisivao se znakom križa. Stariji brat morao je poslije završene škole u “službu”. Oskudni uvjeti života prisiljavali su roditelje da daju svoju djecu za slugu kod imućnih gazda u salaše izvan Sonte. Djeca bi odlazila obično poslije Uskrsa, a dolazila u posjet obitelji za kirbaj, u kolovozu, te konačno za Božić. Provela bi zimu u roditeljskoj kući, a poslije Uskrsa se ponavljalo isto. Dječaci su češće odabirani za slugu od djevojčica. Na salašima su djeca čuvala svinje, krave, guske. Čistila su štale i svinjce, a djevojčice su čuvala djecu, prale i pomagale u kuhinji.

MOLITVENIK I RADIO

Zdravlje baku Maricu još uvijek dobro služi. Od prije godinu dana pije lijekove za visoki tlak i srce. Tijekom života nije bolovala ozbiljnije, još od prve mladosti. Sjeća se da se kao mlada djevojka razboljela od malarije dok je radila na salašu Ceriću, daleko od Sonte. Bolesnu je nisu smjeli nositi doma.

- Al, bijo jedan dobri čovek što mi je dono kinin izdaleka. Njemu je niko umro, a lik mu osto! Pila sam redovno i eto, fala Bogu, ozdravila! - prisjeća se stogodišnjakinja. - Danas ne mogu reći da ja eto mogu biti ‘eroj u poslu, al’ polako ide nikako!

Živjela je umjerenim životom. Voljela je svu hranu u umjerenim količinama, a u njezinim mladim danima nije bilo baš puno mesa, većinom se jelo tijesto. Kuhana jela, "kašikom", konzumirala je svaki dan, a alkohol nikada. Voljela je mlijeko i sve mliječne proizvode koje i danas vrlo rado uzima, kao i voće i povrće. Crnu kavu baka ne voli, "a može nesica". Od sokova obožava Schwepps. Voljela je čitati molitvenik dok ju je vid dobro služio i slušati radio koji i danas rado sluša. Televiziju ne voli.

- Nisam bila bečaruša! Ako mi u svatova zovu igrat i pivat, dignem se pa igram da nisam osim svita, al' nisam se voljila bančit - kaže slavljenica.

U stogodišnjakinjinu životu bilo je i dosta stresnih događaja. Najviše se sjeća smrti svoje troje djece u ranim djetinjim godinama, kao i smrti roditelja i svoja tri brata i jedine sestre. Prije godinu dana izgubila je sina u sedamdesetšestoj godini života. Sa sjetom se sjeća svoga muža koji je umro 1985. godine, a bio je rođen 1908. Vjenčali su se kad je njoj bilo 18, a njemu 23 godine.

- Od oca i matere sam dobila krevet i krevetninu. On nije dobio ništa. Nismo imali ni astal ni stolce. Friško smo ošli kod jednoga gazde na salaš bit biro-

Baka Marica, kao mlada djevojka stoji u prvom redu, sa majkom, ocem, sestrom Katom, braćom Matom i Pajom. Starija braća, Franjo i Lovra su odsutna.

Stogodišnjakinja sa kćerkom Katom

ši - nastavlja slavljenica. Biti biroš značilo je stanovati na gazdinu salašu, održavati ga, obrađivati gazdinu zemlju, gajiti stoku i živinu i od toga davati dogovoreni dio gazdi.

'UMA I RAZUMA DOK ŽIVIM'

- Posli nekoliko godina smo se "oživili" i došli u selo. Onda smo mogli mislit od kuće. Eto tu di sam sad, tu smo kuću napravili ja i moj vinčani. Rodila sam pet dice, a dvoj je ostalo u životu - priča baka.

Iznad njezina uzglavlja stoji slika Isusa na mrtvačkoj postelji, okruženog anđelima. Osobno, takvu sliku do sada nisam vidjela.

- Eto, ujutru ka' se probudim prvo vidim tu svetu priliku i kažem fala ti, Bože, što si mi do života i molim ti se da mi dadeš uma i razuma dok živim. Fala ti, Isuse, što si bijo sa mnom kad mi je bilo teško. Š njim se tišim i njemu se tužim -

podizhe baka glavu prema slici.

Danas baka Marica živi sa svojom kćerkom skromno, kao što joj je bio i cijeli život. Kuća joj je okružena vrtovima, voćnjacima i vinovom lozom, a na zapadnoj strani pogled dopire do šume topola. Rado se druži sa susjedima koji su joj često u posjetu. Pokazuje mi vrt koji je tijekom proljeća, ljeta i jeseni obrađivala zajedno sa svojom kćerkom. Pokazuje gdje je rastao luk, gdje krumpir, gdje rajčica... Bez grožđa seosko dvorište ne može se ni zamisliti pa su trsovi uredno zaštićeni od golomrazice i spokojno čekaju novo proljeće. Ispraća me zajedno s kćerkom do uličnih vrata uz pomoć svojih štapova i veselo otpozdravlja.

Poželimo našoj stogodišnjakinji stantan stoti rođendan i da i dalje s radošću obrađuje svoju vrt te očekuje njegove plodove i, kao što sama reče, neka joj Bog da razuma dok je živa. ■

ENG An interview with Marica Matin of Sonta, who recently celebrated her one-hundredth birthday. Sonta is a Šokac Croatian village in western Bačka in Serbia where Croats have constituted the majority population for centuries.

LJETNA ŠKOLA HRVATSKOGA FOLKLORA

Hrvatska matica iseljenika poziva sve folkloriste, plesače i svirače na tradicionalnu LJETNU ŠKOLU HRVATSKOGA FOLKLORA koja će se od 1. do 10. kolovoza 2014. održati u novouređenome Omladinskom hostelu u Boriku pokraj Zadra.

Ovoga ljeta podučavat će se folklorni plesovi, pjesme, narodne nošnje i glazbala HRVATSKOGA JADRANSKOG PODRUČJA. Naučite sve o plesovima otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Šibenskog priobalja i otoka, Trogira, Kaštela, Splita, Kaštela, Trogira i Čiova, otoka Šolte, Brača, Hvara i Korčule, Makarskog primorja, doline Neretve, poluotoka Pelješca, Mljeta i Lastova, Dubrovačkog primorja i Rijeke Dubrovačke, Konavala i Župe Dubrovačke, te dubrovačke kontradance. Podučavat će se i plesovi Hrvata u susjednim zemljama: plesovi južne Hercegovine (Bosna i Hercegovina) te plesovi Hrvata u Boki kotorskoj (Crna Gora).

Voditelj škole je prof. Andrija Ivančan.

Nudimo tri grupe predavanja:

1. FOLKLORNI PLES
2. SVIRANJE TAMBURA
3. SVIRANJE HRVATSKIH TRADICIJSKIH GLAZBALA.

Smještaj: U Omladinskom hostelu "Zadar" u Boriku pokraj Zadra, u neposrednoj blizini mora. Cijena punoga pansiona po danu i osobi je 188,00 KN, plus boravišna pristojba u iznosu od 3,50 KN za mlađe od 29 godina i 7,00 KN po danu/osobi za starije od 29 godina u trokrevetnim sobama i višekrevetnim sobama.

Školarina: 80 EUR po osobi.

Prijave: Potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2014. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

XII. RADIONICA NARODNIH NOŠNJI "HRVATSKA ETNORIZNICA"

Hrvatska matica iseljenika poziva na sudjelovanje u **Hrvatskoj etnoriznici**, radionici za izradu hrvatskih narodnih nošnji koja će se od 18. do 28. srpnja 2014. godine održati u Klesarskoj školi u Pučišćima na otoku Braču.

Ovaj program namijenjen je svima koje zanimaju hrvatske narodne nošnje, njihova izrada, održavanje i primjena u folklornim društvima, zatim osobama koje žele same izrađivati narodne nošnje ili jednostavno vole ručni rad i žele proširiti svoje znanje.

Podučavat će se **tkanje, krojenje, šivanje, sve vrste vezova, aplikacija i ukrašavanja, rekonstrukcija, izrada i održavanje narodnih nošnji te izrada tradicijskoga nakita i pletenje. Također, planiraju se i posebni sadržaji: izrada paške i lepoljavske čipke, izrada čipke tehnikom čunčanja i zlatovez.**

Voditelj Radionice i autor programa je prof. Josip Forjan.

Radionica je organizirana u dvije radne grupe:

1. Početna
2. Napredna.

Smještaj: U Učeničkom domu Klesarske škole u Pučišćima na otoku Braču. Cijena punoga pansiona po osobi dnevno iznosi 230 KN, plus boravišna pristojba za osobe od 12 do 18 godina 3,5 KN, a za starije od 18 godina 7,00 KN po danu.

Školarina: 80 EUR po osobi.

Prijave: Potrebno je popuniti prijavni listić i najkasnije do 15. lipnja 2014. godine poslati u Hrvatsku maticu iseljenika.

Prijavni listić i sve dodatne informacije možete zatražiti na adresi:

Hrvatska matica iseljenika
prof. Srebrenka Šeravić, rukovoditeljica Odjela za kulturu
10 000 Zagreb, Trg Stjepana Radića 3
Tel. 01/6115116 • Fax. 01/6115122 • www.matis.hr • e-mail: folklor@maticis.hr

Zdenko Škrabalo

dijabetolog i diplomat rodom iz Sombora

U Zagrebu je 12. siječnja u 85. godini života umro akademik Zdenko Škrabalo, ugledni liječnik dijabetolog svjetskoga glasa, osnivač Zavoda za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma "Vuk Vrhovac", stalni suradnik Svjetske zdravstvene organizacije i nekadašnji ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske. Akademik Škrabalo rođen je 4. kolovoza 1929. u Somboru, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Na Medicinskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1953. i specijalizirao internu medicinu. Na tom fakultetu stekao je i doktorat medicinskih znanosti te je kasnije bio profesor. Autor je više od 270 znanstvenih radova, a u svjetskoj medicinskoj znanosti prvi je opisao dotad nepoznatu parazitsku bolest piroplamozu. Akademik Škrabalo zaslužan je za razvoj medicinske znanosti općenito, kao i za razvoj hrvatske endokrinologije. Bio je dugogodišnji predstojnik Zavoda za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma "Vuk Vrhovac" koji je pod njegovim vodstvom stekao svjetski ugled. Hrvatski model organizacije službe za zaštitu bolesnika od šećerne bolesti poslužio je kao model Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji za uspostavu sličnih službi u drugim zemljama, a akademik Škrabalo time je postao jedan od najpoznatijih svjetskih dijabetologa. Za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 1992. godine. Akademik Zdenko Škrabalo aktivno je sudjelovao u stvaranju samostalne Hrvatske i njezine diplomacije. Od 1992. do 1993. bio je ministar vanjskih poslova, zatim do 1996. veleposlanik u Švicarskoj i Lihtenštajnu, a od 1996. do 2000. bio je veleposlanik u Mađarskoj. (Hina)

Fritz Molden

veliki Austrijanac hrvatskih korijena

AUSTRIJA – Poznati austrijski publicist i izdavač Fritz Molden, sin Paule Preradović, autorice austrijske himne, unuke Petra Preradovića, umro je 11. siječnja u 90. godini života. Fritz Molden priključio se s bratom Ernstom još u mladim godinama pokretu otpora protiv nacista. Zbog toga su ga nacisti uhitili te ga kasnije poslali na istočni front. Poslije rata bio je u diplomatskoj službi, a zatim inozemni dopisnik poznatoga dnevnog lista "Die Presse", da bi kasnije bio neko vrijeme izdavač tih novina, kao i tjednoga magazina "Wochenpresse" i "Express". Od 1964. godine Molden osniva vlastitu izdavačku kuću u kojoj izdaje bezbroj zanimljivih knjiga. Poslije stečaja izdavačke kuće 1982. godine Molden obnaša dugo godina funkciju predsjednika "Auslands-Österreich-Werkes", ustanove koja se bavila austrijskim iseljenicima.

Molden ponovno osniva izdavačku kuću "Ibera & Molden" te "Molden Verlag", izdavačku kuću u kojoj izdaje bezbroj zanimljivih publikacija, posebno memoara, političkih eseja te mnoge vlastite knjige.

Zapamćen je i po ulozi "posebnog veleposlanika" koji je pokušavao spasiti ugled Austrije za vrijeme afere "Waldheim" (bivšem generalnom tajniku UN-a dr. Kurtu Waldheimu se predbacivalo da je obnašao visoku vojnu funkciju u Drugome svjetskom ratu te da je odgovoran za mnoge zločine). Najpogodnija osoba za pobijanje laži, koje su krenule iz Beograda, upravo je bio Fritz Molden, borac protiv nacista, a po ocu i sam Židov.

Fritz Molden jedan je od najpoznatijih lobista Austrije, kome su bila otvorena vrata ne samo u "Bijeloj kući" nego u svim svjetskim metropolama. Austrija gubi smrću Fritza Moldena, jednog od uglednijih Austrijanaca, a Hrvati praunuka Petra Preradovića, koji je s ponosom naglašavao svoje podrijetlo. (Marijan Brajinović)

Dolje možeš poljubiti prag

Bila je subota popodne. Na ulicama svijeta manje nego drugih dana. Najednom zatrebuše automobilske sirene. Na čelu kolone crni mercedes. Na prednjoj strani veliki buket cvijeća. Kroz prozor vijori se hrvatska trobojnica. U svakom automobilu uključen radio ili kasetofon. Popularni hrvatski pjevači pjevaju ulicama Berlina. Naravno iz automobila. Prolaznici na ulici domahuju veselim svatovima. Svatko želi vidjeti mladu. Poveća kolona automobila zaustavila se u velikom crkvenom dvorištu. Fotografiraju. Videokamere snimaju. Svečana odijela. Frizure po najnovijoj modi. Ukrasni cvjetovi na prsima. Smijeh, žamor, pozdravljanje...

Došli Hrvati sa svih strana. Vide se registracije svih velikih njemačkih gradova. Ima i domovinskih. Uz brujanje orgulja mladenci dođu u svečanoj povorci do oltara. Pred Bogom, svećenikom, kumovima i ostalim uzvanicima izrekli su svečano "da". Svi su im čestitali. Fotografiranje je potrajalo duže. Orgulje su još jače zabrujale. Pred crkvom su ih posipali cvijećem. Roditelji su od sreće plakali. Kolona automobila krenula je prema jednom od hrvatskih restorana kojih nije mali broj u Berlinu.

Nećete vjerovati, rijetka su vjenčanja u Berlinu. Razlog je jednostavan, jer se mladi radije vjenčaju u domovini. U razgovoru sam saznao i za razloge slavlja vjenčanja u domovini. "Cijela

rodbina mi je u Hrvatskoj. Rođena sam u Njemačkoj, ali se ovdje osjećam kao stranac, a u Hrvatskoj se osjećam kao u svojoj domovini. Taj čin želim obaviti dolje. Više sam slobodna u svojoj domovini. Osjećaji su dolje." Tako jedna plavuša. "Dolje mi je cijela obitelj. Bolja je janjetina, prasetina. Doli sam se gojila, pa želim to i uveličati sa svojima. Ovdje manje-više samo stanujem. Dolje su mi prijatelji i rodbina. Drukčije je izaći iz kuće u kojoj si se gojio. Dolje možeš poljubiti prag. Ovdje nije naša kuća. Ovdje si jednostavno kao na tuđem. Kao da si se otrgao od matere i čaće. Dolje

ćeš tražiti oprost. Meni su pune oči suza na samu pomisao." Te je riječi izgovorila povisoka crnka. Kršni momak nadodaje: "Dolje je svečanije. U drugoj si atmosferi. Vožnja autom. Ceremonije. Dolje je ljeto. Pusta rodbina. Tko će ti ovdje doći? Stranac. Kad se ide po mladu, onda ti je u koloni dvjesto auta. Hrvatski barjak. Naši su glazbenici." Za riječ se javi djevojka visokih potpetica: "Dolje nam je rodbina i želja nam je da budu prisutni ljudi koji nas vole i koji su bili uz nas cili naš život. Dolje smo se rodili, obavili sakramente i voljeli bismo to zaokružiti našim vjenčanjem. I da nas vjenča svećenik iz našega malog mista. Jednoga dana voljeli bismo i našu djecu krstiti u Hrvatskoj."

Već oženjen mladi čovjek izreče svoje mišljenje: "Iz povijesti naše misije znamo da se većina parova odlučuje proslaviti taj jedinstveni i sveti čin u našoj domovini. Razlozi su mnogobrojni. Tako npr. neki slave u Hrvatskoj zbog velikog broja rođaka, tj. obitelji u domovini, kojima je gotovo nemoguće doći u Berlin, a pogotovo u onom vremenu komunizma na našem području. Drugi opet odabiru domovinu, jer im ljepota naše domovine, idile mora, zrak i priroda naših planina itd. daje pravu pozadinu njihovog životnog obećanja, ne zaboravljajući mnogobrojne tradicije vjenčanja u Hrvatskoj koje daju nezaboravan dojam koji će ih pratiti čitav njihov život. Manjina koja se vjenčala u gradu Berlinu pokušala je to domovinsko slavlje i tradiciju prenijeti ovamo. Neki su čak sva moguća jela i pića prevezli u Berlin, da bi slavlje bilo još ljepše i po domaću. Većinom su njihovi razlozi slavljenja u Berlinu bili zbog nepodudaranja datuma s ljetom kad su svi dolje, ili čisto organizatorski problemi. Bilo kako bilo, svi su pirovi, tj. vjenčanja nezaboravni i lijepi, veseli, zanosni i plodni za slijedeće generacije. Neka ih Bog blagoslovi i promiče u njihovu djelovanju i odlukama u našoj Hrvatskoj katoličkoj misiji, sa svim fratrima, časnim sestrama i cijelom župskom zajednicom."

Muke djevojačke

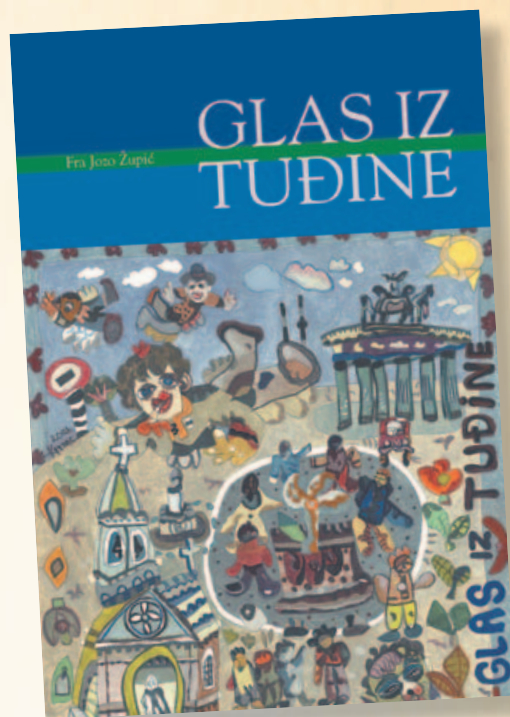
Na relaciji Berlin-Hamburg-Berlin vozio sam se u društvu crkvenog zbora Hrvatske katoličke misije Berlin. Bilo je veselo.

Pjesma, razgovori, nuđenje kolačima, sendvičima, kavom, pićem. Kiša je udarala žestoko o autobusna stakla. Volan je bio u sigurnim rukama "staroga vuka" i "meštra od zanata", svima dragoga Slavka. "Ajme meni šta je zašecerila kavu. Ja inače pijem gorku", čuje se iz pozadine ženski glas. "Hoćeš malo slano, ovo ti je dobro za putovanje", nudi gospođa jednog mladića. Prijateljica govori prijateljici: "Mi smo svoju djecu odgajali, oni neće svoju nikako." Nevenka pokazuje Kati komad papira. Na papiru nalijepljena poštanska markica. To joj je draga uspomena od sina Denisa. Bio je sa školom izvan Berlina. Bilo mu je osam godina. Iz bilježnice je istrгнуo komad papira, kupio poštansku markicu i na njemačkom jeziku napisao pismo svojoj mami: "Draga mama i tata, Edi i Bobi, vrlo mi je

lijepo, ali je kod kuće još ljepše." Već tri naest godina Nevenka nosi u svom novčaniku drago pismo svoga sina Denisa, koji je uvijek imao lijepih ideja. Djevojke Kristina, Marina, Marija i Ivana u velikim su mukama. Svaka bi se udat htjela. Traže mladića do 40 godina starog. Bolje da je tri godine mlađi, nego da je deset godina stariji, i rekoše: "Kad ostarite, vidite da je puno stariji od vas." Mladić u njihovoj blizini ima drukčije mišljenje: "Nije bitno star ili mlad, važno je kako se osjećaš." Autobus je "gutao" kilometre. Hamburg je bio sve bliže. Evo nas na mostu preko Elbe. Vrijeme se smiruje. Kiša prestaje padati.

Sjećamo se 16. veljače 1962. i olujnog nevremena. Došlo je do katastrofalne poplave. 1500 ljudi bez odmora pokušavali su evakuirati preko 20000 ljudi zarobljenih vodom. Preko 1000 ljudi zbog smrtina dospjelo je u bolnice. Utopilo se ili se smrзло 315 ljudi. Više tisuća ljudi ostalo je bez krova. Najviše je nastradao Wilhelmsburg.

Danas, 9. studenoga 2002. u Wilhelmsburgu pjeva crkveni zbor iz Berlina. Uveličao je vjenčanje Danijela i Ane. Crkva sv. Bonifacija, "apostola Njemačke" dupkom puna. Male djevojčice posipaju laticama ruža sredinu crkve kojom prolaze mladenci. Bilo je svečano, dirljivo i lijepo. Mladenci iz Bosne u jednom od najbogatijih gradova Njemačke slave svoje vjenčanje. Dijete je već "na putu". U misijskom centru mladić pozdravlja goste: "Časni zbo-

re, dobro nam došli u ovu našu skromnu Misiju! Ona je stara i skućena prostora, ali ipak širokoga srca, puna topline i ljubavi. Nalik je na Betlehemsku štalicu u kojoj uvijek ima vatre. Već se radujemo susretu s vama u Berlinu. Naša hrvatska sloga i ljubav neka nas drže da slavimo Boga, jer tko od svega srca pjeva-dvostruko moli."

Večera je bila s ljubavlju spremljena. Jedna "baka" kazuje završnu riječ. "Mladić u bijelu" uzvraća "baki" rečenicom: "Kod nas u Bosni poslovično se kaže da ženu treba tući svaki dan. Ako ne znaš zašto, zna ona." Bilo je smijeha i poneka reakcija. Domaćini su širom otvorili vrata svojih domova i gostoljubivo, kako to Hrvati i znaju, dali i posljednji ležaj za slatki san.

U nedjelju je zbor pjevao u crkvama sv. Olafa i sv. Marije. Pljesak, pohvale, darovi. Sestra Fabiola je odahnula. Pripreme su bile naporne. Počela je i temeljita priprava crkvenog zbora HKM Hamburg. Čeka ih Berlin, glavni grad Njemačke i kritička publika. U ušima mi odjekuje Adamova rečenica. "Ako se s nama družiš, moraš svašta znat." Po dolasku u Berlin sjetih se i riječi s večere: "Popit ću još jednu, pa ću završiti." ■

Veselite se i ljetujte s nama! Dođite u Novi Vinodolski u
Malu školu hrvatskoga jezika i kulture

21. srpnja – 1. kolovoza 2014.

- program za djecu i mlade
9 - 16 godina
- jezične i kreativne radionice
- sportske, rekreativne i
zabavne aktivnosti
u moru i na kopnu
- večernji program, ples,
pjesma, igre...
- iskusni i pouzdani učitelji i
voditelji
- smještaj u Odmaralištu
Crvenoga križa
- prijave do 9. lipnja 2014.

Hrvatska matica iseljenika i Sveučilište u Zagrebu pozivaju vas u
Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture

21. lipnja – 18. srpnja 2014.

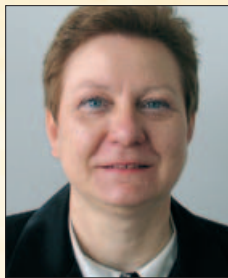
- program za osobe starije od
17 godina
- 110 sati jezične nastave
- tri razine (početna, srednja i
napredna)
- male skupine
- predavanja o hrvatskoj
kulturi i povijesti
- raznoliki kulturni program
- studijski izleti
- diploma Sveučilišne škole,
ECTS-bodovi
- prijave do 19. svibnja 2014.

Za detaljne informacije i pristupnice javite se na:
tel: (+385 1) 6115-116, e-mail: lada@matis.hr (Lada Kanajet Šimić, prof.)

O PUČKIM IMENIMA SPOMENDANA SV. MATIJE

Premda se u hrvatskim katoličkim kalendarima i literaturi apostol i evanđelist naziva Matej, dok se dvanaesti apostol, koji je zamijenio Judu Iškariota, naziva Matija, u brojnim se hrvatskim govorima za oba sveca rabi isto ime, a razlikuju se po dodatku uz to ime. Tako se npr. u Vrbniku na Krku sveti Matej apostol i evanđelist (koji se slavi 21. rujna) zove *sveti Mate*, dok se sveti Matija apostol naziva *sveti Mate Klatežnjak*, jer se njegov spomendan, koji je bio 24. veljače, u prijestupnoj godini obilježavao 25. veljače, a nakon Drugoga vatikanskoga koncila, kada su izvršene različite promjene u rasporedu svetaca u kalendaru, spomendan sv. Matije apostola premješten je na datum 14. svibnja. Pomicanje toga spomendana iz veljače u svibanj, kao i pomicanja različitih drugih spomendana svetaca prouzročilo je zbrku u pučkim imenima i poslovicama vezanim uz pojedine svece koji su se stoljećima vezivali uz određene datume, a time uz određene poljodjelske poslove, uz običaje i meteorološke prilike.

U trogirskom se kraju npr. razlikuju 21. rujna *Matij Vinotok* jer je to doba berbe i proizvodnje novoga vina, te u veljači, tj. u doba rezidbe vinove loze *Matij Vinoriz*. Sukladno tomu u Virju u Podravini *Matej pramaletski reže*, tj. obrezuje lozu. Premještanjem spomendana u svibanj, ime *Matij Vinoriz* izgubilo je smisao, kao i izraz iz Virja. Isto se može reći i za poslovice koje se vežu uz taj spomendan. Najpoznatija poslovice koja se veže uz spomendan sv. Matije apostola jest meteorološka poslovice *Sveti Matija led razbija, ako ga nema on ga sprema*. U različitim dijalekatnim inačicama ta se poslovice rabi

Piše: Sanja Vulić

na prostranom hrvatskom govornom području, npr. u kajkavskim govorima u Podravini, u različitim štokavskim govorima (npr. u govorima šokačkih Hrvata u Slavoniji i Baranji, uključujući i Hrvate u mađarskom dijelu Baranje, u govorima bunjevačkih Hrvata u Bačkoj, u pojedinim hrvatskim govorima u srednjoj Bosni, u govorima karaševskih Hrvata u Rumunjskoj, itd.), u čakavskim i temeljno čakavskim govorima u središnjoj Hrvatskoj (npr. u čakavskim Oštarijama), itd. Sukladno tomu, Hrvati u polutisučljetoj dijaspori u Gradišću imaju poslovice *Sveti Mate led raz-*

bija, ko ga nima, ga načinja, odnosno *Ako Mate ne najde leda, onda ga načinja*. Poslovice se odnosila na postupno sve toplije vrijeme potkraj veljače, odnosno na očekivanje hladnijih dana nakon toga, ukoliko je veljača bila topla. Kako se kraj veljače već smatrao nagovještajem proljeća, u Molvama u Podravini *Pramaletski sveti Matija led razbija*. Primorski bunjevački Hrvati u zaleđu grada Senja kažu *Sveti Matija snig razbatija*, tj. raspršio je snijeg, a npr. u Postranju u Župi dubrovačkoj *Sveti Matija zimu zatvara*. Premještanjem spomendana u sredinu svibnja sve te poslovice gube smisao. Također je izgubila smisao i poslovice *Vrti se ko sveti Matija oko poklada* jer je pokladno vrijeme u veljači, a nikada u svibnju. Hrvatska pučka blagdanska imena i poslovice važnim su dijelom naše nematerijalne kulturne baštine. Suvremeni način života mnoge od njih potiskuje iz aktivne uporabe, a promjene u katoličkom kalendaru još više tomu pridonose. Ponegdje puk i dalje obilježava spomendane na njihove stare datume, pa tako i spomendan sv. Matije Apostola. ■

DOMOVINSKA VIJEST

ROMAN VERICE SIKORE "MAMA MUTTI"

OSIJEK - Kratko nakon bajke "Suze snježne princeze Tare" osječka novinarka Verica Sikora predstavila je novu knjigu – roman "Mama Mutti". Autorica je napisala u uvodniku: "Tiho se klanjam bijelim dušama i svim nevinim žrtvama i molim se posebice za one duše kojima je pomoć najpotrebnija."

Knjiga "Mama Mutti" govori o boli njemačke majke čije su djevojčice, kao mali anđeli, bili žrtve suludoga osvetničkog vremena, ali koje su dodirnule srca i onih koji su živjeli u mraku osвете i pokrenuli ih na traženje čovjeka u sebi. Roman govori o bezuvjetnoj ljubavi i boli Mame Mutti, ali i o poruci da se baš na isti način svaka majka osjeća kada je riječ o vlastitoj djeci. Autorica

romana u uvodu kaže da je tu bol mogla jednako snažno opisati na stradanju srpske, židovske, muslimanske djece ili najsvježijih boli majki Afrike, krvave Somalije. Odlučila se na "roman svoga života" kako bi progovorila o tome da se nakon Drugoga svjetskog rata dogodila teška drama njemačkoga naroda te da su zbog kolektivne krivnje i bez osude ubijene mnoge žene i djeca, među kojima i djevojčice Mari i Efi. Bez obzira na dramatične opise stradanja tih djevojčica i Mame Mutti, knjiga je prožeta najnježnijom ljubavlju koja je rođena u paklu stradanja. U drugom dijelu knjige pod imenom "Dvorište čičaka" priča se nastavlja otkrivanjem poveznice stradanja djevojčica Mari i Efi, Mame

Mutti i pripovjedačice Lote koja priča kako je odrastala uz tabu temu njemačkog podrijetla. Taj dio romana priča o osječkome Donjem gradu, Tvorničkoj ulici, Dječjem kazalištu, sve do Domovinskoga rata, s posebnim naglaskom na važnost istinskog ekumenizma i ljubavi čovjeka prema čovjeku bez obzira na vjeru ili bilo koju drugu različitost. Roman "Mama Mutti" ilustrirao je poznati osječki umjetnik Nikola Faller, a objavljen je u izdanju Matice hrvatske - Ogranka Osijek.

Uručena priznanja "Ponos Hrvatske"

Svečana dodjela priznanja "Ponos Hrvatske" junakinjama i junacima naših dana održana je u Zagrebu u organizaciji Udruge za promicanje hrabrosti, humanosti i nesebičnosti "Ponos Hrvatske" i pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Ive Josipovića. Od više od stotinu prijava za djela kojima su pokazali iznimnu ljudskost, inspirirali druge ili učinili nešto zbog čega su primjer drugima, pojedincima i udrugama uručene su 24 staklene statuete "Srce na dlanu". Predsjednik Josipović čestitao je dobitnicima i organizatorima i podržao ih u nastojanjima da se čuje što više dobrih vijesti.

Možemo biti 'mala Norveška'!

U hrvatskom podmorju pronađen je ugljikovodik, a to znači da u našem dijelu Jadrana ima i nafte i plina! Potvrdilo je to seizmičko istraživanje hrvatskog podmorja koje je trajalo pet mjeseci - a koje je u cjelini financirala i obavila norveška tvrtka Spectrum Geo Ltd. Na njihovu istraživačkom brodu u Splitu predstavljeni su rezultati istraživanja. "Imamo potencijal biti jedna od rijetkih europskih zemalja koja ima daleko više plina i nafte nego što joj treba i biti u poziciji 'male Norveške'. Dug je put do toga, ali ovo je početak. Pretvaramo se u energetska čvorišta i energetska sila regije", izjavio je to ministar gospodarstva Ivan Vrdoljak koji je posjetio istraživački brod *Seabird Northern Explorer*.

Karlovac: 41. zimska likovna kolonija ZILIK

Jedna od najdugovječnijih karlovačkih kulturnih manifestacija, a svakako i jedna od najljepših, siječanjско друženje likovnih umjetnika i djece u sklopu tradicionalne Zimske likovne kolonije – ZILIK. Ove godine ZILIK se održava već 41. put. Kao i svake godine, ugledni hrvatski likovni umjetnici družili su se s korisnicima Doma za djecu "Vladimir Nazor", koji je i organizator i nositelj manifestacije, ali i s ostalom likovno darovitom djecom iz karlovačkih vrtića i osnovnih škola. Na svečanom otvorenju 41. ZILIK-a u Gradskom kazalištu "Zorin dom" posjetitelji su mogli razgledati izložbu akademi-ka Đure Sedera.

Rijeka: Maškare preuzele ključeve grada

Riječki gradonačelnik Vojko Obersnel simbolično je predao ključeve grada i vlast karnevalskom meštru Toniju i tim su činom gradom na Rječini i službeno zavladaile maškare. U konkurenciji za kraljicu karnevala u Dvorani mladosti na Trsatu natjecalo se 11 djevojaka i njihovih karnevalskih skupina, a izabrana kraljica Vedrana Šegulja nastupila je kao članica Jakovarskih krabulja iz Jadranova. Ona će, zajedno s mešтром Tonijem, godinu dana biti na čelu karnevalskih povorki i na raznim maskaranim događajima kao predstavnica Riječkoga karnevala.

Novi ambasadori privatnosti

Gabi Novak, Sandra Bagarić, Maja Vučić, Đani Stipaničev i Igor Mešin novi su ambasadori privatnosti, imenovani za ovu godinu, a predstavljeni su na Europski dan zaštite osobnih podataka. Ambasadori su potpisali privilegije i dodijeljene su im lente na svečanosti u Hrvatskome saboru. To su osobe koje su svojim javnim djelovanjem pokazale osjećaj društvene odgovornosti spremnošću da svoju popularnost stavu u službu promicanja temeljnih ljudskih prava i vrednota, ocijenili su iz Agencije za zaštitu osobnih podataka (AZOP) koja organizira obilježavanje Europskoga dana kako bi podignula svijest građana da trebaju čuvati vlastita i poštovati tuđa prava na privatnost.

"Borgia" u Dubrovniku

Producerska ekipa francusko-njemačko-češke televizijske serije "Borgia" otvorila je ovih dana novinarima vrata setova pred Kneževim dvorom i na Pilama, gdje se ovog tjedna snimaju scene treće sezone toga povijesnog spektakla. Naime, treća sezona televizijske serije 'Borgia' trenutno se snima u Dubrovniku. Hrvatski audiovizualni centar i producerska kuća Pakt Media organizirali su obilazak setova za novinare. Čak dvije epizode finalne sezone spektakla o intrigama ozloglašene papinske obitelji i njihovoj borbi za moć u renesansnoj Italiji paralelno su se snimale na dvije lokacije u Dubrovniku.

RUKOMETAŠI ČETVRTI NA EP-U

Hrvatska rukometna reprezentacija osvojila je četvrto mjesto na Europskom prvenstvu u Danskoj nakon što je u susretu za broncu izgubila od Španjolske 28 : 29 (13 : 16). "Ponosan sam na svoje momke, četvrti put zaredom borili smo se za medalju, ali nismo uspjeli. U drugom dijelu naredio sam agresivniju obranu, stigli smo ih, ali ne i prestigli, iako smo imali nekoliko prilika. Odlučivale su dvije lopte", rekao je izbornik Slavko Goluža. Domagoj Duvnjak je unatoč porazu u susretu za treće mjesto imao nakon utakmice velikog razloga za zadovoljstvo jer je proglašen najboljim rukometašem svijeta u prošloj godini. "Ne mogu se baš veseliti jer smo izgubili utakmicu. Zahvalio bih suigračima u reprezentaciji i u klubu jer bez njih ovo ne bi bilo moguće. Nije ovo vrhunac moje karijere", rekao je Duvnjak koji je u utakmici protiv Španjolske postigao sedam golova. "U prvom poluvremenu nismo bili dovoljno agresivni, primili smo čak 16 golova, što je za našu reprezentaciju i način igre svakako previše. Drugo poluvrijeme bilo je korektno, nedostajalo nam je vrlo malo da ih stignemo i prestignemo. Nadam se da ćemo već sljedeće godine dobiti to famozno polufinale te da više nećemo igrati za treće mjesto", rekao je najbolji rukometaš svijeta.

MEDVJEDI U PLAYOFFU KHL-a

Hokejaši Medveščaka su kao debitanti veliko iznenađenje ove sezone KHL-a, druge po jakosti hokejaške lige na svijetu, plasiravši se u playoff. Veliko slavlje 'medvjeda' nije pokvarila niti činjenica da su izgubili od Sjeverstalja. Rusi su nakon kaznenih udaraca slavili s 2 : 1. Čak ni bod nije bio potreban jer Atlant nije došao do sva tri u Moskvi. Cilj je ispunjen, debitantska sezona u KHL-u može se okarakterizirati vrlo uspješnom. Predsjednik Damir Gojanović poslao je tamburaše u svlačionici da se proslavi ulazak u playoff. "Želim dobiti preostale četiri utakmice nakon pauze i ući u

doigravanje s najviše moguće pozicije. Ostvarili smo cilj, ali nema govora o nekakvom zadovoljstvu", poručio je trener Medveščaka. Spomenimo još kako su navijači Medveščaka oborili rekord u najglasnijem navijanju u dvorani! Rekord od 126 decibela, koji su prošloga studenog postavili navijači NBA momčadi Sacramento Kingsa u svojoj Sleep Train Areni, Medveščakova snažna "grla" nadmašila su za četiri decibela - 130.02 decibela. "Bilo je stvarno glasno, najglasnije navijanje koje sam dosad čuo u Areni. Drago mi je što sam bio dio toga", rekao je golman Dekanich.

JANA FETT IGRALA FINALE JUNIORSKOG AUSTRALIAN OPENA

Mlada hrvatska tenisačica Jana Fett poražena je u finalu juniorskoga Grand Slam turnira *Australian Opena* u Melbourneu od Ruskinje Elizavete Kuličkove sa 6 : 2, 6 : 1 u dvoboju koji je trajao sat vremena. Već drugu godinu zaredom hrvatski tenis ima predstavnicu u finalu juniorskoga *Australian Opena*, ali 17-godišnja Vrbovčanka nije ponovila uspjeh Ane Konjuh, koja je lani osvojila Melbourne. Unatoč porazu, Fett nije bila nimalo razočarana svojim nastupom u Australiji jer je kao tek 46. juniorka svijeta postigla rezultat iznad svojih očekivanja. "Ovo je bio velik tjedan za mene, očekivala sam da bih u najboljem slučaju mogla doći do četvrtfinala. Ovaj rezultat nadmašio je sva moja očekivanja, nisam ni sanjala da ću igrati u slavnoj *Rod Laver Areni*", rekla je Fett, koja u finalu nije imala izgleda protiv četvrte nositeljice. "Igrat ću turnire nagradnog fonda 10.000 i 25.000 dolara, no neću napustiti juniorsku konkurenciju. Ovo godine planiram igrati sve Grand Slam turnire", najavila je još jedna velika nada hrvatskoga tenisa.

ODBOJKAŠICE SE PLASIRALE NA SP

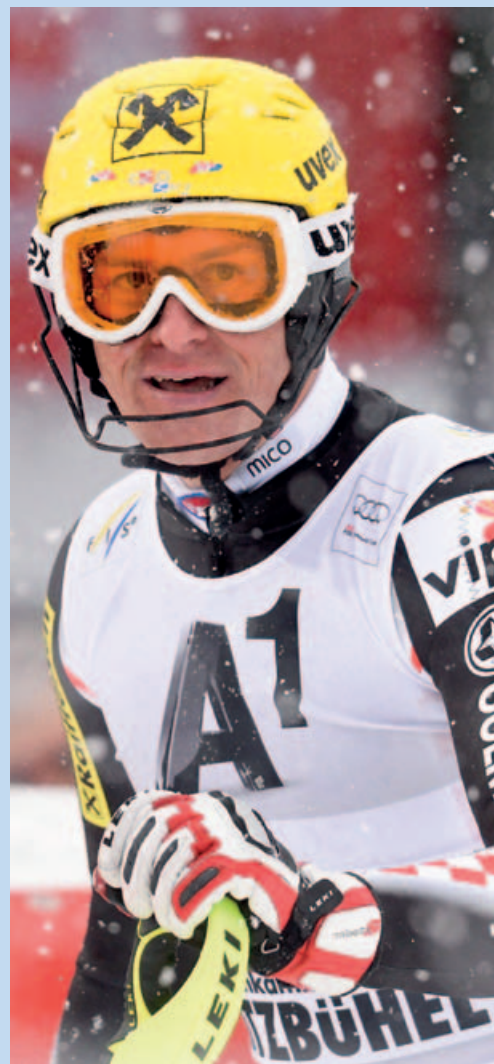
Hrvatska ženska odbojkaška reprezentacija plasirala se na Svjetsko prvenstvo nakon što je u odlučujućem dvoboju kvalifikacija u Rovinju slavila protiv Nizozemske s 3 : 2. Hrvatske odbojkašice su pod vodstvom novoga trenera, Brazilca Angela Vercesija, postigle veliki uspjeh plasiravši se na SP, koje će se ove godine igrati u Italiji, a u Rovinju su ubilježile sve tri pobjede - protiv Mađarica 3 : 0, Francuskinja 3 : 1, te večeras u trileru s Nizozemkama 3 : 2. Nakon što su povele s 2 : 0, hrvatske odbojkašice su se opustile te su Nizozemke izjednačile na 2 : 2 i učinile dvoboj dra-

matičnim. Naše odbojkašice imale su više živaca i odlučnosti u petome setu, nisu iskoristile prvu meč-loptu pri rezultatu 14 : 13, ali drugu jesu pri 15 : 14 i zasluženo putuju u Italiju. Bit će to treći nastup hrvatskih odbojkašica na svjetskim smotrama.

KOSTELIĆ JOŠ UVIJEK TRAŽI PRAVU FORMU

Najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić nikako da uđe u formu. Još jednom je razočarao nakon što je na noćnom slalomu u austrijskom Schladmingu osvojio 21. mjesto zaostavši za pobjednikom Norvežaninom Henrikom Kristofferse-
nom čak 3.42 sekunde. Nakon pauze zbog ZOI, na rasporedu su još spust i veleslalom u St. Moritzu, no Kostelić će propustiti obje utrke kako bi se što bolje pripremio za Soči. Lijepa vijest stigla je ovih dana za Ivicu iz Zagreba. Na sjednici Vijeća Hrvatskoga olimpijskog odbora odlučeno je da će naš najbolji skijaš nositi hrvatsku zastavu na otvorenju XXII. ZOI u Sočiju. Ivica će biti na peti barjaktar od stjecanja nezavisnosti, a tu čast čak tri puta imala je njegova sestra, ujedno i najuspješnija alpska skijašica u povijesti ZOI Janica Kostelić.

Hrvatski svjetski kongres
o r g a n i z i r a

CROATIAN WORLD GAMES 2014

Zagreb, 21. do 26. srpnja

Zagreb, July 21-26

37 zemalja

atletika
boćanje
judo
karate

košarka
nogomet
tenis
odbojka
plivanje

16 sportova

rugby
rukomet
taekwondo
vaterpolo

Hrvatske svjetske Igre održavaju se
pod visokim pokroviteljstvom
predsjednika Republike Hrvatske

Pokrovitelji:

Hrvatski sabor

Državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

Grad Zagreb

Hrvatska matica iseljenika

Hrvatski olimpijskog odbor

Hrvatski nogometni savez

Turistička zajednica grada Zagreba

Zagrebačka županija

Karlovačka županija

Zadarska županija

www.igre-zagreb2014.com